

Achtste jaargang, 2020,
nr. 12 (december)

Bron: <https://www.toychamp.nl/kaart-van-europa-cito-300st-xxl>

Rechtspraak Europa

In één klik verbonden met Europa

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU). De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr). Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Roel Andrea, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keereweer, Nadine Laatsch, Maarten Lut, Suus Pesch, Judith van Riel, Charlotte Roseboom en Nynke Veenstra.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de [website van de rechtspraak](#) (inclusief archief), en op [Intro Europees recht](#) (alleen intern).

Het archief is te raadplegen op [rechtspraak.nl](#).

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
 Deel I - Rechtspraak	 5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen	12
Belastingen	18
Belastingen, btw (Fi - S)	21
Belastingen, douane en tariefindeling	24
Belastingen, vennootschapsbelasting	26
Beroepskwalificaties	26
Brexit	26
Civiel	27
Consumenten (C)	27
COVID-19	29
Detentie en politieonderzoek (S)	29
Diensten, elektronische communicatiediensten	31
Digitale markt en diensten	32
Eigendomsrecht	33
Energiemarkt	34
Familielven en familierecht (Fa – SZ)	34
Financiële diensten en markten (B – S)	36
GBVB	38
Gewasbeschermingsmiddelen en biociden	38
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	39
Godsdienstvrijheid (B)	39
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	41
Handel en anti-dumping	41
Insolventie	42
IE - Intellectuele eigendom	42
IPR	45
Landbouw en visserij (B)	48
LHBT-rechten	50
Luchtvaart (C)	51
Manipulatiesoftware auto's	52
Mededinging	52
Milieu, natuur, duurzame energie	53

Ne bis in idem (B – S)	55
Overlevering en uitlevering (S).....	55
Prejudiciële procedure HvJ	56
Privacy en persoonsgegevens	56
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	59
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	59
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	60
Rechtsstaat en rechterlijke macht	61
Staatssteun	63
Strafrecht	64
Tabak.....	67
Technische producteisens.....	67
Toegang tot documenten (B).....	67
Vervoer en reizen (B)	67
Verzekeringen	69
Vrij verkeer.....	70
Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid	70
 Deel II - Algemeen	 73
Cursus en opleiding.....	73
Nieuwsbrieven.....	74
NL zaken bij het HvJEU.....	75
NL zaken bij het EHRM	89

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

EHRM – ARREST – 24 november 2020 - Kurban t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [75414/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD007541410](#)

Eigendom – Beperking bij wet voorzien - Proportionaliteit

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klager is in 2006 in aanwezigheid van een advocaat door de politie verhoord vanwege verdenking van manipulatie bij openbare aanbestedingen. Enkele maanden later heeft de officier van justitie klager aangeklaagd bij de rechtbank wegens corruptie bij de aanbestedingen van zes overheidsopdrachten. Klagers advocaat is in kennis gesteld van de beschuldiging en de gerechtelijke procedure, maar klager is zelf niet op de hoogte gesteld van de procedure. Later in 2006 heeft klager met zijn zakenpartner een offerte ingediend bij een inschrijving voor een aanbesteding en is de opdracht aan hen toegekend. In de overeenkomst is bepaald dat er een waarborgsom dient te worden gestort ter verzekering van de nakoming van de overeenkomst.

Ten tijde van de uitvoering van de bouwwerkzaamheden door klager, is de gouverneur door de rechtbank in kennis gesteld van de strafrechtelijke vervolging van klager. De gouverneur heeft het directoraat verantwoordelijk voor de uitvoering van de opdracht, in kennis gesteld van de vervolging. Het directoraat heeft vervolgens de overeenkomst met klager vernietigd en de waarborgsom voor onbepaalde tijd ingehouden. Klager en zijn partner hebben bij de rechtbank de vernietiging van het contract aangevochten en de waarborgsom teruggeëist. De rechtbank heeft, op verzoek van klager, een verzoek gedaan aan het Constitutionele Hof om de grondwettigheid van de regels te beoordelen. De rechtbank heeft de eis afgewezen, waarna klager hoger beroep heeft ingesteld. Het gerechtshof verklaart het hoger beroep ongegrond. Ten tijde van het lopen van het hoger beroep, heeft het Constitutionele Hof een uitspraak gedaan waarbij het heeft geoordeeld dat de uitsluiting van inschrijving bij een aanbesteding vanwege een vervolging wegens fraude bij aanbesteding, niet kan worden aangemerkt als een strafrechtelijke maatregel of een schending van de onschuldpresumptie, maar dient te worden gezien als een bestuurlijke sanctie.

Volgens vaste jurisprudentie, zo overweegt het hof, vallen bestaande eigendommen en bezittingen, maar ook de verwachting van het genot van een toekomstig eigendom onder het eigendomsbegrip in artikel 1 van het Eerste Protocol. De naleving van de overeenkomst tussen klager en zijn zakenpartner en de overheid kon tot het moment van de vernietiging van de overeenkomst worden afgedwongen en kan daardoor worden aangemerkt als eigendom. Met partijen constateert het hof dat er sprake is van een beperking op het eigendomsrecht. De beperking dient te zijn voorzien bij wet. De vernietiging van het contract is gebaseerd op wettelijke bepalingen en de beperking van het eigendomsrecht was gebaseerd op een juridische grondslag die volgens het Constitutioneel Hof niet in strijd is met de Grondwet. De beperking is dan ook rechtmatig. Volgens het Hof is er ook een legitiem doel nagestreefd, namelijk het algemeen belang van het voorkomen van malafide praktijken, de bescherming van de publieke middelen en het bevorderen van eerlijke concurrentie.

De beperking van het recht dient proportioneel te zijn in verhouding tot de aangewende middelen en het beoogde doel. Staten hebben een ruime beoordelingsruimte met betrekking tot economisch en sociaal beleid en die is nog ruimer als het gaat om de beoordeling van kandidaten bij openbare aanbestedingen. Ook dienen staten niet te worden gehinderd om fouten te corrigeren. Tegelijkertijd mag het individu geen buitensporige last te dragen krijgen. Als wordt gekeken of er sprake is van een evenwicht, constateert het Hof dat het nationale recht autoriteiten geen handelingsruimte laat in geval van een kennisgeving van een strafrechtelijke vervolging.

Het nationale recht bepaalt dat overheidsorganen door de rechtbank op de hoogte dienen te worden gesteld van vervolging vanwege fraude bij aanbestedingen. Er is nalatig gehandeld door pas na zes maanden deze kennisgeving te doen. Klager had daardoor een offerte ingediend bij de aanbesteding, wat bij tijdig handelen niet zou zijn gebeurd. Ook is klager zelf niet op de hoogte gesteld van de vervolging, waardoor hij te goeder trouw was bij de indiening van de offerte. De vernietiging ex tunc van de overeenkomst en de inhouding van de waarborgsom zijn disproportioneel. De financiële last van klager is onevenredig zwaar. Gezien deze omstandigheden constateert het Hof dat de beperking van klagers eigendomsrecht disproportioneel is in verhouding tot het beoogde doel.

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-299/19 – Techbau – Italië – ECLI:EU:C:2020:937 – geen conclusie – arrest

Betalingsachterstand handelstransactie – Overheidsopdracht voor werken

Samenvatting onder: civiel

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 10 november 2020 – zaak C-436/20 – ASADE

Aanbesteding – Overeenkomst met non-profitorganisaties

Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2006/123/EG. Artikelen 49 en 56 VWEU. Vraag is o.a. of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling die aanbestedende diensten de mogelijkheid biedt om gebruik te maken van overeenkomsten met non-profitorganisaties zonder de procedures in richtlijn 2014/24 te volgen, door die overeenkomsten aan te merken als 'niet-contractueel'.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-300/19 – Marclean Technologies – Spanje – ECLI:EU:C:2020:898 – conclusie – arrest

Collectief ontslag – Referentieperiode voor de berekening van het aantal ontslagen

Richtlijn 98/59/EG. Richtlijn 98/59/EG heeft tot doel werknemers beter te beschermen door hun (en hun vakbonden) bepaalde specifieke rechten toe te kennen in geval van collectief ontslag. Deze richtlijn is van toepassing wanneer aan de voorwaarden van artikel 1 daarvan is voldaan. Een van deze voorwaarden heeft betrekking op het aantal ontslagen dat in een bepaalde periode (van 30 of 90 dagen, afhankelijk van de keuze die elke lidstaat maakt) plaatsvindt. De vragen die in deze zaak worden gesteld, hebben betrekking op de methode die moet worden gebruikt om die periode vast te stellen. Eenvoudig gezegd, hoe moet die periode worden berekend wanneer een (voormalige) werknemer en zijn (voormalige) werkgever het oneens zijn over de vraag of er voldoende ontslagen zijn geweest om te leiden tot de toepassing van de richtlijn?

Hof: Artikel 1, lid 1, eerste alinea, onder a), van richtlijn 98/59/EG moet aldus worden uitgelegd dat, teneinde te beoordelen of een betwist individueel ontslag deel uitmaakt van een collectief ontslag, de in deze bepaling bedoelde referentieperiode om vast te stellen of er sprake is van een collectief ontslag moet worden berekend door elke periode van 30 of 90 opeenvolgende dagen waarin dit individuele ontslag heeft plaatsgevonden en waarin zich het grootste aantal ontslagen door de werkgever heeft voorgedaan om één of meer redenen die geen betrekking hebben op de persoon van de werknemer in de zin van deze bepaling, in aanmerking te nemen.

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-463/19 – Syndicat CFTC – Frankrijk – ECLI:EU:C:2020:932 – persbericht – conclusie – arrest

Aanvullend zwangerschapverlof – Discriminatie M/V

Richtlijn 2006/54/EG. Krachtens de in het hoofdgeding toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomst kan de duur van het wettelijke zwangerschapsverlof met een aanvullende periode worden verlengd. Dit aanvullende verlof is uitsluitend aan vrouwen voorbehouden. De mogelijkheid bestaat om het aanvullende verlof onder bepaalde voorwaarden te verlengen met nog eens een jaar zonder salaris.

In het hoofdgeding heeft een vakbond een vordering ingesteld namens een mannelijke werknemer van een socialezekerheidsorgaan. Deze werknemer, die vader is van een dochtertje, heeft het aanvullende verlof aangevraagd. Zijn aanvraag werd geweigerd omdat hij een man is. Voor de nationale rechter stelt de vakbond nu dat een dergelijke weigering discriminerend is.

Hof: De artikelen 14 en 28 van richtlijn 2006/54/EG, gelezen in samenhang met richtlijn 92/85/EEG staan niet in de weg aan een bepaling van een nationale collectieve arbeidsovereenkomst waarin het

recht op verlof na afloop van het wettelijke zwangerschapsverlof wordt voorbehouden aan werknemers die zelf hun kind opvoeden, op voorwaarde dat dit aanvullende verlof ertoe strekt werknemers te beschermen met betrekking tot de gevolgen van zowel de zwangerschap als hun moederschap, hetgeen de verwijzende rechter moet nagaan, waarbij hij in het bijzonder rekening moet houden met de voorwaarden voor toekenning van dat verlof, de uitvoeringswijze en de duur ervan, alsmede de omvang van de daarbij geboden rechtsbescherming.

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-302/19 – Istituto Nazionale della Previdenza Sociale – Italië – ECLI:EU:C:2020:957 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Sociale zekerheid - Rechten van onderdanen van derde landen met een gecombineerde vergunning

Richtlijn 2011/98/EU. Krachtens artikel 12, lid 1, onder e), van richtlijn 2011/98 hebben onderdanen van derde landen die beschikken over een gecombineerde vergunning het recht op dezelfde manier te worden behandeld als onderdanen van de gastlidstaat op het vlak van de sociale zekerheid. De belangrijkste kwestie in deze zaak betreft de vraag of dat artikel in de weg staat aan een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de gezinsleden van onderdanen van derde landen die niet in de gastlidstaat verblijven, worden uitgesloten voor de vaststelling van het recht op gezinsbijslag, terwijl deze regel niet geldt voor onderdanen van die lidstaat.

Hof: Artikel 12, lid 1, onder e), van richtlijn 2011/98/EU, alsmede inzake een gemeenschappelijk pakket rechten voor werknemers uit derde landen die legaal in een lidstaat verblijven, verzet zich tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan de gezinsleden van de houder van een gecombineerde vergunning in de zin van artikel 2, onder c), van deze richtlijn die niet op het grondgebied van die lidstaat maar in een derde land verblijven, niet in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van het recht op een socialezekerheidsuitkering, terwijl de gezinsleden van een onderdaan van die lidstaat die in een derde land verblijven wel in aanmerking worden genomen.

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-303/19 – Istituto Nazionale della Previdenza Sociale – Italië – ECLI:EU:C:2020:958 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Sociale zekerheid - Status van langdurig ingezetene onderdanen van derde landen

Richtlijn 2003/109/EG. Krachtens artikel 11, lid 1, onder d), van richtlijn 2003/109 hebben langdurig ingezetene onderdanen van derde landen het recht op dezelfde manier te worden behandeld als onderdanen van de gastlidstaat op het gebied van sociale zekerheid, sociale bijstand en sociale bescherming zoals gedefinieerd in de nationale wetgeving. De belangrijkste kwestie in deze zaak betreft de vraag of dat artikel in de weg staat aan een nationale wettelijke regeling op grond waarvan de gezinsleden van onderdanen van derde landen die niet in de gastlidstaat verblijven, worden uitgesloten voor de vaststelling van het recht op gezinsbijslag, terwijl deze regel niet geldt voor onderdanen van die lidstaat. Daarnaast wordt het Hof verzocht te bepalen of de afwijkingen van de gelijke behandeling die de lidstaten op grond van artikel 11, leden 2 en 4, van richtlijn 2003/109 mogen vaststellen, in de omstandigheden van deze zaak toepassing kunnen vinden.

Hof: Artikel 11, lid 1, onder d), van richtlijn 2003/109/EG verzet zich tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan de gezinsleden van een langdurig ingezetene in de zin van artikel 2, onder b), van deze richtlijn die niet op het grondgebied van die lidstaat verblijven maar in een derde land, niet in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van het recht op een socialezekerheidsuitkering, terwijl de gezinsleden van een onderdaan van die lidstaat die in een derde land verblijven wel in aanmerking worden genomen, en diezelfde lidstaat bij de omzetting van die richtlijn niet te kennen heeft gegeven zich te zullen beroepen op de door artikel 11, lid 2, van die richtlijn toegestane afwijking van de gelijke behandeling.

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-799/19 – Sociálna poisťovňa – ECLI:EU:C:2020:960 – geen conclusie – [arrest](#)

Bescherming werknemers bij insolventie werkgever – Arbeidsongeval – Overlijden van de werknemer – Vergoeding van de immateriële schade

Richtlijn 2008/94/EG. Het betreft een geding tussen de echtgenote en de twee kinderen van werknemer RL, enerzijds, en de socialeverzekeringskas anderzijds, over de weigering van die kas om de immateriële schade te vergoeden die zij hebben geleden als gevolg van het overlijden van die werknemer na een arbeidsongeval dat op 16 oktober 2003 heeft plaatsgevonden. Tsjechië en Ierland hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, lid 1, van richtlijn 2008/94/EG moet aldus worden uitgelegd dat een werkgever niet kan worden geacht in „staat van insolventie” te verkeren wanneer jegens deze werkgever is verzocht om inleiding van een executieprocedure voor een in rechte erkende aanspraak op schadevergoeding, maar de schuldvordering in het kader van de executieprocedure oninbaar is verklaard wegens de feitelijke staat van insolventie van die werkgever. Het staat echter aan de verwijzende rechter om na te gaan of de betrokken lidstaat overeenkomstig artikel 2, lid 4, van deze richtlijn heeft besloten om de in deze richtlijn bedoelde bescherming van de werknemers uit te breiden tot een dergelijk geval van insolventie, dat is vastgesteld door middel van andere in de nationale wetgeving neergelegde procedures, die verschillen van de in artikel 2, lid 1, genoemde procedures.

Artikel 1, lid 1, en artikel 3 van richtlijn 2008/94 moeten aldus worden uitgelegd dat een vergoeding die door een werkgever aan nabestaanden verschuldigd is voor de immateriële schade zij hebben geleden als gevolg van het overlijden van een werknemer na een arbeidsongeval, slechts kan worden beschouwd als een „uit arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voortvloeiende aanspraak van werknemers” in de zin van artikel 1, lid 1, van deze richtlijn wanneer die vergoeding valt onder het begrip „bezoldiging” zoals omschreven in het nationale recht, hetgeen de nationale rechter dient na te gaan.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 11 november 2020 – zaak C-585/19 – Academia de Studii Economice din București – ECLI:EU:C:2020:899 – [conclusie](#)

Arbeidstijd – Meer overeenkomsten met dezelfde werkgever

Richtlijn 2003/88/EG. Zijn de bij richtlijn 2003/88/EG opgelegde grenzen aan de duur van de werkdag en de werkweek ook van toepassing indien een werknemer meerdere overeenkomsten met dezelfde werkgever heeft gesloten? Of moeten zij „per overeenkomst” worden toegepast, en moet derhalve per afzonderlijke overeenkomst worden beoordeeld of de voornoemde grenzen zijn overschreden?

A-G: Onder het begrip „arbeidstijd”, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van richtlijn 2003/88/EG wordt verstaan „de tijd waarin de werknemer werkzaam is, ter beschikking van de werkgever staat en zijn werkzaamheden of functie uitoefent” op grond van alle arbeidsovereenkomsten die deze werknemer met dezelfde werkgever heeft gesloten.

De verplichtingen die aan de lidstaten zijn opgelegd uit hoofde van artikel 3 van richtlijn 2003/88 (verplichting om de nodige maatregelen te treffen opdat alle werknemers in elk tijdvak van 24 uur een rusttijd van ten minste elf aaneengesloten uren genieten) en uit hoofde van artikel 6, onder b), van deze richtlijn (vaststellen dat de gemiddelde arbeidstijd in een tijdvak van zeven dagen, inclusief overwerk, niet meer dan 48 uur bedraagt) moeten aldus worden uitgelegd dat de daarbij gestelde grenzen gelden voor alle overeenkomsten die met dezelfde werkgever zijn gesloten.

De nationale rechter moet bij het onderzoek of de in artikel 3 en artikel 6, onder b), van richtlijn 2003/88 vastgestelde grenzen zijn overschreden, nagaan of de contractueel vastgestelde prestaties in een ondergeschiktheidsverband zijn uitgevoerd, zodat er sprake is van het begrip „werknemer” in de zin van het Unierecht, alsook of de „arbeidstijden” in de zin van het Unierecht daadwerkelijk zijn verricht en of de in artikel 17 van richtlijn 2003/88 vastgestelde afwijkingen niet van toepassing zijn.

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 19 november 2020 – zaak C-511/19 – Olympiako Athlitiko Kentro Athinon – Griekenland – ECLI:EU:C:2020:944 – [conclusie](#)

Leeftijdscdiscriminatie – Ouderdomspensioen – Plaatsing in arbeidsreserve

Richtlijn 2000/78/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geschil over het feit dat AB overeenkomstig het toepasselijke nationale recht voorafgaand aan zijn pensionering in de arbeidsreserve is geplaatst. Deze maatregel bestaat in de instelling van een arbeidsreserve voor werknemers in de publieke sector met een privaatrechtelijke arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. Plaatsing in de arbeidsreserve wordt beschouwd als een aankondiging van ontslag en de lagere vergoeding die wordt betaald aan de werknemers die in die reserve zijn geplaatst, wordt verrekend met de ontslagvergoeding die in voorkomend geval aan het einde van de periode van arbeidsreserve verschuldigd is. De nationale wettelijke regeling bepaalt dat werknemers die in een bepaald tijdvak aan de voorwaarden voor toekenning van een volledig ouderdomspensioen voldoen, vanaf 1 januari 2012 tot de beëindiging van hun arbeidsverhouding van rechtswege in de arbeidsreserve worden geplaatst. Volgens die wetgeving eindigt de privaatrechtelijke arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd van de werknemers op grond van de wet en van rechtswege wanneer deze werknemers voldoen aan de voorwaarden voor het recht op een volledig ouderdomspensioen, op voorwaarde dat dit recht is verworven in de periode tot en met 31 december 2013.

De arbeidsreserveregeling maakt deel uit van een geheel aan maatregelen die door de Helleense Republiek zijn genomen om de publieke sector te reorganiseren en de overheidsuitgaven te beperken in het kader van de economische en financiële crisis die deze lidstaat het hoofd heeft moeten bieden. De onderhavige zaak stelt het Hof met name in de gelegenheid de werkingssfeer van artikel 6, lid 1, van richtlijn 2000/78 in een dergelijke context te verduidelijken.

A-G: Artikel 2, lid 1 alsook lid 2, onder a), en artikel 6, lid 1, van richtlijn 2000/78/EG verzetten zich niet tegen een nationale regeling, op grond waarvan werknemers in de publieke sector die in een bepaald tijdvak voldoen aan de voorwaarden voor toekenning van een volledig ouderdomspensioen tot de beëindiging van hun arbeidsovereenkomst in een arbeidsreserve worden geplaatst, aangezien met deze regeling een legitieme doelstelling van het beleid op het terrein van de werkgelegenheid wordt nagestreefd en de middelen voor het bereiken van die doelstelling passend en noodzakelijk zijn.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 25 november 2020 – zaak C-795/19 – Tartu vangla – Estland – ECLI:EU:C:2020:961 – [conclusie](#)

Gelijke behandeling in arbeid en beroep - Verbod van discriminatie op grond van handicap - Slechthorende werknemer in gevangeniswezen

Richtlijn 2000/78/EG. De zaak gaat over een als penitentiair beambte tewerkgestelde persoon die is ontslagen op grond dat bij het onderzoek van zijn gehoorvermogen was gebleken dat dit onder de door de nationale regeling vereiste minimumgrens lag.

Met deze zaak wordt het Hof verzocht om met name te onderzoeken of een nationale regeling op grond waarvan in de sector van het gevangeniswezen een slechthorende werknemer niet in dienst kan blijven, evenredig is.

A-G: Artikel 2, lid 2, onder a), van richtlijn 2000/78/EG, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, en artikel 5 van die richtlijn, verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan er voor een penitentiair beambte, enkel omdat zijn gehoorvermogen onder de vastgestelde norm ligt, een absoluut beletsel bestaat om in dienst te blijven, zonder dat de werkgever onderzoekt of die persoon in staat is om de met zijn functie gepaard gaande taken te verrichten, in voorkomend geval nadat redelijke aanpassingen in de zin van voornoemd artikel 5 zijn doorgevoerd, zoals zijn tewerkstelling in een bijzondere afdeling of het verlenen van toestemming om een hoortoestel te dragen.

**PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 november 2020 – [zaak C-514/20 – Koch](#)
[Personaldienstleistungen](#)**

Arbeidstijd – Overurentoeslag

Richtlijn 2003/88/EG. EU Handvest. Vraag is of het Unierecht in de weg staat aan een Cao-regeling volgens welke bij de berekening van overuren-toeslag alleen de daadwerkelijk gewerkte uren worden meegeteld en niet ook de uren waarin de werknemer zijn minimale jaarlijkse vakantie met behoud van loon opneemt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 19 november 2020 – [zaak C-518/20 St. - Vincenz-Krankenhaus](#)

Vakantierechten – Arbeidsongeschiktheid

Richtlijn 2003/88/EG. EU Handvest. De partijen twisten over de vraag of eiser recht heeft op vakantie over het jaar 2014. Eiser is ernstig gehandicapt verklaard. Hij is sinds 2000 bij gedaagde in dienst. Sinds december 2014 ontvangt eiser een uitkering wegens volledige arbeidsongeschiktheid. Hij heeft onder andere aangevoerd dat hij jegens gedaagde over het jaar 2014 nog recht heeft op 34 vakantiedagen. Het recht hierop is niet vervallen, omdat gedaagde niet heeft voldaan aan haar verplichtingen om medewerking te verlenen aan het toekennen en opnemen van de vakantie. Gedaagde is daarentegen van mening dat de over het jaar 2014 niet-opgenomen vakantie van eiser na 31 maart 2016 is vervallen.

Vraag is o.a. of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling die bepaalt dat het recht op nog niet-opgenomen jaarlijkse vakantie met behoud van loon - van een werknemer die volledig arbeidsongeschikt is geraakt - na 15 maanden ook vervalt wanneer de werkgever de werknemer niet daadwerkelijk in staat heeft gesteld die vakantierechten uit te oefenen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 19 november 2020 – [zaak C-485/20 – HR Rail](#)

Gelijke behandeling arbeid en beroep – Handicap – Andere functie

Richtlijn 2000/78/EG. HR Rail is de werkgever van het personeel van de Belgische spoorwegondernemingen. X is in 2016 aangeworven als gespecialiseerd onderhoudsmedewerker (sporen). Om een hartfalen te verhelpen, wordt bij X een pacemaker geplaatst, een apparaat dat gevoelig is voor elektromagnetische velden die met name op de spoorwegen aanwezig zijn. Dat maakt hem ongeschikt voor de uitoefening van de functie waarvoor hij is aangeworven. In afwachting van het ontslagbesluit – kan hij een aangepaste functie kan uitoefenen in de functie van magazijnier. Het besluit inzake de medische ongeschiktheid voor de uitoefening van de functie wordt bevestigd door de medische beroepscommissie. In 2018 wordt X ontslagen. X verzoekt om nietigverklaring van het ontslagbesluit en stelt dat hij ruimschoots heeft aangetoond geschikt te zijn voor de functie van magazijnmedewerker.

Vraag is of een werkgever verplicht is een persoon - die wegens zijn handicap niet meer de functie waarin hij was aangesteld kan uitoefenen - in een andere functie aan te stellen waarvoor hij de vereiste bekwaamheden, vermogens en beschikbaarheid heeft, wanneer deze maatregel geen onevenredige last voor de werkgever meebrengt?

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – Prejudiciële beslissing (392 Rv) – 6 november 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:1748](#)

Samenloop vakantieverlof met zwangerschaps- en bevallingsverlof

Richtlijn 92/85/EEG (zwangerschap). Richtlijn 2003/88/EG (arbeidstijden). Richtlijn 2006/54/EG (gelijke behandeling). Cao-bepalingen Voortgezet Onderwijs. Ongeoorloofd onderscheid tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers? HvJEU 18 maart 2004, ECLI:EU:C:2004:160 (Gómez).

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Centrale Raad van Beroep – 19 november 2020 – na prejudiciële verwijzing [ECLI:NL:CRVB:2018:2878](#) – na arrest HvJ in zaak C-610/18 AFMB - [ECLI:NL:CRVB:2020:2741](#) (zie ook [ECLI:NL:CRVB:2020:2873](#))

Internationale vrachtwagenchauffeurs

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EEG) nr. 1408/71. Verordening (EG) nr. 987/2009. Zijn vrachtwagenchauffeurs die in Nederland wonen en 'via' een te Cyprus gevestigd bedrijf in twee of meer EU-lidstaten rijden in trucks van in Nederland gevestigde vervoersondernemingen verplicht verzekerd voor de Nederlandse sociale zekerheid of voor de Cypriotische sociale zekerheid? Wat is voor de toepassing van de EU-coördinatieverordeningen inzake sociale zekerheid de juiste uitleg van het begrip werkgever? Is de jurisprudentie van het Hof over intermediairs en detachering analoog van toepassing?

De Sociale Verzekeringsbank heeft terecht de Nederlandse socialezekerheidswetgeving toegepast op internationale vrachtwagenchauffeurs met een arbeidscontract bij een bedrijf in Cyprus. Nederlandse vervoersondernemingen zijn namelijk de werkgever waar de chauffeurs voor werken. Dit oordeel volgt uit de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU van 16 juli 2020.

RECHTSPRAAK NL – Centrale Raad van Beroep – 5 november 2020 – [ECLI:NL:CRVB:2020:2748](#)

Rijnvarenden

Verordening (EG) nr. 987/2009. De SvB heeft terecht vastgesteld dat op betrokkene het Nederlandse socialezekerheidsrecht van toepassing is en A1-verklaringen afgegeven. Nu op grond van de Rijnvarendenovereenkomst op een rijnvarende de wetgeving van slechts één Rijnsoeverstaat van toepassing kan zijn, zijn de procedurevoorschriften van artikel 16 van Vo 987/2009 bij de toepassing van de Rijnvarendenovereenkomst volgens de Hoge Raad niet van toepassing. De Hoge Raad heeft verder overwogen dat het stelsel van de Rijnvarendenovereenkomst niet voorziet in voorlopige toepassing van wetgeving van een Rijnsoeverstaat. Deze Raad sluit zich bij de overwegingen van de Hoge Raad aan. Dit leidt de Raad tot de conclusie dat het hoger beroep van de SvB slaagt en dat de aangevallen uitspraak dient te worden vernietigd. Gelet op de uiteenzetting van de Hoge Raad, ziet de Raad geen aanleiding voor het stellen van prejudiciële vragen aan het HvJ EU.

NOOT – bij HvJ 2 april 2020, [Gevoegde zaken C-370/17 en C-37/18 CRPNPAC](#)

M. Vervoort, De gevolgen van het Vueling arrest en het gebruik van frauduleuze A1-verklaringen, een casus op het gebied van internationale sociale zekerheid, in: [ODG 2020/117](#)

NOOT – bij HvJ 22 april 2020, [zaak C-692/19](#)

N.J. Gundt, Het onderscheid tussen werknemer en zelfstandige in de Arbeidstijdenrichtlijn, in: [TRA 2020/84](#)

CONSULTATIE

Toereikende minimumlonen in de EU, Goedkeuring door EC - Feedback mogelijk van 5 November 2020 - 31 December 2020 ([EC](#))

- [🔗](#) BNC Fiche: Richtlijn betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie ([Kamerstuk 22112, nr. 2978](#))
- [🔗](#) The proposal on adequate minimum wages in the European Union: Striving for fairness, less so adequacy ([EU law analysis](#))

EUROPESE COMMISSIE

Commissie stelt toegang tot toereikende minimumlonen voor in alle EU-lidstaten ([ECER](#))

OVERIG

K. Dorenbos, De AVG en ontslag: twee jaar na inwerkingtreding AVG, in: [TvO 2020/4.3](#)

EHRM factsheets

- [Trade union rights](#)
- [Work-related rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)

WIKI

[Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen

EHRM – ARREST – 17 november 2020 – B. en C. t. Zwitserland - [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [889/19](#) - [43987/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1117JUD000088919

Zwitserse autoriteiten schatten risico van terugkeren van homoseksuele man naar Gambia verkeerd in.

Artikel 3 EVRM. Klager, een homoseksuele man, liep het risico te worden teruggestuurd naar Gambia na de afwijzing van zijn verzoek op familiehereniging. Klager stelt dat hij het risico op mishandeling loopt indien hij wordt teruggestuurd. Het hof stelt unaniem vast dat er sprake is van een schending van artikel 3 EVRM (verbod op onmenselijke of vernederende behandeling) indien klager zou worden teruggestuurd. Het hof overweegt dat de enkele strafbaarstelling van homoseksualiteit onvoldoende is om te spreken van een schending van artikel 3 EVRM indien klager zou worden teruggestuurd, maar vindt dat de autoriteiten de risico's op mishandeling van klager en de mogelijkheid van bescherming van de lokale autoriteiten tegen anderen onjuist hebben ingeschat. Dit terwijl verschillende onafhankelijke autoriteiten hebben opgemerkt dat de Gambiaanse autoriteiten geen bescherming verleent aan LGBTI-ers.

- Deporting an gay man to a country outside of Europe where he would be at risk of ill-treatment violates the ECHR ([ECHR SO](#))

EHRM – ARREST – 24 november 2020 - Unuane t. het VK – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [80343/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD008034317

Deportatie uit Verenigd Koninkrijk in strijd met artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klager, een Nigeriaans staatsburger, heeft zich beklagd over zijn uitzetting naar Nigeria na een strafrechtelijke veroordeling, waardoor hij zijn partner en drie kinderen in het Verenigd Koninkrijk moest achterlaten. Klager is in 1998 als toerist naar het Verenigd Koninkrijk gekomen en heeft het daaropvolgende jaar verblijfsrecht verkregen. In december 2000 is zijn partner naar het Verenigd Koninkrijk gekomen, waarna hun drie kinderen zijn geboren. In 2009 zijn klager en zijn partner veroordeeld voor misdrijven met betrekking tot het vervalsen van ongeveer 30 aanmeldingen om in het Verenigd Koninkrijk te mogen verblijven. Klager werd uiteindelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van vijf jaar en zes maanden, terwijl zijn partner werd veroordeeld tot een gevangenisstraf voor de duur van achttien maanden. In 2014 werd door de staatssecretaris een deportatiebevel uitgevaardigd tegen klager, zijn partner en twee van hun drie kinderen, allen geen Britse staatsburgers. De staatssecretaris overwoog dat klager en zijn partner buitenlandse criminelen waren en dat hun deportatie daarmee in het belang van de maatschappij was. Klager ging in bezwaar tegen de beslissing van de staatssecretaris en voerde aan dat hij een gezins- en privéleven heeft gevestigd in het Verenigd Koninkrijk en zijn deportatie naar Nigeria derhalve in strijd met het Europees Verdrag is. Ook de partner van klager en zijn kinderen

tekende bezwaar aan. Uiteindelijk, in 2016, verklaarde de nationale rechtbank het bezwaar van de partner van klager en hun kinderen gegrond en overwoog dat het onevenredig hard zou zijn om hun te scheiden. Daarnaast erkende de rechtbank de noodzaak van ouderlijk toezicht van het oudste kind, die een hartafwijking heeft en een medische ingreep in het Verenigd Koninkrijk moest ondergaan nu dit niet in Nigeria mogelijk was. Het bezwaar van klager werd echter afgewezen nu hij onvoldoende duidelijk had gemaakt welke overtuigende bezwaren er waren tegen zijn deportatie, behalve zijn ouderlijke relatie met zijn drie kinderen, als vereist volgens de Immigratie Regels. Het hof overweegt dat er sprake is van een schending van artikel 8 EVRM.

HvJ – ARREST – 19 november 2020 – zaak C-238/19 – Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:945 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Asielaanvraag – Weigering dienstplicht in Syrië

Richtlijn 2011/95/EU. Een Syrische asielzoeker is zijn land ontvlucht om de dienstplicht in het leger te ontlopen. Komt hij op die grond in aanmerking voor asiel? In de zaak Shepherd heeft het Hof onderzocht of aan een soldaat die was gedeserteerd omdat hij weigerde nog langer te dienen bij de krijgsmacht van de Verenigde Staten van Amerika tijdens de oorlog in Irak, asiel moest worden toegekend. De verwijzende rechter verzoekt het Hof thans om die beslissing verder te verduidelijken. Anders dan Shepherd is verzoeker in het hoofdgeding zijn land ontvlucht om de dienstplicht in het leger te ontlopen. In de onderhavige zaak gaat het specifiek om militaire dienst in het Syrische leger in het kader van de Syrische burgeroorlog. Sommige van de door de verwijzende rechter aan de orde gestelde kwesties verschillen dan ook van die welke in de zaak Shepherd zijn onderzocht.

Hof: Artikel 9, lid 2, onder e), van richtlijn 2011/95/EU moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling, wanneer het recht van de staat van herkomst geen mogelijkheid biedt om de militaire dienst te weigeren, er niet aan in de weg staat dat deze weigering wordt vastgesteld indien de betrokkene zijn weigering niet volgens een bepaalde procedure heeft geformaliseerd en zijn land van herkomst is ontvlucht zonder zich bij de militaire autoriteiten te melden.

Artikel 9, lid 2, onder e), van richtlijn 2011/95 moet aldus worden uitgelegd dat voor een dienstplichtige die weigert om zijn militaire dienst te vervullen tijdens een conflict maar niet weet hoe en waar hij als militair zal worden ingezet, de vervulling van zijn militaire dienst in de context van een algemene burgeroorlog waarin het leger herhaaldelijk en systematisch misdrijven begaat of daden pleegt zoals bedoeld in artikel 12, lid 2, van deze richtlijn en waarbij dit leger gebruikmaakt van dienstplichtigen, inhoudt dat deze dienstplichtige direct of indirect deelneemt aan het plegen van dergelijke misdrijven of daden, ongeacht waar hij wordt ingezet.

Artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/95 moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling vereist dat er een verband bestaat tussen de in artikel 10 van deze richtlijn genoemde gronden en de vervolging en bestraffing bedoeld in artikel 9, lid 2, onder e), van deze richtlijn.

Artikel 9, lid 2, onder e), juncto artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/95 moet aldus worden uitgelegd dat het niet als vaststaand gegeven geldt dat er een verband bestaat tussen de in artikel 2, onder d), alsook in artikel 10 van deze richtlijn genoemde gronden en de in artikel 9, lid 2, onder e), van deze richtlijn bedoelde vervolging en bestraffing wegens de weigering militaire dienst te vervullen, louter omdat deze vervolging en bestraffing verband houden met die weigering. Niettemin bestaat er een sterk vermoeden dat de weigering om onder de in artikel 9, lid 2, onder e), van deze richtlijn bedoelde omstandigheden de militaire dienst te vervullen, verband houdt met één van de vijf in artikel 10 ervan genoemde gronden. Het staat aan de bevoegde nationale autoriteiten om, gelet op alle omstandigheden van het geval, na te gaan of dit verband aannemelijk is.

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – gevoegde zaken C-225/19 en C-226/19 – Minister van Buitenlandse Zaken – Grote Kamer – Nederland – Rechtbank Den Haag ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 (C-225/19 - R.N.N.S.) - ECLI:NL:RBDHA:2019:2095 (K.A.) ECLI:EU:C:2020:951 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Motiveringsplicht bij afwijzing Schengenvisum wegens bezwaar andere lidstaat

Verordening (EG) nr. 810/2009. Artikel 47 EU Handvest. X heeft de Egyptische nationaliteit en woont in Egypte, samen met zijn Nederlandse echtgenote. Hij heeft een visum aangevraagd voor een

bezoek aan zijn schoonouders, die in Nederland wonen. Dat is hem echter geweigerd door de Nederlandse vertegenwoordiging in Amman (Jordanië). X wordt als een bedreiging voor de openbare orde beschouwd, vanwege een bezwaar dat is gemaakt door Hongarije. X krijgt echter geen inzage of is niet op de hoogte gesteld van de feiten die hem ten laste worden gelegd. De Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem, stelt het Hof vragen over de motiveringsplicht bij afwijzing van een verzoek om een Schengenvisum.

Het Hof oordeelt dat een lidstaat die wegens een bezwaar van een andere lidstaat een beslissing tot weigering van een „Schengenvisum” neemt, in die beslissing moet aanduiden welke lidstaat bezwaar heeft gemaakt, alsook de specifieke weigeringsgrond moet vermelden die op dit bezwaar is gebaseerd, in voorkomend geval vergezeld van de redenen voor dat bezwaar, en de beroepsmogelijkheden in die andere lidstaat.

Hof: Artikel 32, leden 2 en 3, van verordening (EG) nr. 810/2009, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, het de lidstaat die op basis van artikel 32, lid 1, onder a), vi), van verordening nr. 810/2009, een definitieve beslissing tot weigering van afgifte van een visum heeft genomen omdat een andere lidstaat bezwaar had gemaakt tegen die afgifte, verplicht om in die beslissing te vermelden welke lidstaat een dergelijk bezwaar heeft gemaakt, en de specifieke weigeringsgrond moet vermelden die op dit bezwaar is gebaseerd, in voorkomend geval met een korte weergave van de redenen voor dat bezwaar, alsmede tot welke autoriteit de visumaanvrager zich kan wenden om te vernemen welke beroepsmogelijkheden in die andere lidstaat beschikbaar zijn, en dat, ten tweede, wanneer tegen voornoemde beslissing beroep wordt ingesteld krachtens artikel 32, lid 3, van verordening nr. 810/2009, zoals gewijzigd bij verordening nr. 610/2013, de gerechten van de lidstaat die deze beslissing heeft genomen niet de gegrondheid van het door een andere lidstaat gemaakte bezwaar tegen de afgifte van het visum kunnen onderzoeken.

- EU-Hof: Visumaanvrager heeft recht op informatie over gronden waarop andere EU-lidstaat bezwaar heeft gemaakt tegen de visumverlening ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 19 november 2020 – zaak C-505/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland - [ECLI:EU:C:2020:939](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Schengen – Detentie – Overlevering en uitlevering - Ne bis in idem - Red notice Interpol

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam – 20 november 2020 - [ECLI:NL:RBDHA:2020:11785](#)

Verblijfsrichtlijn - Unieburger

Artikel 20 VWEU. Eiseres is op 9 september 2013 op grond van artikel 20 van het VWEU in het bezit gesteld van een EU-verblijfsdocument met de aantekening 'Familielid van een burger van de Unie'. In februari 2019 heeft eiseres een aanvraag ingediend tot verlening van een EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen. Verweerder heeft deze aanvraag afgewezen omdat het verblijfsrecht van eiseres volgens verweerder tijdelijk van aard is. Volgens verweerder ziet haar verblijfsrecht niet op haar rechten maar op de rechten van haar kind. Het doel is immers het faciliteren dat het Nederlandse kind van eiseres de EU niet hoeft te verlaten. In geschil is de vraag of een verblijfsrecht op grond van artikel 20 VWEU inderdaad tijdelijk van aard is en dus niet onder de werking van Richtlijn 2003/109/EU valt. Volgens de rechtbank is deze vraag niet zonder redelijke twijfel te beantwoorden. In de arresten van het HvJEU en de daarbij behorende conclusies van de advocaat-generaal heeft de rechtbank aanwijzingen gevonden dat het verblijfsrecht op grond van artikel 20 van het VWEU niet tijdelijk van aard is. Volgens de rechtbank is het onduidelijk of bepalend is dat een verblijfsrecht op een op voorhand specifieke datum in de toekomst zal eindigen en/of dat gekeken moet worden naar de bedoeling van de derdelander. De rechtbank ziet daarom aanleiding om de volgende vragen te stellen: 1. Behoort het tot de bevoegdheid van de lidstaten om te bepalen of het verblijfsrecht op grond van artikel 20 van het VWEU op zichzelf tijdelijk of niet-tijdelijk van aard is of dient dit Unierechtelijk te worden ingevuld? 2. Indien unierechtelijke uitlegging van toepassing is, bestaat er bij de toepassing van Richtlijn 2003/109/EG onderscheid tussen de verschillende afhankelijke verblijfsrechten die aan derdelanders toekomen op grond van het

Unierecht, waaronder het afhankelijke verblijfsrecht dat wordt toegekend aan een familielid van een burger van de Unie op grond van de Verblijfsrichtlijn en het verblijfsrecht op grond van artikel 20 VWEU? 3. Is het verblijfsrecht op grond van artikel 20 van het VWEU, dat naar zijn aard afhankelijk is van het bestaan tussen een afhankelijkheidsverhouding tussen de derdelander en de Unieburger en dus eindig is, tijdelijk van aard? 4. Indien het verblijfsrecht op grond van artikel 20 VWEU tijdelijk van aard is, moet artikel 3, tweede lid, onder e, van de Richtlijn zo worden uitgelegd dat die in de weg staat aan een nationale regeling die slechts nationaalrechtelijke verblijfsvergunningen uitsluit van het verkrijgen van een status als langdurig ingezetene zoals bedoeld in de Richtlijn?

**PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – 24 november 2020 –
ECLI:NL:RBDHA:2020:11918**

**Is een verblijfsrecht op grond van het VWEU tijdelijk van aard of niet? – Unieburger -
Chávez-Vilchez verblijfsrecht**

Artikel 20 VWEU. Eiseres heeft de Ghanese nationaliteit. Haar zoon geboren in 2002 heeft de Nederlandse nationaliteit. Op 9 september 2013 is eiseres op grond van artikel 20 van het VWEU in het bezit gesteld van een EU-verblijfsdocument met de aantekening 'Familielid van een burger van de Unie', het "Chávez-Vilchez verblijfsrecht". In 2019 heeft eiseres een aanvraag ingediend tot verlening van een 'EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen'. Die aanvraag is afgewezen omdat het verblijfsrecht van eiseres tijdelijk van aard zou zijn en dat zij daarom niet in aanmerking komt voor de gevraagde vergunning. Volgens verweerder is het Chávez-Vilchez verblijfsrecht tijdelijk van aard, omdat het doel van het verblijfsrecht niet ziet op de rechten van eiseres, maar op de rechten van haar kind. Het doel is immers om te faciliteren dat het kind van eiseres de Europese Unie niet hoeft te verlaten. Het verblijfsrecht is gebaseerd op de afhankelijkheidsverhouding tussen eiseres en haar minderjarige kind, die per definitie tijdelijk van aard is.

Volgens eiseres heeft verweerder haar aanvraag ten onrechte afgewezen. Zij voert hiertoe het volgende aan. De weigering is in strijd met artikel 3 van de Langdurig ingezetenen richtlijn. Of sprake is van een verblijfsrecht van tijdelijke aard moet volgens het Unierecht bepaald worden – en dus uniform worden uitgelegd – en niet volgens het nationale recht. Eiseres verwijst in dit verband naar het arrest Singh van het Hof.

Prejudiciële vraag: Is het verblijfsrecht op grond van artikel 20 van het VWEU tijdelijk van aard of niet?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 3 november 2020 – zaak C-462/20 - ASGI e.a.

Gezinskaart

Richtlijn 2003/109/EG. Richtlijn 2011/98/EU. Richtlijn 2009/50/EG. Richtlijn 2011/95/EU. Italiaanse wetgeving bepaalt dat een 'gezinskaart' mag worden verstrekt aan Italiaanse onderdanen en onderdanen van andere lidstaten van de Europese Unie. De gezinskaart kan niet aan langdurig ingezeten onderdanen van derde landen worden verstrekt. De gezinskaart geeft recht op korting op leveringen van goederen of diensten van publieke en particuliere entiteiten die een overeenkomst met de Italiaanse overheid hebben gesloten. De aanvraag moet via een website worden ingediend, en de aanvrager moet daarin verklaren aan de wettelijke vereisten te voldoen, en met name Italiaans onderdaan te zijn of onderdaan van een van de EU-lidstaten met legaal verblijf in Italië.

De prejudiciële vragen gaan over de verenigbaarheid van deze praktijk met genoemde EU-verordeningen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 5 november 2020 – zaak C-483/20 - Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

Internationale bescherming - Niet begeleid minderjarig kind

Richtlijn 2011/95/EU. Richtlijn 2013/32/EU. Mag een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk worden verklaard op grond dat een andere lidstaat reeds internationale bescherming

heeft toegekend, aan een niet-begeleid minderjarig kind, waarvan verzoeker de vader is, dat in eerstgenoemde lidstaat wel internationale bescherming heeft gekregen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 12 november 2020 – [zaak C-432/20](#) – [Landeshauptmann von Wien](#)

Status van langdurig ingezetenen onderdanen van derde landen

Richtlijn 2003/109/EG. Vraag is o.a. of elk fysiek verblijf, hoe kort dan ook, van een langdurig ingezetene derdelander op het grondgebied van de Gemeenschap binnen een aaneengesloten periode van twaalf maanden, uitsluit dat de betrokkene de status van langdurig ingezetene derdelander krachtens deze bepaling verliest.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 17 november 2020 – [zaak C-519/20](#) – [Landeskreis Gifhorn](#)*

Vreemdelingendetentie – Noodsituatie – Afwijking richtlijn in nationale recht

Richtlijn 2008/115/EG. Pakistaans staatsburger is verplicht het Duitse grondgebied te verlaten, maar heeft verklaard dat hij de verplichting niet zal nakomen, waarna hij in vreemdelingendetentie is gezet met het oog op de verwijdering. Voor de uitzetting naar Pakistan is een paspoortvervangend document aangevraagd. Betrokkene is overgebracht naar een penitentiaire inrichting en van daar uit naar het vliegveld gebracht voor vertrek naar Pakistan. De luchtvaartmaatschappij heeft betrokkene niet vervoerd omdat hij kenbaar maakte niet mee te willen. Er is een nieuw paspoortvervangend document aangevraagd om betrokkene onder begeleiding van bewakers naar Pakistan te vervoeren. Om dit vervoer te kunnen organiseren wordt de verlenging van de bewaring verzocht.

Betrokkene is voor de bewaring met het oog op de verwijdering ondergebracht in een penitentiaire inrichting, waardoor er geen sprake is van de in artikel 16, lid 1 van richtlijn 2008/115 gestelde eis van een 'speciale inrichting voor bewaring'. De Duitse wet ter omzetting van richtlijn 2008/115 wijkt, conform artikel 18 van de richtlijn, door een recente wetswijziging af van de richtlijn en maakt het mogelijk om in geval van een noodsituatie vreemdelingenbewaring te laten plaatsvinden in een penitentiaire inrichting. De verwijzende rechter stelt vragen over de uitleg van de artikelen 16 en 18 van richtlijn 2008/115/EG, waaronder de vraag of de nationale rechter die oordeelt over de inbewaringstelling met het oog op verwijdering, in elk concreet geval de voorwaarden van artikel 18 van richtlijn 2008/115/EG dient te toetsen, wanneer de nationale wetgever in het nationale recht is afgeweken van de voorwaarden van artikel 16 van de richtlijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 30 november 2020 – [zaak C-451/19](#) en [C-532/19](#) – [Subdelegación del Gobierno en Toledo e.a.](#)*

Middelen van bestaan – Unieburgerschap – Verblijfsrecht derdelanders

Artikel 20 VWEU. Richtlijn 2004/38/EG. Artikel 8 EVRM. In C-451/19 is de aanvrager van een verblijfskaart een kind van een onderdaan van een derde staat die is gehuwd met een Spaans staatsburger. In C-532/19 is de aanvrager een derdelander die is gehuwd met een Spaans staatsburger. Deze Spaanse staatsburgers hebben geen gebruik gemaakt van hun recht op vrij verkeer. In beide zaken zijn aanvragen gedaan voor een verblijfskaart voor derdelanders, die zijn afgewezen omdat de Spaanse burgers niet hebben aangetoond dat zij over voldoende middelen van bestaan beschikken. De rechter in eerste aanleg heeft het beroep toegewezen. De Spaanse regering heeft hoger beroep ingesteld.

De verwijzende rechter stelt de vraag of artikel 20 VWEU zich verzet tegen de eis dat een Spaanse burger die zijn recht van vrij verkeer niet heeft uitgeoefend, moet voldoen aan de noodzakelijke voorwaarden van het Spaanse recht om het verblijfsrecht van een persoon, niet zijnde burger van de Unie te verlenen, indien de Spaanse burger ten gevolge van de weigering van dat recht gedwongen zou zijn het grondgebied van de Unie in haar geheel te verlaten (omdat het Spaanse burgerlijk wetboek bepaalt dat echtgenoten moeten samenwonen)? En of artikel 20 VWEU in de weg staat aan de handelwijze van de Spaanse staat, dat aan een familielid van een Unieburger die zijn recht op vrij verkeer nooit heeft uitgeoefend, het verblijfsrecht wordt geweigerd vanwege het niet

voldoen aan de in de regeling vastgelegde vereisten, zonder dat concreet en op individuele basis is onderzocht of er een zodanige afhankelijkheidsverhouding tussen die burger van de Unie en de derdelander bestaat dat de betrokken burger van de Unie bij weigering van het recht van verblijf aan de derdelander, gedwongen zou zijn het grondgebied van de Unie te verlaten?

RECHTSPRAAK NL – Einduitspraak – Raad van State – 25 november 2020 – na [ECLI:NL:RVS:2018:1503](#) – na [HvJ C-341/18 J.e.a.](#) – [ECLI:NL:RVS:2020:2818](#)

**Zeevarenden op zeeschepen die langdurig in een zeehaven zijn afgemeerd –
Uitreisstempels – Schengengrenscore**

Verordening (EU) 2016/399. Het gaat in deze zaken om ruim driehonderd zeelieden die Nederland en daarmee het Schengen gebied zijn ingereisd via Schiphol. Daar hebben zij ook een inreisstempel zoals bedoeld in de Schengengrenscore in hun paspoort gekregen. De zeelieden zijn meteen doorgereisd naar de Rotterdamse haven om daar aan boord van verschillende zeeschepen te werken in de offshore industrie. Voor hun aanmonstering hebben de zeelieden gevraagd om een uitreisstempel in hun paspoort zoals bedoeld in de Schengengrenscore. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft die stempels geweigerd, omdat niet bekend was dat en wanneer de zeelieden het Schengen gebied weer zouden verlaten. Daartegen zijn de zeelieden samen met hun werkgevers en opdrachtgevers juridische procedures gestart.

De Afdeling bestuursrechtspraak oordeelt dat volgens de Schengengrenscore zeelieden pas een uitreisstempel krijgen op het moment dat is gemeld dat het vertrek van het schip aanstaande is. En dus niet al op het moment van aanmonstering. Dat is in lijn met het antwoord van het Hof van Justitie op de in deze zaak gestelde prejudiciële vragen. Het Hof eist namelijk een direct verband tussen het melden van het op handen zijnde vertrek van het schip en het plaatsen van een uitreisstempel. Alleen zo kan worden voorkomen dat de Europese regels over kort verblijf in het Schengen gebied worden misbruikt of omzeild. (bron: persbericht RvS)

🔗 [Uitreisstempel pas bij aankondiging vertrek zeeschip uit de haven \(persbericht RvS\)](#)

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – Hoge Raad – na [HvJ zaak C-806/18](#) – na [prejudiciële verwijzing](#) – 1 december 2020 – [ECLI:HR:2020:1893](#)

**Terugkeerrichtlijn – Ongewenst vreemdeling – Inreisverbod – Illegaal verblijf –
gevangenisstraf**

Richtlijn 2008/115/EG De vraag is of de bepalingen van richtlijn 2008/115/EG zich verzetten tegen nationale strafwetgeving die illegaal verblijf bestraft met een gevangenisstraf. Art. 197 Sr. Art. 11.2 Terugkeerrichtlijn. Uitleg HvJ EU 26 juli 2017, ECLI:EU:C:2017:590. Uitgangspunt bij het verzoek om een prejudiciële beslissing is dat tegen verdachte op 19 maart 2013 een inreisverbod is uitgevaardigd, dat aan dat inreisverbod ten grondslag ligt het terugkeerbesluit van diezelfde datum alsmede de vaststelling dat verdachte een gevaar vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid a.b.i. art. 66a.7.ahf en onder b Vw 2000 en dat verdachte na die datum geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland. Voorts staat vast dat verdachte Nederland na die datum niet heeft verlaten, zodat het moment waarop de in art. 11.2 van de terugkeerrichtlijn bedoelde termijn van 5 jr. ingaat nog niet is verstreken. HR stelt prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en houdt ieder verdere beslissing aan. De vraag luidt: "Is een nationale strafbaarstelling die inhoudt dat strafbaar is verblijf van een onderdaan van een derde land op het grondgebied van Nederland nadat tegen hem een inreisverbod is uitgevaardigd met toepassing van art. 66a.7 Vw 2000, terwijl o.g.v. het nationale recht tevens vaststaat dat deze vreemdeling geen rechtmatig verblijf heeft in Nederland en voorts vaststaat dat de stappen van de in de terugkeerrichtlijn vastgelegde terugkeerprocedure zijn doorlopen maar daadwerkelijke terugkeer niet heeft plaatsgevonden, verenigbaar met het Unierecht, in het bijzonder met het oordeel van het HvJ in het arrest van 26 juli 2017 inzake Ouhrami/Nederland (zaak C-225/16, ECLI:EU:C:2017:590, onder 49) dat het in artikel 11 van de terugkeerrichtlijn bedoelde inreisverbod pas 'rechtsgevolgen' teweegbrengt vanaf het tijdstip van terugkeer van de vreemdeling naar zijn land van herkomst of een ander derde land?"

BNC Fiche

- BNC Fiche: Verordening vaststelling procedure internationale bescherming, gewijzigd voorstel ([Kamerstuk 22112, nr. 2957](#))
- BNC Fiche: Mededeling inzake een nieuw migratie- en asielpact ([Kamerstuk 22112, nr. 2955](#))
- BNC Fiche: Verordening betreffende asiel- en migratiebeheer ([Kamerstuk 22112, nr. 2956](#))
- BNC Fiche: Aanbeveling inzake legale trajecten voor EU-bescherming ([Kamerstuk 22112, nr. 2961](#))

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin" cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

OVERIG

- Rapport - Toolbox aanpak overlastgevende en/of criminele asielzoekers ([Rijksoverheid.nl](#))
- The New Pact on Migration and Asylum: Turning European Union Territory into a non-Territory ([EU law analysis](#))
- Negotiating with Third Countries under the New Pact: Carrots and Sticks? ([EUmigrationlawblog](#))
- What a difference two decades make? The shift from temporary to immediate protection in the new European Pact on Asylum and Migration ([EUmigrationlawblog](#))
- Adieu Dublin! But what's next? ([European law blog](#))
- De rol van de A, B, C en de X, Y, Z uitspraken binnen het Nederlandse LHBTI-asielbeleid ([Verblijfblog](#))
- This is not how one treats children ([Leiden law blog](#))
The new assistance offered by the Dutch government to asylum seeking children is another example of Dutch thriftiness and clearly lacks respect for the rights and interests of the child

Belastingen

EHRM – ARREST – 10 november 2020 - Vegotex International t. België – [persbericht](#) – arrest (niveau 2) - [49812/09](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD004981209

Tussenkomst van de wetgever tijdens procedure door een wet met terugwerkende kracht aan te nemen - Geen schending artikel 6

Artikel 6 EVRM. De klager is een Belgische onderneming. De onderneming klaagt met name over de retroactieve toepassing van een wetsartikel uit de wet op de financiële planning, dat in werking is getreden tijdens de beroepsprocedure. De onderneming voerde aan dat indien deze bepaling niet met terugwerkende kracht op haar geval was toegepast, haar belastingschuld zou zijn verjaard in overeenstemming met de jurisprudentie. De procedure startte in 1995 toen de Belastingdienst het voornemen om de belastingaangifte te corrigeren aan de onderneming mededeelde en eindigde in maart 2009 toen het Hof van Cassatie het ingestelde beroep door de onderneming verwierp.

In de onderhavige zaak rijst de vraag of de tussenkomst van de wetgever door de wet van 9 juli 2004 het eerlijk verloop van de procedure heeft ondermijnd door tijdens de procedure invloed uit te oefenen op de uitkomst van het geschil. Het Hof heeft eerder herhaaldelijk geoordeeld dat, hoewel de wetgevende macht in beginsel niet wordt belet om door nieuwe bepalingen met terugwerkende kracht rechten te regelen die voortvloeien uit de geldende wetgeving, het beginsel van de rechtsstaat en het in artikel 6 verankerde concept van een eerlijk proces – behalve om dwingende redenen van algemeen belang – gekant zijn tegen inmenging van de wetgevende macht in de rechtsbedeling met het oog op invloed hebben op de gerechtelijke uitkomst van het geschil. Uit de omstandigheden van

de zaak blijkt dat de tussenkomst van de wetgever was bedoeld om de rechtszekerheid te waarborgen en om willekeurige discriminatie tussen verschillende belastingbetalers te voorkomen. Hieruit volgt dat er in de bijzondere omstandigheden van de zaak dwingende redenen van algemeen belang waren: herstel van de onderbreking van de verjaring door bevelen die lang vóór het arrest van het Hof van Cassatie van 2002 waren betekend, en dus de beslechting mogelijk maken van geschillen die aanhangig zijn bij de rechtbanken, zonder vooruit te lopen op de materiële rechten van belastingbetalers. Gelet op het voorgaande is het Hof van oordeel dat de terugwerkende kracht van de wetgever door de nieuwe wet werd ingegeven door dwingende redenen van algemeen belang. Dienovereenkomstig is het Hof van mening dat op dit punt geen schending van artikel 6 van het Verdrag heeft plaatsgevonden. Wel is er sprake van een schending van artikel 6 wegens overschrijding van de redelijke termijn.

HvJ – ARREST – 12 november 2020 – zaak C-842/19 – Commissie/België – ECLI:EU:C:2020:915 – geen conclusie – arrest

Fiscaliteit - Huurinkomsten

Artikel 63 VWEU. Artikel 260, lid 2, VWEU. In België worden huurinkomsten uit onroerende goederen verschillend berekend en belast naar gelang deze worden verkregen in België dan wel in andere EU-landen. België is hiervoor al veroordeeld door het HvJ op 12 april 2018. In deze tweede inbreukprocedure vordert de Europese Commissie thans een boete (minstens 2 miljoen euro) en een dwangsom (22000 euro per dag).

Hof: [niet officiële vertaling] Door niet alle maatregelen te nemen ter uitvoering van het arrest van 12 april 2018, Commissie/België in zaak C-110/17, is België de verplichtingen die op haar rusten op grond van artikel 260, lid 1 VWEU niet nagekomen.

België wordt veroordeeld tot betaling van een somme forfaitaire van 2 000 000 euros en een dwangsom van 7500 euro per dag te rekenen van de datum van uitspraak van dit arrest tot aan de datum waarop het arrest van 12 april 2018, Commissie/België in zaak C-110/17 wordt uitgevoerd.

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-77/19 – Kaplan International colleges UK – VK – ECLI:EU:C:2020:934 – conclusie – arrest

Btw-vrijstelling voor kostendelende groeperingen – Grensoverschrijdende werking?

Richtlijn 2006/112/EG. Artikel 132, lid 1, onder f), van de btw-richtlijn verleent vrijstelling voor de diensten die een groepering ten behoeve van haar leden verricht, op voorwaarde dat zij enkel de kosten van deze diensten correct doorberekent aan haar leden, de zogenoemde Cost Sharing Group.

Wat de onderhavige zaak bijzonder maakt, is dat de groepering in Hongkong en dus in een derde land is gevestigd, terwijl haar leden dochterondernemingen zijn van een concern en zonder uitzondering in het VK zijn gevestigd. Vrijwel al deze leden hebben, samen met andere dochterondernemingen van het concern, in het VK een btw-groep opgericht overeenkomstig artikel 11 van de btw-richtlijn. Bijgevolg moet nu worden uitgemaakt of de vrijstelling van artikel 132, lid 1, onder f), van de btw-richtlijn ook een grensoverschrijdende werking heeft en van toepassing is op groeperingen die in een derde land zijn gevestigd. Is dat het geval, dan moet worden verduidelijkt hoe deze vrijstelling zich verhoudt tot de regeling van groepsbelasting waaraan een btw-groep is onderworpen en die eveneens ertoe leidt dat over onderlinge dienstverrichtingen binnen een dergelijke groep geen btw wordt geheven.

Hof: De in artikel 132, lid 1, onder f), van richtlijn 2006/112/EG bedoelde vrijstelling is niet van toepassing op diensten die een zelfstandige groepering van personen verricht ten behoeve van een groepering van personen die als één belastingplichtige kunnen worden beschouwd in de zin van artikel 11 van deze richtlijn, wanneer niet alle leden van deze laatste groepering lid zijn van de genoemde zelfstandige groepering van personen. Het bestaan van bepalingen van nationaal recht op grond waarvan het vertegenwoordigende lid van een dergelijke groepering van personen die als één belastingplichtige kunnen worden beschouwd, met het oog op de toepassing van de vrijstelling voor zelfstandige groeperingen van personen de kenmerken en status heeft van de leden van de betrokken zelfstandige groepering van personen, is in dit verband niet relevant.

- Koepelvrijstelling niet van toepassing bij Britse Hongkong-constructie ([Taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 19 november 2020 – zaak C-388/19 – Autoridade Tributária e Aduaneira – Portugal – ECLI:EU:C:2020:940 – [conclusie](#)

Vrij verkeer van kapitaal – Belasting over vermogenswinst uit verkoop onroerend goed

Artikelen 63 en 65 VWEU. MK is ingezetene van Frankrijk. Zijn stellingname komt erop neer dat hij over de overdracht van een Portugees goed een hoger vermogenswinstbelastingtarief dient te betalen omdat hij in dat land geen ingezetene is. De onderhavige zaak doet derhalve de vraag rijzen of het, teneinde het bestaan van discriminatie vast te stellen (en in het verlengde daarvan een beperking van het vrije kapitaalverkeer), noodzakelijk is om tot een algehele beoordeling te komen van alle gevolgen die uit de toepassing van een bijzondere belastingregeling voortvloeien. Met andere woorden: de vraag is of daartoe alle belastingopties die in een andere lidstaat verblijvende personen ter beschikking staan, dienen te worden vergeleken met de belastingopties die de ingezetenen van de lidstaat van belastingheffing ter beschikking staan, dan wel of die vergelijking dient te worden gemaakt in relatie tot elk van die opties afzonderlijk beschouwd.

A-G: Artikel 63 VWEU verzet zich niet tegen een nationale wettelijke regeling die de heffing van belasting over vermogenswinst die uit de verkoop van in een lidstaat gelegen onroerend goed door een ingezetene van een andere lidstaat is verkregen, onderwerpt aan een andere belastingregeling dan die welke voor ingezetenen geldt, mits die wettelijke regeling niet-ingezetenen de mogelijkheid biedt om voor de voor ingezetenen geldende belastingregeling te kiezen. Tegen deze achtergrond dienen de autoriteiten van de betrokken lidstaat ervoor te zorgen dat de mogelijkheid om een dergelijke keuze te maken duidelijk, tijdig en begrijpelijk ter kennis van niet-ingezetenen is gebracht, en dat de gevolgen van het feit dat alle inkomsten van de betrokkene niet in die staat worden belast, worden geneutraliseerd. De naleving van deze laatste vereisten moet echter door de nationale rechter worden geverifieerd.

- Verschil in behandeling vermogenswinst door Portugal volgens A-G HvJ EU niet in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 19 november 2020 – zaak C-480/19 – Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö – Finland – ECLI:EU:C:2020:942 – [conclusie](#)

Vrij verkeer van kapitaal – Belastingwetgeving – Instelling voor collectieve belegging – Belasting als dividend of als winstaandeel?

Samenvatting onder: [Financiële diensten en merken](#)

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – PREJUDICIËLE BESLISSING – [ECLI:NL:HR:2020:1732](#) – [ECLI:NL:HR:2020:1733](#)

Bronstaatheffing op WAO-uitkering? – Toepassing artikel 18, lid 2, Belastingverdrag Nederland-Portugal

De rechtbank heeft prejudiciële vragen aan de Hoge Raad voorgelegd. Belanghebbende woont vanaf 1 april 2016 in Portugal. Zij heeft in het jaar 2016 uit Nederland onder andere een uitkering uit arbeidsongeschiktheid ontvangen ter grootte van € 22.326. Per saldo is van het inkomen in de buitenlandse periode alleen de uitkering ingevolge de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (hierna: WAO-uitkering) tot het belastbare inkomen uit werk en woning gerekend (9/12e van € 22.326), te weten € 16.745. Belanghebbendes bezwaar is gericht tegen het in de heffing betrekken van de WAO-uitkering (ad € 16.745) in de buitenlandse periode. Het bedrag van € 16.745 is door de Portugese belastingdienst in de heffing van de Portugese inkomstenbelasting betrokken. Het bezwaar daartegen is door de Portugese belastingdienst afgewezen.

Bij de rechtbank is in geschil het antwoord op de vraag of de WAO-uitkering in de buitenlandse periode terecht in de heffing is betrokken. Belanghebbende stelt dat artikel 18, lid 1, van het Belastingverdrag Nederland-Portugal van 20 september 1999 (hierna: het Verdrag) eraan in de weg

staat dat Nederland de WAO-uitkering belast. De Inspecteur betoogt dat Nederland op grond van artikel 18, lid 2, van het Verdrag heffingsbevoegd is.

De rechtbank heeft met het oog op de beoordeling van het geschil de volgende prejudiciële vragen aan de Hoge Raad voorgelegd:

“1) Onder welke voorwaarden mag op grond van artikel 18, tweede lid, van het Verdrag een uitkering betaald krachtens de bepalingen van een socialezekerheidsstelsel van Nederland aan een inwoner van Portugal worden belast in Nederland?

Indien uit het antwoord op vraag 1 volgt dat ook relevant is op welke wijze de uitkering in Portugal ‘in de belastingheffing wordt betrokken’:

2) Is daarvoor maatgevend de feitelijke belastingheffing in Portugal of is maatgevend hoe de uitkering volgens de Portugese belastingwetgeving in de belastingheffing wordt betrokken? Indien dat laatste het geval is, moet daarbij rekening worden gehouden met een eventuele maatregel ter voorkoming van dubbele belasting?

Hoge Raad: (5.2.8) Een uitkering die is betaald krachtens de bepalingen van het socialezekerheidsstelsel van Nederland aan een inwoner van Portugal mag op grond van art. 18, lid 2, van het Verdrag in Nederland alleen worden belast als is voldaan aan elk van de in de letters a, b en c van artikel 18, lid 2, van het Verdrag gestelde voorwaarden. (5.3.3) Voor de toepassing van artikel 18, lid 2, letter b, van het Verdrag geldt dat is voldaan aan de voorwaarde dat een uitkering in de heffing wordt betrokken, wanneer die uitkering volgens de wetgeving van de woonstaat in de belastingheffing moet worden betrokken. Daarbij komt geen betekenis toe aan het effect op die heffing van maatregelen ter voorkoming van dubbele belasting.

NOOT – bij HvJ 6 oktober 2020, gevoegde zaken C-245/19 en C-246/19

Onthouden beroepsmogelijkheid door Luxemburg bij inlichtingenuitwisseling in strijd met EU-recht (Taxlive)

OVERIG

- EASO publishes a COI report: Pakistan – Security Situation ([EASO](#))
- EASO publishes a COI report on Iraq: Security situation ([EASO](#))

EHRM factsheet

Taxation

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 12 november 2020 – zaak C-42/19 – Sonaecom – Portugal – ECLI:EU:C:2020:913 – conclusie – arrest

Gemengde holding - Recht van holdingmaatschappijen op aftrek van voorbelasting

Zesde richtlijn 77/388/EEG. Sonaecom SGPS wenste aandelen in een onderneming te verwerven en aan die onderneming vervolgens belastbare diensten te leveren. Ter voorbereiding van de transactie maakte zij gebruik van adviesdiensten en diensten voor de uitgifte van bedrijfsobligaties. Sonaecom heeft de bijbehorende voorbelasting in aftrek gebracht. De Portugese belastingdienst heeft die aftrek evenwel geweigerd. De reden daarvoor was met name dat Sonaecom de investeringen niet kon uitvoeren en in plaats daarvan het daarvoor opgehaalde kapitaal in de vorm van een belastingvrije lening ter beschikking heeft gesteld van de moeder van de groep.

In casu zal het Hof met name dienen te verduidelijken welke gevolgen deze verschuiving van de voorgenomen naar de daadwerkelijk uitgeoefende activiteit heeft voor de aftrek van voorbelasting.

Hof: Artikel 4, leden 1 en 2, en artikel 17, leden 1, 2 en 5, van de Zesde richtlijn 77/388/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat een gemengde holding die zich herhaaldelijk mengt in het beheer van haar dochtervennootschappen, de voorbelasting mag aftrekken die is betaald over het betrekken van adviesdiensten voor een marktonderzoek met het oog op de verwerving van aandelen van een andere vennootschap, ook wanneer deze verwerving uiteindelijk niet heeft plaatsgevonden.

Artikel 4, leden 1 en 2, en artikel 17, leden 1, 2 en 5, van de Zesde richtlijn 77/388 moeten aldus worden uitgelegd dat een gemengde holding die zich herhaaldelijk mengt in het beheer van haar dochtervennootschappen, de voorbelasting die is betaald over de aan een kredietinstelling betaalde provisie voor het regelen en tot stand brengen van een obligatielening voor investeringen in een bepaalde sector, niet mag aftrekken wanneer die investeringen uiteindelijk niet hebben plaatsgevonden en het aldus opgehaalde kapitaal volledig ter beschikking is gesteld van de moedermaatschappij in de vorm van een lening.

 Gemengde holding kan BTW bij voorgenomen overname volledig aftrekken ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 12 november 2020 – zaak C-734/19 – ITH Comercial Timișoara – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:919 – geen conclusie – [arrest](#)

Aftrek voorbelasting – Vastgoedprojecten – Stopzetten project

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over aftrek van de btw die als voorbelasting is voldaan over uitgaven voor vastgoedprojecten die uiteindelijk zijn stopgezet.

Hof: De artikelen 167, 168, 184 en 185 van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat het recht op aftrek van de voorbelasting op goederen – in casu onroerende goederen – en diensten die zijn afgenomen om belaste handelingen te verrichten, verworven blijft wanneer de oorspronkelijk geplande investeringsprojecten wegens omstandigheden buiten de wil van de belastingplichtige zijn stopgezet en dat deze voorbelasting niet hoeft te worden herzien indien de belastingplichtige nog steeds het voornemen heeft om die goederen voor een belaste activiteit te gebruiken.

Richtlijn 2006/112, met name artikel 28 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat bij gebreke van een lastgevingsovereenkomst zonder vertegenwoordiging, de commissairensregeling niet van toepassing is wanneer een belastingplichtige een gebouw optrekt volgens de behoeften en eisen van een ander, die wordt verondersteld dat gebouw te zullen huren.

HvJ – ARREST – 26 november 2020 – zaak C-787/18 – Sögarð Fastigheter – Zweden – ECLI:EU:C:2020:964 – geen conclusie – [arrest](#)

Herziening aftrek van de btw door een andere belastingplichtige dan die welke oorspronkelijk de aftrek heeft toegepast

Richtlijn 2006/112/EG. Sögarð Fastigheter heeft in 2012 een onroerend goed gekocht dat zij verhuurde onder het stelsel van vrijwillige btw-plichtigheid. De vorige eigenaar van dit goed had eveneens gekozen voor btw-plichtigheid en had de voorbelasting over de herinrichting van het gebouw in aftrek gebracht, hetgeen hij in een akte had vastgelegd.

Bij de verkoop waren de partijen niet overeengekomen dat de vorige eigenaar de toegepaste btw-aftrek zou herzien, noch hadden zij bij de belastingdienst een verzoek ingediend dat ertoe strekte dat de vrijwillige btw-plichtigheid niet zou overgaan. Sögarð Fastigheter verhuurde het onroerend goed en bleef het dus gebruiken om aan de btw onderworpen handelingen te verrichten.

Zij heeft dat onroerend goed in 2013 overgedragen aan twee particulieren die het niet zouden gebruiken voor handelingen die aan de btw onderworpen zijn. Bijgevolg is de vrijwillige btw-plichtigheid geëindigd. Daarop heeft de belastingdienst Sögarð Fastigheter verzocht om de aftrek van de voorbelasting door de vorige eigenaar te herzien en om de btw terug te geven die betrekking had op de resterende herzieningsperiode. Sögarð Fastigheter heeft daartegen beroep ingesteld.

Hof: Richtlijn 2006/112/EG staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling die op de grondslag van artikel 188, lid 2, van die richtlijn bepaalt dat de overdrager van een onroerend goed niet gehouden is om over te gaan tot herziening van een aftrek van voorbelasting wanneer de verkrijger

dit goed slechts zal gebruiken voor handelingen waarvoor recht op aftrek bestaat, maar die tevens de verkrijger de verplichting oplegt om die aftrek voor de resterende duur van de herzieningsperiode te herzien wanneer hij het onroerend goed op zijn beurt overdraagt aan een derde die het niet voor dergelijke handelingen zal gebruiken.

- 📌 Herzienings-BTW niet na te heffen van afnemer onroerende zaak ([Taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 12 november 2020 – zaak C-703/19 – Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach – Polen – ECLI:EU:C:2020:921 – conclusie

Levering levensmiddelen aan fastfoodinrichtingen - Begrip „restaurantdiensten, restauratie en cateringdiensten”

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over een belastingheffing, tegen een verlaagd tarief, over de levering van levensmiddelen volgens verschillende verkoopwijzen in fastfoodinrichtingen, georganiseerd op basis van een franchiseovereenkomst. Het gaat om uitleg van het begrip „restaurantdiensten, restauratie en cateringdiensten”.

A-G: Artikel 98, lid 2, van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in samenhang met bijlage III, punt 12 bis, bij deze richtlijn en met artikel 6 van uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011, moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „restaurantdiensten, restauratie en cateringdiensten” ook betrekking heeft op de levering van levensmiddelen op een plaats onder toezicht van de belastingplichtige, waar materiële en menselijke middelen worden georganiseerd en ingezet om de consument de kwaliteit van voldoende diensten te garanderen die zijn comfort en veiligheid moeten waarborgen met het oog op onmiddellijke consumptie van die levensmiddelen ter plaatse.

Bijgevolg vormt de verkoop van spijzen die worden bereid op een wijze als die welke in het hoofdingen aan de orde is, in fastfoodrestaurants waar de belastingplichtige de klant een inrichting biedt om de maaltijden ter plaatse te gebruiken, die hij zelf beheert of deelt met andere leveranciers van bereide spijzen, een restaurantdienst.

- 📌 Volgens A-G HvJ EU is voor BTW-tarief op fastfood plaats van nuttigen van belang ([Taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 18 november 2020 – zaak C-487/20 – Philips Orăștie

Begrip verschuldigde btw – Cumulatief verschuldigde btw

Richtlijn 2006/112/EG. De verwijzende rechter wil weten of het begrip „verschuldigde btw” in zowel artikel 179 als artikel 183 van de btw-richtlijn aldus kan worden uitgelegd dat het gelijkwaardig is aan het begrip „cumulatief verschuldigde btw” als bedoeld in artikel 303, lid 4, Cod fiscal (wet 227/2015). De tweede kwestie die moet worden opgehelderd is of deze regeling, die is vastgesteld op grond van de procedurele autonomie van de lidstaten, verenigbaar is met de beginselen van gelijkwaardigheid, doeltreffendheid en neutraliteit.

Vraag is of een nationale regeling verlaging van de terug te geven btw op kan leggen door aanvullende betalingsverplichtingen op te nemen, die zijn vastgesteld in een belastingaanslag die bij herroepbaar vonnis nietig is verklaard, terwijl voor deze aanvullende verplichtingen een bankgarantieverklaring is overgelegd en een dergelijke garantie naar nationaal fiscaal procesrecht opschortende werking heeft voor de tenuitvoerlegging van andere heffingen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 27 november 2020 – zaak C-513/20 – Termas Sulfurosas de Alcafache*

Btw-vrijstelling van “thermale inschrijving

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag is of betalingen die worden verricht in ruil voor het openen van het persoonlijke dossier van elke gebruiker - met daarin de medische achtergrond die het recht geeft om “klassieke thermale kuren” te kopen - worden gerekend tot het begrip “handelingen die daarmee

nauw samenhangen” als bedoeld in artikel 132, lid 1 onder b) van de btw-richtlijn, en mogen zij daarom worden vrijgesteld van btw?

RECHTSPRAAK NL - EINDUITSPRAAK - Hoge Raad – 27 november 2020 – na prejudiciële verwijzing – na HvJ C-791/18 - Stichting Schoonzicht - ECLI:NL:HR:2020:1884

Herzieningsstelsel voor investeringsgoederen - Verschil tussen het voorgenomen gebruik en het eerste werkelijke gebruik

Richtlijn 2006/112/EG. De onderhavige zaak betreft de wijze waarop de oorspronkelijk toegepaste aftrek van de btw moet worden herzien door een ondernemer die zijn plannen voor het gebruik van een appartementencomplex heeft gewijzigd. In dit geval vond de aftrek plaats terwijl het appartementencomplex nog in aanbouw was. De ondernemer bestemde het complex toen voor belaste doeleinden. Een deel van de appartementen werd vervolgens echter verhuurd, zodat de eerste ingebruikneming van die appartementen van belasting was vrijgesteld.

Onder deze omstandigheden verzochten de Nederlandse autoriteiten de ondernemer om het gedeelte van de oorspronkelijke aftrek dat overeenkwam met de appartementen die vervolgens werden verhuurd, in zijn totaliteit in één keer terug te betalen. Ingevolge de nationale wetgeving wordt de te veel afgetrokken btw namelijk *in één keer* herzien wanneer op het tijdstip waarop een ondernemer goederen gaat gebruiken, blijkt dat de btw ter zake voor een groter gedeelte in aftrek is gebracht dan waartoe de ondernemer op grond van het gebruik van de goederen is gerechtigd.

Is deze wetgeving in overeenstemming met artikel 187 van richtlijn 2006/112/EG ingevolge waarvan de herziening van de aftrek voor investeringsgoederen in evenredige delen over een periode van meerdere jaren moet worden uitgevoerd?

Het HvJ oordeelde dat de artikelen 184 tot en met 187 van richtlijn 2006/112/EG niet in de weg staan aan een nationale regeling die een herzieningsstelsel voor investeringsgoederen omvat waarbij de herziening over meerdere jaren wordt gespreid en op grond waarvan in de loop van het jaar van de ingebruikneming van het betrokken goed, dat tevens overeenkomt met het eerste jaar van herziening, het totale bedrag van de oorspronkelijk voor dat goed toegepaste aftrek in één keer wordt herzien indien bij de ingebruikneming ervan die oorspronkelijk toegepaste aftrek blijkt af te wijken van de aftrek die de belastingplichtige gerechtigd is toe te passen op basis van het werkelijke gebruik van dat goed.

Hoge Raad: Uit het arrest van het Hof van Justitie volgt dat deze regeling in overeenstemming is met de artikelen 184 en 185 van btw-richtlijn 2006, ook als het om investeringsgoederen gaat. Uit dit arrest volgt verder dat - anders dan het middel betoogt - artikel 15, lid 4, tweede volzin, van de Wet wat betreft investeringsgoederen niet in strijd is met artikel 187 van BTW-richtlijn 2006. Het oordeel van het Gerechtshof dat de regeling van artikel 15, lid 4, tweede volzin, van de Wet ook voor investeringsgoederen binnen de grenzen van btw-richtlijn 2006 valt, is dan ook juist, wat er zij van de daartoe door het Gerechtshof gebezigde motivering. Dit brengt mee dat het middel faalt. De Hoge Raad verklaart het beroep in cassatie ongegrond.

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 19 november 2020 – zaak C-775/19 – 5th AVENUE Products Trading – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:948 – geen conclusie – arrest

Betaling ter verkrijging van exclusief distributierecht - Vaststelling douanewaarde – Transactiewaarde ingevoerde goederen – Begrip ‚verkoopvoorwaarde‘

Verordening (EEG) nr. 2913/92. Verordening (EEG) nr. 2454/93. Het betreft een geding over de inaanmerkingneming van de als tegenprestatie voor de toekenning van een exclusief distributierecht verrichte betaling bij de vaststelling van de douanewaarde van goederen die uit een derde land worden ingevoerd om deze op het grondgebied van de Europese Unie in het vrije verkeer te brengen. Tsjechië en Spanje hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 29, lid 1 en lid 3, onder a), van verordening (EEG) nr. 2913/92 moet aldus worden uitgelegd dat een betaling die gedurende een beperkte periode door de koper van ingevoerde

goederen aan de verkoper daarvan wordt gedaan als tegenprestatie voor de toekenning door laatstgenoemde van een exclusief distributierecht voor deze goederen op een bepaald grondgebied en die over de op dat grondgebied behaalde omzet wordt berekend, moet worden opgenomen in de douanewaarde van die goederen.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 26 november 2020 – zaak C-572/18 P – thyssenkrupp Electrical Steel en thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Commissie – ECLI:EU:C:2020:973 – conclusie

Actieve veredeling - Elektrostaal met georiënteerde korrel –Bindend karakter van conclusies van de douanedeskundigengroep

Verordening (EU) nr. 952/2013. Rekwrantes verzoeken het Hof om vernietiging van de beschikking van 2 juli 2018, thyssenkrupp Electrical Steel en thyssenkrupp Electrical Steel Ugo/Commissie, waarbij het Gerecht hun beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard. Dit beroep was gericht tegen een zogenoemde „conclusie” van de Commissie.

De kern van dit geschil is de vraag of de conclusie van de Commissie dat „aan de economische voorwaarden is voldaan” in een douaneprocedure die betrekking heeft op de vergunning voor het gebruik van zogenaamde „actieve veredeling”, een handeling is die beoogt rechtsgevolgen te sorteren en voor beroep vatbaar is in de zin van artikel 263, eerste alinea, VWEU.

A-G geeft het Hof in overweging: De hogere voorziening af te wijzen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 10 november 2020 – zaak C-489/20 - Kauno teritorinė muitinė

Smokkel van sigaretten

Verordening (EU) 952/2013 (DWU). Richtlijn 2008/118/EG (accijns). Richtlijn 2006/112/EG (btw-richtlijn). Appellant heeft samen met een groep medeplichtigen de onregelmatige invoer (smokkel) van accijnsgoederen uit Belarus op het grondgebied van Litouwen georganiseerd. Het voertuig is met de aangetroffen sigaretten in beslag genomen. Vraag is o.a. of een douaneschuld tenietgaat indien smokkelwaar in beslag is genomen en naderhand is verbeurdverklaard nadat deze reeds op onregelmatige wijze in het douanegebied van de EU was binnengebracht.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 18 november 2020 – zaak C-515/20 - Finanzamt A

Tariefindeling brandhout

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Zesde richtlijn 77/388/EEG. Richtlijn 2006/112/EG. Partijen verschillen van mening over de toepassing van het verlaagde omzetbelastingtarief ten aanzien van de levering van houtsnippers. Verzoekster heeft in december 2015 aan verschillende klanten houtsnippers geleverd en heeft hen 7% btw in rekening gebracht. Verweerder stelt dat niet het verlaagde omzetbelastingtarief van 7%, maar het normale belastingtarief (19%) moet worden toegepast op verzoeksters leveringen, hetgeen verzoekster betwist.

Vraag is o.a. hoe het begrip "brandhout" moet worden uitgelegd. Kunnen lidstaten gebruik maken van de gecombineerde nomenclatuur voor het vaststellen het toepassingsgebied van brandhout met verlaagd tarief?

BNC Fiche

Verordening EU-éénloketomgeving voor douane (Kamerstuk 22112, nr. 2986)

Belastingen, vennootschapsbelasting

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 30 november 2020 – zaak C-537/20 – L Fund*

Vastgoedbeleggingen – Vrij verkeer van kapitaal - Vennootschapsbelasting

Artikel 63 VWEU. Verzoeker is een instelling voor collectieve beleggingen en staat onder beleggingstoezicht van de commissie voor toezicht op de financiële sector in Luxemburg. De zetel noch het centrum van het bestuur van verzoeker is in Duitsland gevestigd en datzelfde geldt voor de twee institutionele beleggers die verzoeker heeft. Het fonds wordt beheerd door een beheervenootschap. De beheervenootschap heeft op eigen naam maar voor rekening van verzoeker een vastgoedportefeuille verworven van vastgoedobjecten in Duitsland en verzoeker heeft inkomsten gegenereerd uit de verhuur en verkoop van de vastgoedobjecten. In 2013 heeft verzoeker aangifte voor de vennootschapsbelasting gedaan, maar vond dat hij niet belastingplichtig is in Duitsland. Verweerder ging uit van een beperkte vennootschapsbelastingplicht en heeft een aanslag voor de vennootschapsbelasting opgelegd. Nadat het beroep bij de belastingrechter in eerste aanleg, is verworpen, heeft verzoeker hoger beroep ingesteld.

Het Duitse belastingrecht maakt voor de belastingheffing onderscheid tussen buitenlandse en binnenlandse fondsen en tussen openbare fondsen en gespecialiseerde fondsen. Een buitenlands gespecialiseerd vastgoedfonds is niet vrijgesteld van Vennootschapsbelasting. De vraag is of de uitsluiting van verzoeker van de belastingvrijstelling verenigbaar is met het Unierecht, met name met het vrije verkeer van kapitaal (artikel 63 VWEU).

Staat artikel 63 van het VWEU in de weg aan een regeling van een lidstaat op grond waarvan binnenlandse gespecialiseerde vastgoedfondsen met uitsluitend buitenlandse beleggers zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting, terwijl voor buitenlandse gespecialiseerde vastgoedfondsen met uitsluitend buitenlandse beleggers een beperkte belastingplicht voor de vennootschapsbelasting geldt met betrekking tot de door hen in het binnenland gegenereerde inkomsten uit verhuur?

Beroepskwalificaties

OVERIG

Commissie daagt Slowakije voor EU-Hof aangaande de erkenning van beroepskwalificaties ([ECER](#))

CONSULTATIE

- Minimum level of training of seafarers – new EU rules proposed, Feedback mogelijk van 19 November 2020 - 14 Januari 2021 ([EC](#))
- Roadmap - Binnenvaart – verlenging van de erkenning van buiten de EU afgegeven beroepskwalificaties, Feedback mogelijk van 18 November 2020 - 16 December 2020 ([EC](#))

Brexit

Wiki

[Wiki Brexit](#)

Civiel

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-299/19 – Techbau – Italië – ECLI:EU:C:2020:937 – geen conclusie – arrest

Betalingsachterstand handelstransactie – Overheidsopdracht voor werken

Het betreft een geding tussen Techbau en het overheidsorgaan voor openbare gezondheidszorg Alessandria over de betaling van vertragingsrente over het bedrag dat verschuldigd is voor de uitvoering van een opdracht voor de bouw van een operatievleugel voor een ziekenhuis. over de betaling van vertragingsrente over het bedrag dat verschuldigd is voor de uitvoering van een opdracht voor de bouw van een operatievleugel voor een ziekenhuis.

Hof: Artikel 2, punt 1, eerste alinea, van richtlijn 2000/35/EG moet aldus worden uitgelegd dat een overheidsopdracht voor werken een handelstransactie vormt die leidt tot het leveren van goederen of het verrichten van diensten in de zin van die bepaling, en dus binnen de materiële werkingssfeer van deze richtlijn valt.

OVERIG

Position paper on the evaluation of Regulation (EC) No 805/2004 creating a European Enforcement Order for uncontested claims ([Notaries of Europe](#))

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-287/19 – DenizBank – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:897 – conclusie – arrest

Betaalkaart – Consumenten – Oneerlijk beding – NFC-communicatie

Samenvatting onder: [Financiële diensten](#)

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-519/19 – DelayFix – Polen – ECLI:EU:C:2020:933 – geen conclusie – arrest

Luchtvaartclaim – Forumkeuzebeding – Cessie vordering – Oneerlijk beding

Samenvatting onder: [IPR](#)

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-269/19 – Banca B. – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:954 – geen conclusie – arrest

Oneerlijk beding – Kredietovereenkomst – Variabele rentevoet – Gevolgen nietigverklaring overeenkomst – Onderhandeling partijen

Richtlijn 93/13/EEG. Het betreft een geding tussen de bank Banca B. SA en A.A.A. inzake het vermeende oneerlijke karakter en de absolute nietigheid van een aantal bedingen in een kredietovereenkomst tot verstrekking van een persoonlijke lening die A.A.A. bij die bank heeft afgesloten.

Hof: Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat de nationale rechter, na de vaststelling van het oneerlijke karakter van bedingen die de methode voor de vaststelling van de variabele rentevoet in een kredietovereenkomst regelen en wanneer die overeenkomst na de schrapping van de betreffende oneerlijke bedingen niet kan voortbestaan, de nietigverklaring van de overeenkomst uiterst nadelige gevolgen zou hebben voor die consument en er geen nationale bepaling van aanvullend recht is, met inachtneming van het volledige nationale recht alle maatregelen moet nemen die noodzakelijk zijn om de consument te beschermen tegen de uiterst nadelige gevolgen die uit de nietigverklaring van de betrokken kredietovereenkomst zouden kunnen voortvloeien. In omstandigheden als die van het hoofdgeding staat niets de nationale rechter in het

bijzonder in de weg om de partijen te gelasten om te onderhandelen over de vaststelling van de berekeningswijze van de rentevoet, mits hij het kader voor deze onderhandeling bepaalt en deze erop gericht is een reëel evenwicht tussen de rechten en de verplichtingen van de partijen bij de overeenkomst tot stand te brengen en daarbij met name rekening wordt gehouden met de aan richtlijn 93/13 ten grondslag liggende doelstelling van consumentenbescherming.

- Restoring an effective balance through court-guided negotiations? CJEU in Banca B.SA v A.A.A (C-269/19) ([ECLB](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 9 november 2020 – [zaak C-472/20](#) – [Lombard Lízing](#)

Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten – Wisselkoersrisico

Richtlijn 93/13/EEG. Tussen verweerder en verzoekster is een consumentenkredietovereenkomst gesloten in Zwitserse frank tegen variabele rentevoet voor de aankoop van een auto. Verweerder heeft ook een verklaring inzake de mededeling over risico's ondertekend. In deze verklaring wordt de schuldenaar op de hoogte gesteld van het renterisico en de verwachte renteveranderingen. In de verstrekte informatie staat onder meer vermeld dat de schuldenaar rekening dient te houden met het wisselkoersrisico. Bij verweerder is een achterstand bij de termijnaflossingen ontstaan. Verzoekster heeft de leningsovereenkomst daarom opgezegd en tegen verweerder een vordering ingesteld bij de rechter in eerste aanleg. In zijn tegenvordering voerde verweerder aan dat de bedingen van de leningsovereenkomst die het wisselkoersrisico volledig bij hem leggen oneerlijk zijn en betwistte hij dat de informatie over het wisselkoersrisico duidelijk en begrijpelijk was. Hij betoogde daarnaast dat de overeenkomst nietig is omdat deze in strijd met de relevante Hongaarse wettelijke voorschriften geen eenduidige en nauwkeurige omschrijving bevat van de hoogte van het percentage van de gewone rente.

De verwijzende rechter wil o.a. weten of de volle werking van richtlijn 93/13 gewaarborgd wordt wanneer in een situatie waarin het oneerlijke beding (ontoereikende informatie over het wisselkoersrisico) het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst betreft, als gevolg waarvan de overeenkomst niet kan voortbestaan, en er geen overeenstemming is tussen de partijen, bij gebreke van aanvullende regels van nationaal recht een door de hoogste rechter van een lidstaat aangenomen, maar voor lagere rechters niet bindend advies richtsnoeren geeft voor de vaststelling dat de overeenkomst geldig is en gevolgen sorteert.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 november 2020 – [zaak C-469/20](#) – [RightNow](#)

Luchtvervoersovereenkomst – Annulering door passagier – Terugvordering belastingen en toeslagen – Rechtskeuzebeding – Oneerlijk beding – Bevoegde rechter

Richtlijn 93/113/EEG. Verordening 593/2008. Passagiers uit Duitsland, hebben bij verweerder vluchten in Duitsland geboekt. Nadat ze niet zijn komen opdagen voor de vluchten, hebben ze hun vordering tot terugbetaling van de belastingen en toeslagen over de geannuleerde overeenkomsten overgedragen aan verzoekster, die van verweerder terugbetaling daarvan vordert. De van toepassing zijnde algemene voorwaarden zijn geregeld naar Hongaars recht en bepalen dat terugbetaling van belastingen en toeslagen niet mogelijk is. Ook is daarin bepaald dat vorderingen voortvloeiend uit het vervoer, onderworpen zijn aan een niet-exclusieve jurisdictie van Hongaarse rechtbanken, waardoor een vordering dus ook kan worden ingediend bij een rechtbank buiten Hongarije. Het beding betreffende de niet-terugbetaling van belastingen en toeslagen is in strijd met het Duitse burgerlijk recht. Voor toewijzing van de vordering is dan ook van belang de vraag of het rechtskeuzebeding in de algemene voorwaarden geldig is.

Het hof van Justitie heeft in C-290/16 geoordeeld dat bedingen in de algemene voorwaarden die bepalen dat klanten die niet zijn verschenen voor een vlucht of hun reservering hebben geannuleerd separate forfaitaire administratiekosten in rekening kunnen worden gebracht, nietig kunnen worden verklaard op grond van een nationale regeling van een lidstaat ter omzetting van richtlijn 93/13/EEG.

Moet artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG aldus worden uitgelegd dat een beding in de algemene vervoersvoorwaarden van een commerciële luchtvaartmaatschappij waarover niet afzonderlijk is onderhandeld en waarin is bepaald dat een via elektronische weg gesloten overeenkomst met een

te vervoeren consument wordt beheerst door het recht van het land waar de luchtvaartmaatschappij is gevestigd, welk recht niet hetzelfde recht is als het recht van de gewone verblijfplaats van de te vervoeren consument, oneerlijk is voor zover het de consument misleidt door hem niet erop te wijzen dat krachtens artikel 5, lid 2, tweede alinea, van verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), *slechts in beperkte mate voor een ander recht kan worden gekozen* en geen rechtskeuze naar believen kan worden gemaakt, maar uitsluitend de in artikel 5, lid 2, tweede alinea, van de Rome I verordening genoemde rechtskeuzes mogelijk zijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 30 november 2020 – zaak C-536/20 – Tiketa*

Ticketverkoop evenement – Consumentenbescherming – Handelaar

Richtlijn 2011/83/EU. Richtlijn 2005/29/EG. Verzoeker heeft bij verweerder online tickets gekocht voor een door Baltic Music (organisator) georganiseerde voorstelling. Verweerder organiseert zelf geen evenementen, maar verkoopt alleen tickets voor door derden georganiseerde evenementen. In de publiek toegankelijke informatie over het evenement was niets vermeld over de identiteit van de partijen bij de overeenkomst of over de procedure voor de terugbetaling van de tickets in het geval van annulering van het evenement. Informatie over de dienstverlener en over de terugbetaling van tickets wordt verstrekt in de algemene voorwaarden op de website van verweerder. De algemene voorwaarden of een bevestiging van de gesloten overeenkomst met de in deze voorwaarden opgenomen informatie zijn niet verstrekt aan de consument op een duurzame gegevensdrager. Verzoeker heeft verweerder verzocht tot terugbetaling van het bedrag door hem betaald voor tickets voor het evenement en vergoeding van de immateriële schade die hij ten gevolge van de annulering van het evenement heeft geleden.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitlegging van het begrip 'handelaar' in de zin van artikel 2, punt 2 van richtlijn 2011/83 en over de nakoming van de informatieplicht van de handelaar jegens de consument in de zin van artikel 8 van richtlijn 2011/83.

COVID-19

LITERATUUR

M.M. Julicher, Corona: de crisis die de Grondwet doet wijzigen?, in: [AA 2020/1087](#)

OVERIG

- Covid-19: Raad verlengt voor een vijfde keer de maatregelen die het nemen van besluiten via de schriftelijke procedure vergemakkelijken ([ECER](#))
- Lawyers' experiences with remote justice ([Leiden law blog](#))
- Compulsory vaccination – the next step for Covid-19? ([UK human rights blog](#))

WIKI

[Coronavirus - Europees recht](#)

Detentie en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST - 10 november 2020 - Neagu t. Roemenië – persbericht – arrest (niveau 2) - 21969/15 - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD002196915

Recht op vrijheid van godsdienst

Artikel 9 EVRM. De zaak betreft een persoon die zich in detentie heeft bekeerd tot de Islam. Hij klaagt over de weigering van de Roemeense autoriteiten om hem van varkensvleesvrije-maaltijden te voorzien. De Roemeense autoriteiten vragen schriftelijk bewijs waaruit blijkt dat klager van religie

is veranderd. Het hof oordeelt dat de autoriteiten hebben nagelaten een eerlijke belangenafweging te maken bij de weigering. Niet is duidelijk geworden op welke wijze het aanpassen van de maaltijden van klager problemen veroorzaakt in de gevangenis of een negatieve invloed heeft op het dieet dat de andere gedetineerden krijgen. Aldus is sprake van een schending van het recht op vrijheid van godsdienst.

EHRM – ARREST – 10 november 2020 – Saran t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [65993/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD006599316

Recht op vrijheid van godsdienst

Artikel 9 EVRM. Klager klaagt over de weigering om hem in detentie van maaltijden te voorzien die in overeenstemming zijn met zijn geloof. Klager is Moslim en staat ook als zodanig geregistreerd in de gevangenis. De autoriteiten vragen schriftelijk bewijs waaruit blijkt dat klager gelovig is.

Het hof oordeelt dat de autoriteiten hebben nagelaten een eerlijke afweging te maken tussen de betrokken belangen. In andere Roemeense gevangenissen kan wel worden voldaan aan het verzoek van klager hem te voorzien van maaltijden in overeenstemming met zijn geloof. Aldus is sprake van een schending van het recht op vrijheid van godsdienst.

EHRM – ARREST – 10 november 2020 – Navalnyy t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [75186/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD007518612

Onnodig geweld bij aanhouding – Veroordeling uitsluitend gebaseerd op gestandaardiseerde documenten van de politie – Positieve verplichting voor waarborgen recht op vrijheid van vergadering - Schending artikelen 3, 5, 6 en 11

Artikelen 3, 5, 6 en 11 EVRM. Klagers, de heer Navalnyy en Gunko zijn in 2012 aanwezig bij een demonstratie en worden gearresteerd. Navalnyy stelt dat de politieagenten buitensporig fysiek geweld hebben toegepast tijdens de arrestatie en bovendien het door de politiebeambten opgestelde proces-verbaal onjuist was en er geen bevel is gegeven voordat hij werd aangehouden. De rechter stelde hem in het ongelijk, ondanks dat hij video-opnamen had om zijn gelijk aan te tonen. Navalnyy verzoekt in hoger beroep de verbalisanten te horen, maar dit verzoek wordt afgewezen. Ook start hij een separate procedure om de geweldstoepassing te laten toetsen. Ook dit verzoek wordt (tot in hoger beroep aan toe) afgewezen. Gunko stelt dat aan hem geen bevel was gegeven en hij zich bovendien niet had verzet bij zijn arrestatie. Hij betwistte de processen-verbaal die door de politie waren opgesteld naar aanleiding van zijn arrestatie.

EHRM: tijdens de aanhouding van Navalnyy is onnodig geweld gebruikt, temeer omdat uit de beelden blijkt dat hij zich niet zichtbaar verzette tegen zijn arrestatie. In beide zaken is ongerechtvaardigd en willekeurig een administratieve detentie opgelegd en zijn uitsluitend gestandaardiseerde door de politie opgestelde documenten gebruikt. Bovendien is elke redelijke gelegenheid om de belastende verklaringen van de politieagenten te controleren, onbenut gebleven (door de afwijzing van de getuigenverzoeken). Bovendien is in het geval van Navalnyy sprake van schending van het recht op de vrijheid van een vreedzame vergadering. Door het optreden van de politie, is niet voldaan aan de positieve verplichting van de staat om dit recht te waarborgen. De geconstateerde inbreuken waren niet nodig in een democratische samenleving. EHRM: schending artikelen 3 (vernederende behandeling), 5 (wettige aanhouding of detentie), 6 (eerlijk proces) en 11 (recht op vrijheid vergadering).

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Barbotin t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [25338/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD002533816

Ineffectieve compensatie wegens detentieomstandigheden nu klager door kosten uiteindelijk bedrag verschuldigd was aan staat

Artikel 13 EVRM. De zaak betreft de vergoeding die de nationale rechter aan de klager had toegekend met betrekking tot zijn detentieomstandigheden. De klager stelt dat zijn compensatie ineffectief was gelet op het lage toegekende bedrag en het feit dat hij, in het kader van de gevoerde procedure daaromtrent, de kosten van de deskundige had moeten betalen om zijn cel te inspecteren.

Het Hof overweegt dat de toegekende compensatie in beginsel effectief was in de zin van artikel 13 EVRM. Dit is de eerste keer dat een compenserende maatregel vanuit de Franse bestuursrechter overeind blijft na toetsing aan artikel 13 EVRM. Het Hof komt echter alsnog tot een schending van vornoemd artikel nu de klager, gelet op het lage bedrag van zijn vergoeding en het moeten betalen van de kosten voor de deskundige, onder de streep een bedrag verschuldigd was aan de staat. Daarmee is volgens het Hof de effectiviteit van de compensatie ontnomen.

EHRM – ARREST – 24 november 2020 – Bardali t. Zwitserland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [31623/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD003162317](#)

Detentieomstandigheden in de Champ-Dollon-gevangenis: geen schending van de Conventie

Artikel 3 EVRM. In 2015 is klager veroordeeld tot 36 maanden gevangenisstraf. Klager klaagt onder meer over de overbevolking in de Champ-Dollon-gevangenis. Hij verklaarde dat hij, onder andere, te weinig bewegingsruimte had in zijn cel. Het Hof van Justitie in Zwitserland erkende die detentieomstandigheden, maar oordeelde dat ze niet onverenigbaar zijn met de menselijke waardigheid.

Het Hof merkt op dat klager gedurende twee niet-openvolgende perioden een persoonlijke ruimte van meer dan 3 m² heeft gehad. Dit is onder de norm van 4 m² die door het Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke of ontorende behandeling (CPT) in haar aanbevelingen is vastgesteld. Het Hof merkt echter op dat klager buiten die perioden, dat wil zeggen gedurende het grootste deel van zijn detentie in de Champ-Dollon-gevangenis, beschikte over meer dan 4 m² aan persoonlijke ruimte. Het Hof moet daarom rekening houden met de andere materiële aspecten van de detentieomstandigheden van klager om vast te stellen of dat ruimtegebrek werd verergerd door andere tekortkomingen. Het Hof stelt vast dat de materiële detentieomstandigheden van klager, en in het bijzonder de omstandigheden op het gebied van sanitaire voorzieningen en ventilatie, water- en voedselvoorziening, verwarming en licht, allemaal geschikt waren geweest. Ten tweede merkt het Hof op dat klager geen gedetailleerde en samenhangende lijst van zijn grieven heeft overgelegd. Ten derde heeft klager dagelijks kunnen luchten, wekelijks kunnen sporten, heeft hij deelgenomen aan kookworkshops, mocht hij zijn cel uit voor bezoek en om de week op vrijdag bidden. Ten slotte waren er in verband met de hongerstaking die hij in mei 2015 was begonnen, geen aanwijzingen dat klager niet de juiste medische zorg had gekregen. Het Hof concludeert daarom dat de detentieomstandigheden in de Champ-Dollon gevangenis klager niet hebben blootgesteld aan leed of een beproeving van een intensiteit die het onvermijdelijke niveau van lijden dat inherent is aan detentie, overschrijdt. Er is geen schending van artikel 3 van het verdrag.

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#) (januari 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-61/19 – Orange Romania – Roemenië – [ECLI:EU:C:2020:901](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

AVG – Bewaren kopie ID-kaart van klant van telecomdienst – Toestemming -Vooraf aangevinkt beding

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-49/19 – Commissie/Portugal – ECLI:EU:C:2020:956 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Universele dienst – Financiering van kosten – Buitengewone bijdrage

Richtlijn 2002/22/EG. Om te verzekeren dat essentiële diensten worden aangeboden, kunnen de lidstaten een of meer ondernemingen belasten met het verzorgen van de universele dienst. Die universeledienstverplichtingen kunnen in bepaalde omstandigheden echter alleen worden vervuld met verlies of tegen nettokosten die buiten normale commerciële normen vallen. De lidstaten voeren dan een mechanisme in voor het financieren van de kosten die aan de universeledienstverplichtingen verbonden zijn. Portugal heeft gekozen voor een regeling waarbij de nettokosten voor het aanbieden van de universele dienst worden verdeeld over de verschillende telecomexploitanten.

De door Portugal ingevoerde gezamenlijke financieringsregeling vertoont echter een bijzonderheid. Deze regeling voorziet namelijk onder meer in de heffing van een buitengewone bijdrage ter compensatie van de kosten van de universele dienst die zijn gemaakt voordat het verdelingsmechanisme werd ingevoerd. Het is dit bijzondere aspect van de regeling dat volgens de Europese Commissie onverenigbaar is met artikel 13, lid 3, van richtlijn 2002/22 en bijlage IV, deel B, bij deze richtlijn. Volgens de Commissie voldoet de buitengewone bijdrage niet aan de beginselen van transparantie, evenredigheid, minimale verstoring van de markt en niet-discriminatie, die volgens de genoemde bepalingen bij een gezamenlijke financieringsregeling moeten worden nageleefd. Met het onderhavige beroep wegens niet-nakoming verzoekt de Commissie het Hof dan ook om vast te stellen dat Portugal, de op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen.

Hof: Het beroep wordt verworpen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 26 november 2020 – [zaak C-502/20](#) – [Institut des Experts en Automobiles](#)*

Vrijheid van vestiging – Tijdelijk en incidenteel karakter beroepsuitoefening

Richtlijn 2005/36/EG. Richtlijn 2006/123/EG. Verweerder heeft lange tijd in België het beroep van auto-expert uitgeoefend, maar woont sinds 2014 in Luxemburg en oefent daar zijn hoofdactiviteit uit. Het Belgisch instituut van de auto-experts heeft verweerder verzocht zich in te schrijven op de lijst van leden beroepsbeoefenaars, omdat hij in België zijn beroep blijft uitoefenen. Verweerder wil echter op een andere lijst worden geplaatst, namelijk de lijst van auto-experts die hun beroep tijdelijk en incidenteel in België uitoefenen, omdat verweerder zowel in België, maar ook in andere landen zijn beroep uitoefent. In de procedure heeft de rechter verzoeksters eis tot staking van de beroepsactiviteiten van verweerder toegewezen, waarna verweerder hoger beroep heeft ingesteld.

Vraag is of de uitleg van de Belgische wetten die bepalen dat een dienstverrichter die zijn plaats van vestiging naar een andere lidstaat overbrengt, zich daarna in zijn land van herkomst niet in het register van tijdelijke en incidentele dienstverrichtingen kan inschrijven, verenigbaar is met de in het Unierecht erkende vrijheid van vestiging en of de uitleg van de Belgische wet die bepaalt dat voor een in een lidstaat gevestigde dienstverrichter geen sprake meer kan zijn van een „tijdelijke en incidentele activiteit” in een andere lidstaat wanneer hij aldaar diensten verricht of een bepaalde infrastructuur heeft en deze diensten in zekere mate herhaaldelijk zijn, zonder dat zij evenwel regelmatig zijn, verenigbaar is met richtlijn 2005/35/EG?

Digitale markt en diensten

CONSULTATIE

Toegankelijke web- en digitale inhoud voor mensen met een handicap – herziening van de EU-regels, routekaart - Feedback mogelijk van 10 November 2020 - 8 December 2020 ([EC](#))

OVERIG

- Refusing to award legal personality to AI: Why the European Parliament got it wrong ([European law blog](#))
- Aansprakelijkheid voor AI-systemen ([NJB](#))

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Project Trade D.O.O. t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [1920/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD000192014](#)

Onteigening van aandeelhouders – Eerlijk proces – Ongestoord genot van eigendom

Artikel 6 EVRM. Klaagster, een Kroatische kapitaalvennootschap, was aandeelhouder van een Kroatische bank, tot 23 september 1999; toen werden alle aandelen in het kapitaal van de bank in het kader van een reddings- en herstructureringsoperatie van overheidswege ingetrokken (hierna: de onteigening). In dat kader werden tevens nieuwe aandelen uitgegeven aan het overheidsorgaan dat de leiding had over de onteigening (hierna: de resolutieautoriteit), het zittende bestuur raakte haar bevoegdheden kwijt en de "oude" aandeelhouders verloren hun rechten. Klachten ingediend bij het constitutionele hof strandden in 2003 omdat de wetgeving waarop de reddingsoperatie was gebaseerd inmiddels was ingetrokken. Eind 2003 is klagster een civiele procedure gestart tegen de bank en de resolutieautoriteit met het oog op compensatie voor de onteigening. In eerste aanleg is in februari 2006 in het nadeel van klagster beslist. Het daartegen gerichte hoger beroep strandde in juni 2008. In oktober 2013 werd haar (tweede) beroep bij het constitutionele hof, ter zake van schending van haar eigendomsrecht, afgewezen.

EHRM: - schending van artikel 6 (toegang tot de rechter); het besluit tot onteigening van 23 september 1999 is geen onderwerp geweest van rechterlijke toetsing in de door art. 6 voorgeschreven zin. Meer in het bijzonder heeft nooit enige rechterlijke beoordeling plaatsgevonden van de vraag of de redding van de bank noodzakelijk was en of de desbetreffende voorschriften juist zijn toegepast. Dat het onteigeningsbesluit naar Kroatisch recht dient te worden gekwalificeerd als gedelegeerde (subordinate) wetgeving in formele zin doet daaraan niet af. Op zichzelf geeft art. 6 niet het recht op toegang tot een rechter die een regel van de formele wetgever buiten werking kan stellen of terzijde kan stellen, maar indien gedelegeerde regelgeving als de onderhavige, hoewel formeel niet geadresseerd tot een specifiek individu, feitelijk de rechten (civil rights) van specifieke individuen raakt, kan artikel 6 met zich brengen dat de wezenlijke inhoud van de desbetreffende maatregel ter toetsing aan de rechter moet kunnen worden voorgelegd.

- schending van artikel 1 EP; een inbreuk op een eigendomsrecht kan slechts wettig (lawful) zijn indien er voldoende procedurele waarborgen zijn, daaronder begrepen de mogelijkheid om de desbetreffende maatregel aan te vechten. Laatstgenoemde mogelijkheid had klagster niet: administratief beroep stond niet open omdat het om gedelegeerde wetgeving ging (zie eerder) en bovendien is het besluit van 23 september 1999 nooit aan rechterlijke toetsing onderhevig geweest.

- schending van artikel 6 (redelijke termijn); voor wat betreft de duur van de civiele procedure voor het constitutionele hof (voor het overige is de klacht niet-ontvankelijk verklaard) begrijpt het hof de noodzaak tot oordeelsvorming en het adresseren van de in de verschillende zaken rijzende juridische kwesties, maar valt niet in te zien waarom eerst vier jaar (2005-2009) verschillende zaken werden verzameld om daaruit één geschikte zaak te selecteren voor behandeling en het vervolgens nog eens vier jaar duurde (2009-2013) voordat het constitutionele hof deze daadwerkelijk behandelde. Dat geldt in het bijzonder nu niet naar voren is gebracht dat er een openbare zitting is gehouden dan wel deskundigenrapporten of getuigenverklaringen of andere procedurele stappen moesten worden gezet en evenmin dat diverse beraadslagingen zijn gehouden.

- de gevorderde compensatie (€ 27.335,81 voor de aandelen en € 58.356,58 wegens niet ontvangen dividend) wordt afgewezen gezien de mogelijkheid voor klagster de heropening van de nationale procedure te verzoeken.

EHRM – ARREST – 24 november 2020 - Kurban t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [75414/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD007541410

Samenvatting onder: [Aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

Energiemarkt

GERECHT EU – ARREST – 18 november 2020 – zaak T-735/18 – Aquind/ACER – ECLI:EU:T:2020:542 – [arrest](#)

Afwijzing door ACER van verzoek om vrijstelling voor nieuwe elektriciteitsinterconnecties

Verordening (EG) nr. 714/2009. Verzoekster, Aquind Ltd, is een naar Brits recht opgerichte naamloze vennootschap. Zij is de promotor van een project om de elektriciteitstransmissienetten van het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk met elkaar te verbinden (hierna: „Aquind-interconnector”). Bij besluit nr. 05/2018 van 19 juni 2018 heeft ACER het verzoek om vrijstelling voor de Aquind-interconnector afgewezen. Volgens ACER voldeed verzoekster weliswaar aan de in artikel 17, lid 1, onder a) en c) tot en met f), van verordening nr. 714/2009 opgesomde voorwaarden voor vrijstelling, maar was de in artikel 17, lid 1, onder b), bedoelde voorwaarde dat de risico's die aan de investering zijn verbonden, van dien aard zijn dat de investering niet zou plaatsvinden tenzij er een vrijstelling wordt verleend, niet vervuld. ACER heeft in het bijzonder opgemerkt dat de Aquind-interconnector in april 2018 de status van project van gemeenschappelijk belang had gekregen en dat verzoekster uit dien hoofde kon verzoeken om toepassing van artikel 12 van verordening (EU) nr. 347/2013, welk artikel voorziet in de mogelijkheid van een grensoverschrijdende kostenverdeling, maar die mogelijkheid onbenut had gelaten.

Gerecht: Beslissing A-001-2018 van de raad van beroep van het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) van 17 oktober 2018 wordt nietig verklaard. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

CONSULTATIE

- Energie-efficiëntierichtlijn (EED) – evaluatie en herziening, Feedback mogelijk van 17 November 2020 - 9 Februari 2021 ([EC](#))
- EU-regels voor hernieuwbare energie – evaluatie, Feedback mogelijk van 17 November 2020 - 9 Februari 2021 ([EC](#))

OVERIG

Kamerbrief over EU-gasrichtlijn en Nord Stream 2 ([rechtspraak.nl](#))

Familieleven en familierecht (Fa – sz)

EHRM – ARREST – 12 november 2020 - Honner t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [19511/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1112JUD001951116

Family life – Omgangsregeling niet in het belang van het kind

Artikel 8 EVRM. Klaagster wenst contact te houden met het kind dat zij en haar ex-partner gedurende 4½ jaar samen hebben opgevoed.

Het hof merkt op dat in deze jaren family life is ontstaan in de zin van artikel 8 EVRM. De band met het kind is niet verstoord door ingrijpen van de autoriteiten maar als gevolg van het uit elkaar gaan van de partners.

De nationale rechter heeft geoordeeld dat omgang met klaagster te zeer traumatisch was voor het kind (bijvoorbeeld door scènes bij de school), en derhalve niet in zijn belang. Die beslissing was dus gebaseerd op het belang van het kind.

Wat de procedure betreft is er geen aanleiding om te veronderstellen dat de rechter het bewijs van de zijde van klaagster niet in aanmerking heeft genomen. En documenten van de wederpartij waarvan de betrouwbaarheid wordt betwist, zijn niet als enige aan de beslissing ten grondslag gelegd.

Het hof is derhalve van oordeel dat de rechten van klaagster, hoezeer de situatie haar ook verdriet kan doen, niet prevaleren boven het belang van het kind. Het hof concludeert verder dat, gezien de discretionaire bevoegdheid van de autoriteiten in dergelijke zaken, de nationale overheid niet is tekortgeschoten in haar positieve verplichting om daadwerkelijk respect voor klaagsters family life te garanderen. Geen schending artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Dupate t. Letland - [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [18068/11](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD001806811](#)

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 12 november 2020 – zaak C-729/19 – Department of Justice for Northern Ireland – VK - [ECLI:EU:C:2020:923](#) – [conclusie](#)

Onderhoudsverplichtingen – Beslissing nationale rechter voorafgaand aan toetreding EU

Verordening (EG) nr. 4/2009. Kan een beslissing inzake onderhoudsverplichtingen die door een nationale rechter is gegeven voordat het betrokken land toetrad tot de Europese Unie, worden erkend op grond van verordening (EG) nr. 4/2009, en – zo ja – onder welke voorwaarden?

A-G: De afwijking van de toepassing ratione temporis van verordening (EG) nr. 4/2009, die is neergelegd in artikel 75, lid 2, van deze verordening, moet aldus worden uitgelegd dat zij alleen van toepassing is op beslissingen die zijn gegeven door een rechter van een staat die reeds lid was van de Europese Unie toen de betreffende beslissing werd gegeven.

Het is niet mogelijk om op grond van artikel 75 van verordening nr. 4/2009 of enige andere bepaling van deze verordening te verkrijgen dat een beslissing die door een rechter van een staat is gegeven voordat deze staat toetrad tot de Unie, erkend en ten uitvoer gelegd wordt overeenkomstig de regels van die verordening.

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

Financiële diensten en markten (B – S)

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Project Trade D.O.O. t. Kroatië – persbericht – arrest (niveau 2) – 1920/14 – ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD000192014

Samenvatting onder: Eigendomsrecht

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-287/19 – DenizBank – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:897 – conclusie – arrest

Betaalkaart – Consumenten – Oneerlijk beding – NFC-communicatie

Richtlijn (EU) 2015/2366. Met de near-field communication (NFC) technologie waarover bepaalde betaalkaarten beschikken, kunnen kleine bedragen anoniem worden betaald, zonder sterke authenticatie. Bankinstellingen die betaalkaarten met NFC-functie uitgeven, willen het sluiten van modelovereenkomsten bevorderen en aldus het beheer van deze betaalkaarten vergemakkelijken, maar de voorwaarden die zij opleggen voor het gebruik ervan kunnen de rechten van de consument aantasten. De spanning tussen deze twee doelstellingen ligt ten grondslag aan de vragen van een Oostenrijkse rechter.

Hof: Artikel 52, punt 6, onder a), van richtlijn (EU) 2015/2366, gelezen in samenhang met artikel 54, lid 1, ervan, moet aldus worden uitgelegd dat daarin wordt geregeld welke informatie en voorwaarden de betalingsdienstaanbieder moet verstrekken wanneer hij met de betalingsdienstgebruiker een vermoeden van aanvaarding wenst overeen te komen voor wijzigingen die volgens de in deze bepalingen genoemde regels worden doorgevoerd in de tussen hen gesloten raamovereenkomst, maar dat daarin geen beperkingen worden gesteld aan de hoedanigheid van de gebruiker of aan het soort contractbedingen waarvoor dit mag worden overeengekomen. Dit neemt evenwel niet weg dat wanneer de gebruiker de hoedanigheid van consument heeft, deze bedingen op hun oneerlijke karakter kunnen worden getoetst aan richtlijn 93/13/EEG.

Artikel 4, punt 14, van richtlijn 2015/2366 moet aldus worden uitgelegd dat de NFC-functie waarmee een gepersonaliseerde multifunctionele betaalkaart is uitgerust en waarmee kleine betalingen kunnen worden verricht ten laste van de aan deze kaart gekoppelde bankrekening, een „betaalinstrument” vormt als gedefinieerd in deze bepaling.

Artikel 63, lid 1, onder b), van richtlijn 2015/2366 moet aldus worden uitgelegd dat het contactloos betalen van een klein bedrag via de NFC-functie van een gepersonaliseerde multifunctionele betaalkaart een „anoniem” gebruik van het betrokken betaalinstrument in de zin van deze uitzonderingsbepaling vormt.

Artikel 63, lid 1, onder a), van richtlijn 2015/2366 moet aldus worden uitgelegd dat een betalingsdienstaanbieder die zich op de in deze bepaling bedoelde uitzondering wil beroepen, niet louter kan beweren dat het onmogelijk is het betrokken betaalinstrument te blokkeren of het verdere gebruik ervan te verhinderen, terwijl dit volgens de objectieve stand van de beschikbare technische kennis niet kan worden aangetoond.

 Interpretations of PSD2 in C-287/19 DenizBank AG (ECLB)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 19 november 2020 – zaak C-480/19 – Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö – Finland – ECLI:EU:C:2020:942 – conclusie

Vrij verkeer van kapitaal – Belastingwetgeving – Instelling voor collectieve belegging – Uitgekeerde winst

Artikelen 63 en 65 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen E en de centrale belastingcommissie te Finland over de beslissing van 10 november 2017 waarin die commissie heeft geoordeeld dat door een Luxemburgse beleggingsvennootschap met veranderlijk kapitaal aan E uitgekeerde winst in Finland moet worden belast als inkomsten uit arbeid in loondienst.

A-G: De artikelen 63 en 65 VWEU verzetten zich niet tegen een nationale wettelijke regeling volgens welke de winst die door een in een andere lidstaat van de Europese Unie gevestigde instelling voor

collectieve belegging die bij statuten is geregeld in de zin van richtlijn 2009/65/EG is uitgekeerd aan een in Finland gevestigde natuurlijke persoon, als dividend en niet als winstaandeel moet worden belast. Deze bepalingen moeten tevens aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een nationale wettelijke regeling die uitsluit dat mechanismen tot vermindering van de gevolgen van dubbele belasting worden toegepast wanneer die winst wordt uitgekeerd door een vennootschap die in een andere lidstaat tegen een lager tarief dan het in die regeling vastgestelde tarief is belast, mits dat verminderingsmechanisme uitsluitend is bedoeld om dat verschil te corrigeren bij het in meerdere fasen belasten van die winst, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan. Deze bepalingen moeten evenwel ook aldus worden uitgelegd dat zij eraan in de weg staan dat in diezelfde wettelijke regeling de door dergelijke vennootschappen uitgekeerde dividenden worden geherkwalificeerd als inkomsten uit arbeid in loondienst, hoewel diezelfde regeling voorschrijft dat dividenden in beginsel inkomsten uit kapitaal zijn.

- Finse kwalificatie van dividend als inkomsten uit arbeid volgens A-G niet in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 19 november 2020 – zaak C-504/19 – Banco de Portugal e.a. – ECLI:EU:C:2020:943 – [conclusie](#)

Toezicht op banken – Sanering en liquidatie van kredietinstellingen – Gevolgen van een saneringsmaatregel voor een aanhangig geding

Richtlijn 2001/24/EG. Richtlijn 2014/59/EU. Artikel 47 EU Handvest.

A-G: The recognition of a reorganisation measure adopted in one Member State which retrospectively changes the substantive legal position forming the subject of a lawsuit pending in another Member State, in accordance with Article 3(2) of Directive 2001/24/EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganisation and winding up of credit institutions, cannot have as its consequence in the present dispute that the party to whose detriment that change operates will inevitably be unsuccessful and have to pay all of the costs of the proceedings. Such an outcome makes the bringing of an action itself a risk and is such as to deter an applicant from asserting his or her rights through the courts and, therefore, incompatible with Article 47 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union.'

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 5 november 2020 – [zaak C-484/20 – Vodafone Kabel Deutschland](#)

Toeslagen voor gebruik betaalinstrumenten

Richtlijn (EU) 2015/2366. Verzoeker, een consumentenvereniging naar Duits recht, heeft een stakingsvordering ingesteld tegen verweerster, een kabelnetwerkexploitant en internetprovider. Verzoeker is van mening dat verweerster in het kader van zakelijke transacties dient af te zien van de toepassing van een algemene bedrijfsvoorwaarde die luidt: 'forfaitair tarief voor zelfbetalers: 2,50 EUR per betaling zonder automatische afschrijving', dan wel dat verweerster zich hierop in het kader van dienstverleningsovereenkomsten voor telecommunicatie- en kabeldiensten niet mag beroepen.

Partijen twisten voor de verwijzende rechter over de vraag of verweerster in haar hoedanigheid van kabelnetwerkexploitant en internetprovider het recht heeft om overeenkomstig haar algemene voorwaarden van consumenten een forfaitair bedrag van 2,50 EUR per betaling te eisen wanneer de betrokken consument verweerster niet machtigt tot automatische afschrijving maar facturen zelf vereffent door middel van een SEPA-overboeking, voor zover de onderliggende verbintenis is aangegaan vóór de datum van omzetting van richtlijn 2015/2366 in het nationale recht (13 januari 2018), maar de verwerking van (verdere) transacties pas na die datum plaatsvindt.

CONSULTATIE

- Bankenunie – Herziening van het kader voor bankencrisisbeheer en depositoverzekering (SMSR-verordening), Routekaart - Feedback mogelijk van 10 November 2020 - 8 December 2020 ([EC](#))
- Bankenunie – Herziening van het kader voor bankencrisisbeheer en depositoverzekering (richtlijn depositogarantiestelsels), routekaart - 10 November 2020 - 8 December 2020 ([EC](#))

GBVB

NOOT - bij HvJ 6 oktober 2020, [C-134/19 P](#)

EU-Hof: rechters zijn bevoegd te oordelen over vergoeding van schade die voortvloeit uit GBVB-besluiten ([ECER](#))

Gewasbeschermingsmiddelen en biociden

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – CBB – 10 november 2020 – na [ECLI:NL:CBB:2018:308](#) (prejudiciële verwijzing) – na [HvJ zaak C-445/18 Vaselife](#) – [ECLI:NL:CBB:2020:801](#)

Parallelimport gewasbeschermingsmiddel – Bewijslastverdeling

Het College is van oordeel dat Chrysal in bezwaar noch in beroep is geslaagd in het door haar (in bezwaar) te leveren bewijs dat, zoals zij stelt, de in geding zijnde middelen niet identiek zijn als bedoeld in artikel 52, derde lid, van Verordening 1107/2009, zoals nader uitgelegd door het Hof in overweging 56 van het arrest dat is gewezen naar aanleiding van de in dit geding gestelde prejudiciële vragen. Het College verbindt mede aan de terughoudendheid van Chrysal om meer openheid van zaken te geven de gevolgtrekking dat Chrysal dit bewijs niet kan leveren. In het belang van een definitieve beslechting van het geschil voorziet het College daarom zelf in de zaak. Het beroep is gegrond. Het primaire besluit, waarbij verweerder de aan Vaselife verleende vergunning voor parallelhandel voor het middel Vaselife Universal Bulb PHT heeft verlengd tot 1 december 2025, herleeft.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – CBB – na [prejudiciële verwijzing](#) – na [HvJ C-592/18](#) – 17 november 2020 – [ECLI:NL:CBB:2020:837](#)

Biocide – Werkzame stof

Verordening (EU) nr. 528/2012. Darie biedt het middel Pure Air aan. Het gaat om een middel dat (onder meer) de bacteriesoort *Bacillus ferment* bevat. Op de door het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) bijgehouden en gepubliceerde lijst van biocidale werkzame stoffen staat een aantal bacteriesoorten als werkzame stof vermeld. De bacteriesoort *Bacillus ferment* is echter niet als biocidale werkzame stof bij het ECHA geregistreerd. De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft Pure Air aangemerkt als biocide in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van de biocideverordening. Voor dit middel was geen toelating verleend. Bijgevolg heeft hij Darie wegens overtreding van het verbod om niet-toegelaten biociden op de markt aan te bieden een last onder dwangsom van 1 000 EUR per week tot een maximumbedrag van 25 000 EUR opgelegd om het middel met ingang van 14 januari 2017 niet meer aan te bieden. Darie heeft zich verzet tegen dat besluit.

HvJ: Het begrip „biocide” in de zin van de biocidenverordening slaat op middelen die een of meer bacteriesoorten, enzymen of andere bestanddelen bevatten die wegens hun specifieke werkwijze in beginsel niet direct inwerken op de schadelijke organismen die zij bestrijden, maar op het ontstaan of het in stand houden van de leefomgeving van die organismen, voor zover dit gebeurt op een andere dan louter fysieke of mechanische wijze, als onderdeel van een causaliteitsketen die erop is gericht deze organismen af te remmen.

Het feit dat een middel pas op het te behandelen oppervlak mag worden aangebracht na verwijdering van de op dit oppervlak aanwezige schadelijke organismen waartegen dit middel wordt ingezet, is niet van invloed op de kwalificatie van het middel als „biocide”.

De termijn waarbinnen een middel inwerkt, is niet van invloed op de kwalificatie van dat middel als „biocide”.

CBb: Verweerder heeft het middel dan ook terecht als een biocide aangemerkt. Daarvoor hoefde verweerder, niet te onderzoeken of het middel de gezondheid van mens en dier of het milieu in het geding brengt. Verweerder heeft, in overeenstemming met artikel 17, eerste lid, van Verordening 528/2012 aan haar last immers slechts ten grondslag gelegd dat [naam] een biocide op de markt heeft gebracht waarvoor geen toelating was verleend. Hetgeen [naam] stelt, leidt niet tot het oordeel dat de dwangsom disproportioneel was. Gelet op hetgeen het College in 3.2 heeft overwogen, kon verweerder er niet mee volstaan om Darie de gelegenheid te bieden de nodige maatregelen te nemen om de genoemde website onvindbaar te maken. De overtreding zou hiermee immers niet worden beëindigd. Het beroep is ongegrond.

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 19 november 2020 – zaak C-663/18 – B S en C A – ECLI:EU:C:2020:938 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beperking teelt, industriële verhandeling en handel van hennep

Samenvatting onder: [Vrij verkeer](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 9 november 2020 – [zaak C-488/20](#) - Delfarma

Parallelinvoer geneesmiddelen

Artikelen 34 en 36 VWEU. Vraag is o.a. of artikel 34 VWEU zich verzet tegen een regeling van nationaal recht op grond waarvan een vergunning voor parallelimport een jaar na het verlopen van de vergunning voor het in de handel brengen van het referentiegeneesmiddel komt te vervallen.

CONSULTATIE

Routekaart - Bloed, weefsels en cellen voor medische behandelingen en therapieën - herziene EU-regels, Feedback mogelijk van 17 November 2020 - 14 December 2020 ([EC](#))

Godsdienstvrijheid (B)

EHRM – ARREST - 10 november 2020 - Neagu t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [21969/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD002196915

Samenvatting onder: [detentie](#)

EHRM – ARREST – 10 november 2020 - Saran t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [65993/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD006599316

Samenvatting onder: [detentie](#)

EHRM – ARREST – 10 november 2020 - Religious Denomination of Jehovah's Witnesses in Bulgaria t. Bulgarije – persbericht – arrest (niveau 2) – 5301/11 – ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD000530111

Bestemmingsplan – Wijziging – Bouwen van gebedshuis - Godsdienstvrijheid

Artikel 9 EVRM. Klagers zijn in 2007 begonnen met de bouw van een gebedshuis op een stuk land in een gemeentelijk district van de stad Varna. Oorspronkelijk heeft het perceel niet de bestemming dat kan worden gebouwd, maar de oorspronkelijke eigenaar heeft in 1998 een wijziging van de aanwijzing van de bestemming van het land aangevraagd zodat ook op het land kan worden gebouwd. Tijdens de administratieve procedure tot wijziging van de bestemming is het land aangekocht door drie leden van de religieuze gemeenschap. In 2001 is afgekondigd dat de bestemming van het land zal worden gewijzigd in een bestemming voor publieke doeleinden. Belanghebbenden hebben de mogelijkheid gehad om de wijziging van de bestemmingsplannen in te zien en daartegen bezwaar in te dienen. In 2001 is de wijziging van de bestemming opgenomen in het bestemmingsplan en afgekondigd door de burgemeester. De wijziging van de bestemming en de afkondiging zijn niet gemotiveerd, wat strijdig is met de geldende wetgeving. Verschillende groepen omwonenden hebben beroep ingesteld tegen het besluit. In één van deze zaken is het ingestelde beroep gegrond verklaard en dat oordeel blijft in hoger beroep in stand. Tijdens de bouwwerkzaamheden wordt door een nationalistische politieke partij regelmatig geprotesteerd tegen de bouw van de kerk. Vertegenwoordigers van de gemeenteraad steunen deze protesten. Omdat tijdens de bouwwerkzaamheden bouwregelgeving wordt overtreden, legt de burgemeester klagers een boete op. Het beroep en hoger beroep dat door klagers daartegen wordt ingesteld, worden ongegrond verklaard. Daarna worden de bouwwerkzaamheden door de burgemeester stilgelegd. Klagers doen verschillende verzoeken bij de burgemeester om de bouw te mogen hervatten. Omdat een besluit hierover uitblijft, voeren klagers verschillende procedures. De rechter oordeelt dat de burgemeester een nieuw besluit dient te nemen. Omdat dat niet gebeurt, volgen nog verschillende procedures, onder andere om een dwangsom en een schadevergoeding te eisen. Klagers krijgen echter geen gelijk van de verschillende rechterlijke instanties.

Schending van artikel 9 van het verdrag, geïnterpreteerd in het licht van de bescherming van artikel 11. Klagers worden niet direct beperkt in hun recht op uitoefening van hun godsdienst, omdat hun niet wordt verboden een kerk te bouwen. De maatregelen van de schorsing van de bouw en de juridische procedures tegen de wijziging van het bestemmingsplan hebben wel als resultaat dat de klagers worden beperkt in hun wens om een gebedshuis te kunnen bouwen. De maatregelen vormen daarmee een indirecte beperking van hun recht om hun godsdienst in vrijheid te belijden.

Met betrekking tot het door de burgemeester opgelegde besluit tot schorsing van de bouwwerkzaamheden, stelt het Hof dat de nationale rechterlijke instantie gerechtvaardigd heeft geoordeeld dat het besluit rechtmatig was. Hoewel klagers later aantonen dat zij aan de eisen voldoen, weigert de burgemeester meerdere malen stilzwijgend en later expliciet de opheffing van de schorsing. Ook uit de burgemeester publiekelijk zijn voornemen de hervatting van de bouwwerkzaamheden niet te zullen toestaan. Het duurt vervolgens dertien maanden en meerdere juridische procedure voordat de rechter oordeelt dat het uitblijven van het nemen van een besluit onrechtmatig is, ondanks het feit dat de maatregelen helder zijn en er eenduidige jurisprudentie bestaat over het uitblijven van besluiten. Ook is door de bestuursrechter niet gekeken naar de klacht dat de burgemeester vooringenomen handelt. Het hof is van oordeel dat klagers dan ook onrechtmatig zijn beperkt in de mogelijkheid om de bouw te continueren. Daarbij speelt een rol dat hoewel de burgemeester heeft aangegeven de schorsing van de bouw niet te willen opheffen, de nationale rechterlijke instanties geen oordeel hebben willen geven over de vooringenomenheid van dat handelen. Deze onwettige of ongerechtvaardigde maatregelen in de geschetste context leiden tot een beperking van klagers op hun recht om hun godsdienst te kunnen uitoefenen, welke beperking niet noodzakelijk is in een democratische samenleving.

NOOT – bij HvJ 29 oktober 2020, zaak C-243/19, A tegen Veselibas ministrija

EU-Hof: Geloofsovertuiging van patiënt kan relevante factor zijn bij het verlenen van toestemming voor grensoverschrijdende gezondheidszorg (ECER)

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad - 27 november 2020 - [ECLI:NL:HR:2020:1891](#)

Anticipatie – Medische verklaring van arts verbonden aan instelling

Wet zorg en dwang (Wzd). Medische verklaring afgegeven door arts die verbonden is aan de zorgaanbieder van de accommodatie waarin de betrokkene al verblijft. Strijd met art. 26 lid 7 (oud) Wzd? Anticipatie mogelijk op wetswijziging?

Hoge Raad: Het is een grondrecht dat niemand zijn vrijheid mag worden ontnomen buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald (art. 5 lid 1, aanhef en onder e, EVRM en art. 15 lid 1 Grondwet). In het licht hiervan is de omstandigheid dat door de inwerkingtreding van [de wet van 7 oktober 2020, Stb. 2020, 404] het bepaalde in art. 26 lid 7 (oud) Wzd inmiddels is vervallen, onvoldoende om te oordelen dat reeds vóór 31 oktober 2020 een rechterlijke machtiging tot opname en verblijf in een accommodatie op de voet van de Wzd kon worden verleend met gebruikmaking van een *medische verklaring die is verstrekt door een arts die verbonden is aan de zorgaanbieder van de accommodatie waarin de betrokkene al verblijft*. Daarbij is mede van belang dat aan de hier bedoelde wijziging geen terugwerkende kracht is verleend.

OVERIG

- M.M. Julicher, Corona: de crisis die de Grondwet doet wijzigen?, in: [AA 2020/1087](#)
- New journal: ECHR Law Review ([strasbourgobservers](#))
- Artikel: De evolutie van mensenrechten en haar wisselwerking met de trias ([bijzonder strafrecht](#))
- Compulsory vaccination – the next step for Covid-19? ([UK human rights blog](#))

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

HvJ – ARREST – 28 november 2019 – zaak C-722/18 – KROL – Polen – [ECLI:EU:C:2019:1028](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Betalingsachterstand bij handelstransacties – Door structuurfondsen en Cohesiefonds gefinancierde handelstransacties – Schadeloosstelling

Richtlijn 2000/35/EG. Teerag-Asdag Polska, die vervolgens met Porr is gefuseerd, is door de Poolse schatkist, als opdrachtgever, belast met de bouw van een wegenbouwwerk. De uitvoering van deze overeenkomst werd op grond van een medefinancieringsovereenkomst voor het project, gedeeltelijk gefinancierd met middelen uit het Cohesiefonds van de Unie.

KROL heeft door Porr de verwezenlijking van een deel van de bouwwerkzaamheden voor dit bouwwerk toegewezen gekregen. De vergoeding diende door Porr te worden betaald op basis van de facturen die door KROL zouden worden opgemaakt naar rato van de voortgang van de werkzaamheden in kwestie.

De vraag is of het Unierecht de mogelijkheid biedt tot uitsluiting van schadeloosstelling met betrekking tot betalingsachterstanden bij transacties die geheel of gedeeltelijk zijn gefinancierd met middelen uit de structuurfondsen en uit het Cohesiefonds van de Europese Unie.

Hof: Artikel 1 en artikel 6, lid 3, van richtlijn 2000/35/EG verzetten zich tegen een nationale regeling op grond waarvan handelstransacties die geheel of gedeeltelijk met middelen uit de structuurfondsen en uit het Cohesiefonds van de Unie worden gefinancierd niet in aanmerking komen voor de in die richtlijn bedoelde schadeloosstelling voor betalingsachterstand.

OVERIG

Commissie lanceert nieuw klachtensysteem in het kader van het EU-handelsbeleid ([ECER](#))

CONSULTATIE

Proposal for a Regulation adding the UK of Great Britain and Northern Ireland to destinations in EUGEA001, Feedback mogelijk van 10 November 2020 - 5 Januari 2021 ([EC](#))

Insolventie

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-799/19 – Sociálna poisťovňa – ECLI:EU:C:2020:960 – geen conclusie – [arrest](#)

Bescherming werknemers bij insolventie werkgever – Arbeidsongeval – Overlijden van de werknemer – Vergoeding van de immateriële schade

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 19 november 2020 – zaak C-504/19 – Banco de Portugal e.a. – ECLI:EU:C:2020:943 – [conclusie](#)

Toezicht op banken – Sanering en liquidatie van kredietinstellingen – Gevolgen van een saneringsmaatregel voor een aanhangig geding

Samenvatting onder: [Financiële diensten](#)

CONSULTATIE

Routekaart - Insolventierecht: nationale wetgevingen beter op elkaar afstemmen om grensoverschrijdende investeringen aan te moedigen, Feedback mogelijk van 11 November 2020 - 9 December 2020 ([EC](#))

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-809/18 P – EUIPO/John Mills – ECLI:EU:C:2020:902 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Uniemerkt – Oppositieprocedure – Merkaanvraag ingediend door gemachtigde of vertegenwoordiger zonder toestemming houder

Verordening (EG) nr. 207/2009. De hogere voorziening van het EUIPO biedt het Hof de gelegenheid zich voor het eerst uit te spreken over de uitlegging van artikel 8, lid 3, van verordening (EG) nr. 207/2009 [thans artikel 8, lid 3, van verordening (EU) 2017/1001], dat als relatieve weigeringsgrond voor de inschrijving van een teken als Uniemerkt de omstandigheid vermeldt dat de inschrijvingsaanvraag door de gemachtigde of de vertegenwoordiger van de houder van het merk op eigen naam en zonder toestemming van de houder wordt ingediend.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 15 oktober 2018, John Mills/EUIPO – Jerome Alexander Consulting (MINERAL MAGIC) (T-7/17, EU:T:2018:679), wordt vernietigd.

Het beroep in zaak T-7/17, ingesteld door John Mills Ltd tegen de beslissing van de eerste kamer van beroep van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) van 5 oktober 2016 (zaak R 2087/2015-1), wordt verworpen.

 Uitleg artikel 8 lid 3 Uniemerkenverordening ([IEF19572](#))

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-147/19 – Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación – Spanje - ECLI:EU:C:2020:935 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Naburige rechten – Gebruik fonogram door televisiemaatschappij – Billijke vergoeding

Richtlijn 92/100/EEG. Richtlijn 2006/115/EG. De zaak die bij de verwijzende rechter aanhangig is, heeft betrekking op vorderingen tot schadevergoeding die zijn ingesteld door twee collectieve beheersvennootschappen voor uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen in Spanje op grond dat een televisiemaatschappij fonogrammen heeft gebruikt voor mededelingen aan het publiek. De televisiemaatschappij is van mening dat de betrokken „mededelingen aan het publiek” geen mededelingen zijn van „fonogrammen” of „reproducties” daarvan, maar van „audiovisuele werken” en dat de gevraagde vergoeding voor dergelijke inhoud niet verschuldigd is, ook al bevatten die audiovisuele werken reeds bestaande, voor handelsdoeleinden uitgegeven fonogrammen als (een deel van) hun soundtracks.

Hof: Artikel 8, lid 2, van richtlijn 92/100/EEG, en artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de gebruiker de in deze bepalingen bedoelde enkele billijke vergoeding niet dient te betalen wanneer hij een audiovisuele opname die de vastlegging van een audiovisueel werk bevat waarin een fonogram of een reproductie daarvan is opgenomen, meedeelt aan het publiek.

 Geen billijke vergoeding voor fonogram in audiovisueel werk ([IEF19610](#))

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-372/19 – SABAM – België - ECLI:EU:C:2020:959 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Licentievergoedingen voor gebruik muziek tijdens festivals– Misbruik van machtspositie?

Artikel 102 VWEU. De vragen gaan over een geschil tussen SABAM en de bvba weareone.world en de NV wecandance, die festivals organiseren, waaronder Tomorrowland en Wecandance. SABAM maakt aanspraak op licentievergoedingen die de festivals verschuldigd zijn voor het gebruik van muziek uit haar repertoire op deze evenementen, maar de organisatoren betwisten het tarief toegepast door SABAM.

Hof: Artikel 102 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat er geen sprake is van misbruik van een machtspositie in de zin van dat artikel wanneer een collectieve beheerorganisatie die een feitelijk monopolie in een lidstaat heeft, jegens organisatoren van muziekevenementen voor het recht op mededeling aan het publiek van muziekwerken een vergoedingsmodel hanteert waarbij:

– de auteursrechtelijke vergoedingen worden berekend op basis van een tarief dat wordt toegepast op de bruto-ontvangsten uit de verkoop van toegangsbewijzen, zonder dat van die ontvangsten alle op de organisatie van het festival betrekking hebbende kosten die geen verband houden met de tijdens dat festival uitgevoerde muziekwerken kunnen worden afgetrokken, mits de door de beheerorganisatie op grond van dat model daadwerkelijk opgelegde vergoedingen, gelet op alle relevante omstandigheden van het geval, niet onevenredig hoog zijn ten opzichte van met name de aard en reikwijdte van het gebruik van de werken, de economische waarde die door dit gebruik wordt gegenereerd en de economische waarde van de prestatie van die beheerorganisatie, hetgeen ter beoordeling van de nationale rechter staat, en

– er gebruik wordt gemaakt van een forfaitair systeem in schijven ter bepaling van het aandeel van de uitgevoerde muziekwerken dat uit het repertoire van die beheerorganisatie afkomstig is, mits er geen andere methode bestaat waarmee het gebruik van deze werken nauwkeuriger kan worden geïdentificeerd en gekwantificeerd en waarmee hetzelfde rechtmatige doel, te weten de bescherming

van de belangen van de auteurs, componisten en muzikuitgevers, kan worden bereikt, zonder evenwel de kosten van het beheer van de overeenkomsten en van het toezicht op het gebruik van de auteursrechtelijk beschermde muziekwerken onevenredig te verhogen; het staat aan de nationale rechter om dit te beoordelen in het licht van het concrete geval en met inachtneming van alle relevante omstandigheden, waaronder de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de verstrekte gegevens en de bestaande technologische hulpmiddelen.

GERECHT EU – ARREST – 18 november 2020 – zaak T-574/19 – Tinnus Enterprises/EUIPO - Mystic Products en Koopman International – Nederland – ECLI:EU:T:2020:543 – arrest

Modelregistratie waterballonvuller

Verordening (EG) nr. 6/2002. Verzoekster, Tinnus Enterprises LLC, is houdster van een gemeenschapsmodel waarvoor de aanvraag op 10 maart 2015 is ingediend bij het EUIPO. Het litigieuze model was bestemd om te worden toegepast op het voortbrengsel „installaties voor vloeistofvoorziening”. Mystic Products Import & Export, heeft een vordering tot nietigverklaring van het litigieuze model ingesteld op grond van artikel 25, lid 1, onder b), van verordening nr. 6/2002, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, en artikel 8, lid 1, van deze verordening. Mystic Products voerde met name aan dat alle kenmerken van het litigieuze model uitsluitend werden bepaald door de technische functie ervan. Bijgevolg kon dit model gelet op artikel 8, lid 1, van verordening nr. 6/2002 niet worden beschermd.

Interveniënte, Koopman International BV, heeft eveneens een vordering tot nietigverklaring van het litigieuze model ingesteld, die op dezelfde bepalingen en op hetzelfde betoog was gebaseerd. Interveniënte vorderde dat dit model nietig werd verklaard of minstens slechts in beperkte mate werd beschermd. Bij beslissing van 30 april 2018 heeft de nietigheidsafdeling het litigieuze model nietig verklaard. Verzoekster heeft krachtens de artikelen 55 tot en met 60 van verordening nr. 6/2002 bij het EUIPO beroep ingesteld tot vernietiging van de beslissing van de nietigheidsafdeling. Verzoekster verzoekt het Gerecht o.a. de bestreden beslissing te vernietigen.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

- Modelregistratie waterballonvuller terecht nietig verklaard ([IEF19589](#))
- Modelregistratie Tinnus voor waterballonvuller terecht ongeldig verklaard ([Boek9.nl](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 17 november 2020 – zaak C-466/20 – Heitec

Woordmerk – Gedogen – Berekening gedoogtermijn

Richtlijn 2008/95/EG. Verordening (EG) nr. 207/2009. Verzoekster is houdster van het in 2005 ingeschreven Uniewoordmerk “HEITEC”. Het EUIPO heeft besloten dit merk door te halen wegens niet-gebruik. Tegen dit besluit heeft verzoekster beroep ingesteld en het hoger beroep is aanhangig bij het Gerecht. Eerste verweerster, waarvan tweede verweerder bedrijfsleider is, is als firma HEITECH Promotion GmbH ingeschreven in het handelsregister, gebruikt deze handelsnaam sinds 2003, en is houdster van het Duitse woord- en beeldmerk “HEITECH PROMOTION”, en van het Unie woord- en beeldmerk „HEITECH” (die sinds 2004, resp. 2009 worden gebruikt). Eerste verweerster heeft verzoekster verzocht een afbakeningsovereenkomst en een overeenkomst inzake oudere rechten te sluiten. Verzoekster heeft verweerster vervolgens in gebreke gesteld wegens het gebruik van het merk “HEITECH” en later heeft verzoekster stakingsvorderingen voor het gebruik van de merk(tekens) ingesteld. De rechter in eerste aanleg heeft de vordering toegekend, maar in hoger beroep is verzoekster in het ongelijk gesteld, waarna zij beroep heeft ingesteld.

Voor de uitkomst van het beroep is van belang of de door verzoekster aangevoerde aanspraken wegens schending van haar Uniemerk zijn verwerkt overeenkomstig onder meer de artikelen 54 en 111, tweede lid van verordening 207/2009.

In dat verband stelt de verwijzende rechter vragen over of het gedogen van een later ingeschreven merk, in de zin van artikel 9, leden 1 en 2 van richtlijn 2008/95 alsmede van artikel 54 leden 1 en 2 en artikel 111(2) van verordening 207/2009 ook kan worden uitgesloten door een handelwijze zonder dat daarbij een autoriteit of een rechter wordt ingeschakeld. En of, ingeval van een beroep in rechte, voor de berekening van de gedoogtermijn van vijf jaar in de zin van artikel 9, leden 1 en 2, van

richtlijn 2008/95/EG en de artikelen 54, leden 1 en 2, en 111, lid 2, van verordening (EG) nr. 207/2009 de instelling van het beroep bij de rechter van belang is of de betekening aan de verweerder?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 27 november 2020 – zaak C-531/20 – NovaText*

Merkenrecht – Octrooigemachtigde – Vergoeding kosten

Richtlijn 2004/48/EG. Verzoekster heeft tegen verweester een vordering tot staking ingesteld wegens inbreuk op haar Uniemerken. Het geding werd beëindigd door een schriftelijke schikking. De rechter in eerste aanleg heeft verweester veroordeeld in de kosten van het geding en de waarde van het geschil (50 000 EUR). Het beroep dat verweester hiertegen heeft ingesteld, werd verworpen. Daarnaast heeft de rechter in een latere beschikking nog een vergoeding voor de kosten van een octrooigemachtigde opgelegd aan verweerder. Ook het tegen de begroting van de kosten van de octrooigemachtigde onmiddellijk ingestelde beroep van verweester is verworpen. Hiertegen heeft verzoekster cassatieberoep ingesteld.

Volgens het Duitse nationale recht dienen de kosten voor de octrooigemachtigde te worden vergoed door de partij die de kosten verschuldigd is, los van de vraag of deze bijstand noodzakelijk was voor een doeltreffende procesvoering, doeltreffend voeren van verweer of dat die een meerwaarde is geweest ten opzichte van het optreden van de advocaat. Deze regel wordt ook toegepast in procedures over Uniemerken.

Moeten artikel 3, lid 1, en artikel 14 van richtlijn 2004/48/EG aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale bepaling die de verliezende partij verplicht tot vergoeding van de kosten die de in het gelijk gestelde partij voor de bijstand van een octrooigemachtigde bij een gerechtelijke procedure op het gebied van het merkenrecht heeft gemaakt?

OVERIG

The Implementation of Article 17 CDSMD in EU Member States and the Evolution of the Digital Services Act: Why the Ban on General Monitoring Obligations Must Not Be Underestimated (IPKat)

IPR

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-433/19 – Ellmes Property Services – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:900 – conclusie – arrest

Veranderen bestemming appartement - Rechtsvordering betreffende „zakelijke rechten op onroerende goederen

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Ellmes Property Services (ESP), gevestigd in het Verenigd Koninkrijk, en SP zijn mede-eigenaren van een appartementsgebouw te Zell am See (Oostenrijk). Het gebouw heeft een woonbestemming. ESP gebruikt haar appartement voor toeristische doeleinden door het regelmatig te verhuren aan vakantiegangers. In het hoofdgeding vordert SP dat ESP zijn aan de mede-eigendomsregeling onderworpen appartement niet langer voor toerisme gebruikt, omdat de splitsingsakte dit gebruik niet toestaat. De verwijzende rechter merkt op dat deze vordering onder twee in verordening (EU) nr. 1215/2012 vervatte bevoegdheidsregels kan vallen, te weten die waarbij de exclusieve bevoegdheid inzake zakelijke rechten op onroerende goederen wordt verleend aan de gerechten van de lidstaat waar het onroerend goed is gelegen, en die waarbij de alternatieve bevoegdheid voor verbintenissen uit overeenkomst wordt verleend aan het gerecht van de plaats van uitvoering van de verbintenis.

Hof: Artikel 24, punt 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 dient aldus te worden uitgelegd dat een rechtsvordering waarmee een appartementseigenaar beoogt te verkrijgen dat aan een andere appartementseigenaar een verbod wordt opgelegd om de in een splitsingsakte overeengekomen bestemming van zijn appartement eigenmachtig te veranderen zonder toestemming van de overige appartementseigenaren, moet worden geacht een rechtsvordering betreffende „zakelijke rechten op [...] onroerende goederen” in de zin van die bepaling te vormen mits die bestemming niet alleen kan

worden tegengeworpen aan de overige appartementseigenaren, maar aan eenieder. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of aan deze voorwaarde is voldaan.

Artikel 7, punt 1, onder a), van verordening nr. 1215/2012 dient aldus te worden uitgelegd dat wanneer de in een splitsingsakte vastgelegde bestemming van een appartement niet kan worden tegengeworpen aan eenieder, een rechtsvordering waarmee een appartementseigenaar beoogt te verkrijgen dat aan een andere appartementseigenaar een verbod wordt opgelegd om die bestemming eigenmachtig te veranderen zonder toestemming van de overige appartementseigenaren, moet worden geacht een rechtsvordering betreffende „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van die bepaling te vormen. Onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter is de plaats van uitvoering van de verbintenis die aan die rechtsvordering ten grondslag ligt, de plaats waar dat goed gelegen is.

- The CJEU in *Elmes Property Services. Forum contractus in the case of real estate co-ownership with echoes of De Bloos*. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-519/19 – DelayFix – Polen – ECLI:EU:C:2020:933 – geen conclusie – arrest

Luchtvaartclaim – Forumkeuzebeding – Cessie vordering – Oneerlijk beding

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 261/2004. Richtlijn 93/13/EEG.

Hof: Artikel 25 van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een luchtvaartmaatschappij, ter betwisting van de bevoegdheid van een rechter om kennis te nemen van een tegen haar gerichte vordering tot compensatie op grond van verordening (EG) nr. 261/2004 een forumkeuzebeding in een door haar met de passagier gesloten vervoerovereenkomst niet kan tegenwerpen aan een incassobureau waaraan de passagier zijn vordering heeft overgedragen, tenzij dat incassobureau volgens de wetgeving van de staat waarvan de gerechten in dat beding zijn aangewezen in alle rechten en verplichtingen van de oorspronkelijke contractpartij is getreden, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan. In voorkomend geval moet een dergelijk beding dat in een overeenkomst tussen een consument, namelijk de luchtreiziger, en een verkoper, namelijk de luchtvaartmaatschappij, is opgenomen zonder dat daarover afzonderlijk is onderhandeld en waarbij de rechter van de plaats van vestiging van de verkoper bij uitsluiting bevoegd wordt verklaard, worden aangemerkt als oneerlijk in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG.

- Professional assignees of consumer claims may rely on the UCTD - CJEU in *DelayFix* (C-519/19) ([ECLB](#))
- *Ryanair v DelayFix*. The CJEU dots some i's on choice of court and unfair terms in consumer contracts; defers to national law on the assignment issue; and keeps schtum on renvoi in Article 25 Brussels Ia. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – zaak C-59/19 – Wikingerhof – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:950 – persbericht – conclusie – arrest

Rechterlijke bevoegdheid – Forumkeuzebeding – Kan Duits hotel in NL gevestigd booking.com voor Duitse rechter oproepen? – Misbruik machtspositie

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Wikingerhof exploiteert een hotel in Sleeswijk-Holstein. Booking, waarvan de zetel in Nederland is gevestigd, exploiteert een hotelreserveringsplatform. De algemene voorwaarden van Booking bepalen onder meer dat het een internetsysteem („Extranet”) aan het hotel ter beschikking stelt, via hetwelk de informatie van het hotel kan worden bijgewerkt en inlichtingen betreffende de reserveringen kunnen worden opgevraagd. Voorts stipuleren de algemene voorwaarden dat de rechterlijke instanties te Amsterdam bevoegd zijn om kennis te nemen van alle geschillen, met uitzondering van die betreffende betalingen en facturen. Volgens Wikingerhof heeft een kleiner hotel zoals zij, wegens de dominante positie van Booking, geen andere keuze dan een overeenkomst met Booking te sluiten. Volgens haar vormen bepaalde gedragingen van Booking in verband met de bemiddeling inzake hotelreserveringen (zoals de provisie van 15%) een niet-gerechtvaardigde belemmering en zijn zij derhalve in strijd met het kartelrecht. De vraag is echter of zij een procedure in Duitsland kan voeren dan wel gehouden is aan het forumbeding (en de

Amsterdamse rechter dus bevoegd is), ook al is er volgens haar sprake van misbruik van een machtspositie.

Het hof oordeelt dat een hotel dat gebruikmaakt van het platform Booking.com, dit platform in beginsel kan oproepen voor een gerecht van de lidstaat waar dit hotel is gevestigd, om een einde te maken aan een eventueel misbruik van machtspositie. Hoewel de aldus betwiste gedragingen plaatsvinden in het kader van een contractuele relatie, is de in de Brussel I bis-verordening neergelegde regel inzake bijzondere bevoegdheid voor verbintenissen uit onrechtmatige daad daarop van toepassing.

Hof: Artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is op een vordering die strekt tot staking van bepaalde gedragingen in het kader van de contractuele relatie tussen de verzoekende partij en de verwerende partij en die is gebaseerd op het verwijt dat laatstgenoemde in strijd met het mededingingsrecht misbruik maakt van een machtspositie.

- EU-Hof: nationale rechter bevoegd op grond van 'onrechtmatige daad' bij grensoverschrijdende rechtsvordering over misbruik machtspositie ([ECER](#))
- The CJEU in Wikingerhof on distinguishing tort from contract between contracting parties. No Valhalla for those seeking further clarification of Brogsitter, let alone De Bloos. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 26 november 2020 – zaak C-307/19 - Obala I lučice d.o. – ECLI:EU:C:2020:971 - [conclusie](#)

Verordening (EU) No 1215/2012. Verordening (EG) No 1393/2007.

- Groundhog day, but with Unicorns. Bobek AG in Obala v NLB i.a. on 'civil and commercial'. ([GAVL](#))

Probably precisely because it would have been obvious, Bobek AG did not refer in the opening lines of his [Opinion](#) in C-307/19 Obala v NLB to Groundhog Day, which, following [Pula Parking](#), this case certainly is. He did at 2 summarise why the issue, essentially on the notion of 'civil and commercial' under Brussels Ia and the Service Regulation 1393/2007 keeps on coming before the CJEU (this time in no less than 9 long questions):

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 november 2020 – zaak C-469/20 – [RightNow](#)

Luchtvervoersovereenkomst – Annulering door passagier – Terugvordering belastingen en toeslagen – Rechtskeuzebeding – Oneerlijk beding – Bevoegde rechter

Samenvatting onder: [Consumenten](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 12 november 2020 – zaak C-729/19 – Department of Justice for Northern Ireland – VK - ECLI:EU:C:2020:923 – [conclusie](#)

Onderhoudsverplichtingen – Beslissing nationale rechter voor toetreding tot de EU

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 11 november 2020 – [zaak C-501/20 - M P A](#)

Echtscheiding – Begrip “gewone verblijfplaats” – Echtpaar werkt voor Europese Commissie in Togo

Verordening (EG) 2201/2003. Partijen zijn op 25 augustus 2010 in het huwelijk getreden in de Spaanse ambassade in Guinee-Bissau. Het huwelijk is ingeschreven in het consulaire register van de burgerlijke stand van Guinee-Bissau. Zij hebben twee kinderen, geboren in Barcelona. De echtgenote heeft de Spaanse nationaliteit. De echtgenoot heeft de Portugese nationaliteit. De kinderen hebben zowel de Spaanse als de Portugese nationaliteit. De twee echtgenoten zijn werknemers van de Europese Commissie en werken in de delegatie van de Commissie in Togo. Vraag

is o.a. hoe het begrip 'gewone verblijfplaats' in de zin van Verordening (EG) 2201/2003 moet worden uitgelegd om de bevoegdheid van de verwijzende rechter vast te stellen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 november 2020 – [zaak C-296/20](#) – [Commerzbank](#)

Rechterlijke bevoegdheid - Verdrag Lugano

Lugano II-verdrag (rechterlijke bevoegdheid). Deze zaak was in beginsel geschorst tot het arrest in de zaak C-98/20 zou worden gewezen. Naar aanleiding de beschikking in C-98/20 heeft de verwijzende rechter zijn tweede prejudiciële vraag ingetrokken. De eerste prejudiciële vraag moet volgens de verwijzende rechter nog worden beantwoord, waardoor deze zaak inmiddels is hervat.

De verzoekende bank, gevestigd te Duitsland, daagt verweerder voor de rechter wegens rood staan op een girorekening. In 2009 opende verzoekster een girorekening voor de destijds te Dresden woonachtige verweerder. In januari 2015 wilde verweerder, die in 2014 naar M. (Zwitserland) was verhuisd, de zakelijke relatie met verzoekster beëindigen. Op dat tijdstip vertoonde de girorekening een negatief saldo van €6.283,37. Verweerder weigert dat saldo te betalen en stelt dat zijn creditcard zonder zijn toestemming door derden oneigenlijk is gebruikt. Verzoekster bestrijdt dat en wijst erop dat de handtekening van de gebruiker van de creditcard op de overgelegde afschrijvingsdocumenten die van verweerder is. Uiteindelijk heeft verzoekster in april 2015 „de kredietrelatie” met onmiddellijke ingang beëindigd en betaling aan haar gevorderd van het debetsaldo van €4.796,56 (plus rente) sinds het laatste rekeningoverzicht. Verweerder heeft dat saldo niet betaald.

Vraag is op welk moment de rechtsverhouding een internationaal aspect moet hebben gekregen voor het „ontplooien” van commerciële of beroepsactiviteiten ingevolge art. 15(1)c) Lugano II-verdrag.

NOOT – bij Eindhutspraak Hoge Raad 3 juli 2020 na [HvJ C-535/17](#), [ECLI:NL:HR:2020:1223](#)

A.J. Berends, IPR. Insolventierecht. Procesrecht. Internationale bevoegdheid Peeters/Gatzen-vordering; bepaling 'Erfolgssort' bij financiële schade als gevolg van aanvankelijk elders ingetreden schade, art. 5 onder 3 Verordening Brussel I. Vervolg van HR 8 september 2017, NJ 2017/351 en HvJ EU 6 februari 2019 (C-535/17), in: [NJ 2020/388](#)

OVERIG

Report on the ERA conference of 29-30 October 2020 on 'Recent Developments in the European Law of Civil Procedure' ([conflict of laws](#))

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 19 november 2020 – zaak C-663/18 – B S en C A – [ECLI:EU:C:2020:938](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beperking teelt, industriële verhandeling en handel van hennep

Samenvatting onder: [Vrij verkeer](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 12 november 2020 – zaak C-400/19 – Commissie/Hongarije – [ECLI:EU:C:2020:924](#) – [conclusie](#)

Prijsmechanismen

Artikel 34 VWEU. Verordening (EU) nr. 1308/2013. Met dit verzoek van de Commissie wordt de vraag opgeworpen in hoeverre en onder welke voorwaarden de lidstaten de bepalingen van hun nationale consumentenrecht of wetten inzake oneerlijke mededinging kunnen gebruiken ter beperking van prijsmechanismen, ten gunste van de partij of partijen die in het algemeen wordt of worden geacht over een minder gunstige onderhandelingspositie in de voedselvoorzieningsketen te beschikken. Aan

deze kwesties is reeds aandacht besteed in het arrest van 13 november 2019, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (C-2/18).

A-G: In het licht van voorgaande overwegingen geef ik het Hof in overweging te oordelen dat Hongarije, door de vaststelling van wet XCV van 2009 inzake het verbod op oneerlijke handelspraktijken jegens leveranciers met betrekking tot landbouw- en voedingsproducten, de krachtens artikel 34 VWEU en verordening (EU) nr. 1308/2013 op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 25 november 2020 – zaak C-361/19 – De Ruiter – Nederland – CBB – ECLI:EU:C:2020:962 – conclusie

Randvoorwaardenkorting - Berekening over welk jaar? – Jaar waarin niet naleving heeft plaatsgevonden of waarin het is geconstateerd

Verordening (EU) nr. 1306/2013. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 809/2014. De onderhavige zaak ligt in het verlengde van het arrest Teglgård en Fløjstrupgård.

In dat arrest moest het Hof nagaan of de verlagingen die worden toegepast op rechtstreekse betalingen aan landbouwers wanneer de randvoorwaarden niet worden nageleefd, volgens de in die zaak aan de orde zijnde regelgeving dienden te worden berekend over de betalingen die waren verleend voor het kalenderjaar waarin de niet-naleving had *plaatsgevonden* of over die welke waren verleend voor het jaar waarin de niet-naleving was *geconstateerd*. Het Hof heeft geoordeeld dat het jaar waarin de niet-naleving had *plaatsgevonden* als berekeningsgrondslag moest worden gebruikt.

Ten tijde van de uitspraak van het Teglgård-arrest waren de regels die in die zaak aan de orde waren, reeds ingetrokken en vervangen door nieuwe regelgeving, waarbij de bewoordingen van de betrokken bepalingen zijn gewijzigd. Het is die nieuwe regelgeving die moet worden uitgelegd in de onderhavige zaak, waarin dezelfde vraag wordt gesteld als in het Teglgård-arrest, maar dan met betrekking tot de nieuwe regelgeving, namelijk: moet volgens die regelgeving het jaar waarin de niet-naleving heeft *plaatsgevonden* of het jaar waarin deze wordt *geconstateerd* als grondslag voor de berekening van verlagingen van rechtstreekse betalingen worden gebruikt?

De vraag is om na te gaan of de wetgever met de nieuwe regelgeving het jaar heeft willen wijzigen dat volgens de oude regelgeving als grondslag voor de berekening van verlagingen moest worden gebruikt.

A-G: Artikel 97, lid 1, van verordening (EU) nr. 1306/2013 moet aldus worden uitgelegd dat verlagingen van rechtstreekse betalingen die worden opgelegd wegens niet-naleving van de randvoorwaarden, moeten worden berekend op basis van de betalingen die al zijn of nog zullen worden verleend voor het jaar waarin die niet-naleving heeft plaatsgevonden.

Artikel 99, lid 1, van verordening nr. 1306/2013 en artikel 73, lid 4, aanhef en onder a), moeten aldus worden uitgelegd dat de aldus berekende verlagingen van rechtstreekse betalingen worden verrekend met de betalingen die zijn of zullen worden toegekend voor het kalenderjaar waarin de niet-naleving van de randvoorwaarden is geconstateerd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 18 november 2020 – zaak C-447/20 en C-448/20 – IFAP e.a.

Terugvordering steun – Executieprocedure - Verjaring

Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95. In de zaken C-447/20 en C-448/20 hebben verweerders steun ontvangen van het IFAP (Portugees instituut voor financiering van landbouw en visserij). De ontvangen steun heeft het IFAP vanwege onregelmatigheden teruggevorderd. De belastingdienst heeft daarna een executieprocedure ingesteld tegen beide verweerders. Beide verweerders zijn van mening dat de inning onrechtmatig is vanwege verjaring en hebben bij de rechter in eerste aanleg beroep ingesteld om een oordeel te krijgen over de rechtmatigheid van de executie. De bestuurs- en belastingrechter in eerste aanleg heeft het verzet gegrond verklaard vanwege de verjaring van de vordering. IFAP komt op tegen deze beslissing.

De vraag is of het verzet in rechte in een executieprocedure de passende rechtsgang is om kennis te nemen van de verjaring van procedures tot terugbetaling van ten onrechte ontvangen financiële steun en zo ja, welke termijn en berekeningsregels van toepassing zijn gelet op het bepaalde in artikel 3(1) van verordening 2988/95.

CONSULTATIE

- Landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw – herziening van EU-regels, Feedback mogelijk van 13 November 2020 - 5 Februari 2021 ([EC](#))
- EU-landbouwbeleid – evaluatie van de invloed op kennisuitwisseling en adviesactiviteiten, Feedback mogelijk van 10 November 2020 - 2 Februari 2021 ([EC](#))

OVERIG

Out now: Guinchard (ed.), Rome I and Rome II in Practice ([Conflict of laws](#))

LHBT-rechten

EHRM – ARREST – 17 november 2020 – B. en C. t. Zwitserland - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [889/19](#) - [43987/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1117JUD000088919](#)

Zwitserse autoriteiten schatten risico van terugkeren van homoseksuele man naar Gambia verkeerd in

Samenvatting onder: [Asiel en migratie](#)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK

- Was a LGBT organization denied a fair trial when challenging a homophobic teacher of religion? Court communicates new case against Croatia ([ECHR SO](#))
- European Court of human rights communicates case concerning “homosexual propaganda” ([ECHR SO](#))

EHRM factsheets

- Homosexuality: criminal aspects
- [Sexual orientation issues](#) (januari 2020)

OVERIG

- Europese Commissie presenteert eerste strategie voor de gelijkheid van LHBTIQ’ers in de EU ([ECER](#))
- De rol van de A, B, C en de X, Y, Z uitspraken binnen het Nederlandse LHBTI-asielbeleid ([Verblijfblog](#))
- A New Chapter in the Hungarian Government’s Crusade Against LGBTQI People ([verfassungsblog](#))

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 18 november 2020 – zaak C-519/19 – DelayFix – Polen – ECLI:EU:C:2020:933 – geen conclusie – arrest

Luchtvaartclaim – Forumkeuzebeding – Cessie vordering – Oneerlijk beding

Samenvatting onder: IPR

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 november 2020 – zaken C-442/20 JT1 (C-443/20, C-444/20 en C-445/20) Ryanair e.a.

Luchtvaartclaim – Staking van piloten georganiseerd door een vakbond – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Vragen gaan over een door een vakbond georganiseerde staking van de piloten van een luchtvaartmaatschappij. (1) Is een door een vakbond georganiseerde staking een 'buitengewone omstandigheid?', (2) Is het daarbij van belang dat de staking betrekking heeft op eisen van het personeel waar tot dan toe geen overeenkomst was gesloten en (3) is het ook van belang dat de aanleiding van de staking werd gevormd door gedragingen van de luchtvaartmaatschappij tijdens de onderhandelingen met de vakbond?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 13 november 2020 – zaken C-380/20, C-381/20, C-382/20, C-383/20 en C-384/20 – Deutsche Lufthansa e.a.

Luchtvaartclaim – Staking personeel na oproep vakbond – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Gaat het bij een staking van eigen medewerkers van de luchtvaartmaatschappij naar aanleiding van een oproep van een vakbond om een "buitengewone omstandigheid" in de zin van de verordening?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 november 2020 – zaak C-516/20 – Ryanair

Vakbondstaking personeel in meerdere lidstaten – Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. De luchtvaartmaatschappij heeft de luchtvaartclaim afgewezen omdat er sprake zou zijn van buitengewone omstandigheden; er was namelijk een vakbondsstaking van het Portugese, Spaanse, Italiaanse en Belgische cabinepersoneel van verweerster. Verweerster zette ter compensatie crews uit andere landen in, maar beschikte echter niet over voldoende cabinepersoneel om het personeelsgebrek als gevolg van de stakingen te kunnen opvangen.

Vraag is of een staking van het eigen personeel van een luchtvaartmaatschappij ten gevolge van een oproep van een vakbond een buitengewone omstandigheid in de zin van artikel 5, lid 3 van de verordening vormt?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 november 2020 – zaak C-469/20 – RightNow

Luchtvervoersovereenkomst – Annulering door passagier – Terugvordering belastingen en toeslagen – Rechtskeuzebeding – Oneerlijk beding – Bevoegde rechter

Samenvatting onder: Consumenten

BNC fiche

BNC Fiche: Verordening gemeenschappelijk Europees Luchtruim (Kamerstuk 22112, nr. 2987)

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 17 november 2020 – zaak C-440/20 – AD*

Manipulatieinstrument – Voertuig – Thermovenster

Verordening 715/2007/EG. Verordening 92/2008/EG. Verordening 595/2009/EG. Verordening 385/2009/EG. Richtlijn 2007/46/EG. Verzoekster heeft in 2012 een auto aangeschaft. Bij verweerder heeft zij een rechtsbijstandsverzekering. In 2019 heeft verzoekster aan verweerder medegedeeld dat zij een vordering wil instellen vanwege manipulatie van het uitlaatgascontrolesysteem van het voertuig en verzoekt zij om een dekkingstoezegging. Verweerder heeft geweigerd deze toezegging te doen omdat er geen testcyclusdetectie is vastgesteld, maar een thermovenster, hetgeen volgens geldende Duitse en EU-wetgeving is toegestaan. Ook is het voertuig niet teruggedroepen of is er sprake van dat dat mogelijk wel zal gaan gebeuren. Verweerder stelt dat een thermovenster is verboden. Of een dekkingstoezegging dient te worden gedaan, hangt af van de vraag of het thermovenster rechtmatig is. De verwijzende rechter stelt daarom vragen over de uitleg van de artikelen 3, 4, 5 en 13 en de in die bepalingen genoemde begrippen van verordening 715/2007 en over de uitleg van artikel 18, eerste lid, en artikel 26, eerste lid, van richtlijn 2007/46/EG.

Mededinging

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-823/18 P – Commissie/GEA Group – ECLI:EU:C:2020:955 – conclusie – arrest

Toepassing van het maximum van 10 % van de omzet op een van de entiteiten waaruit de onderneming bestaat – Gevolgen voor de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de betaling van de geldboete – Begrip „onderneming”

Verordening (EG) nr. 1/2003. Artikelen 81 en 82 EG-Verdrag. Artikel 53 van de EER-Overeenkomst. GEA is aansprakelijk gesteld voor inbreuken waaraan zij zich tussen 11 september 1991 en 17 mei 2000 schuldig had gemaakt op de markt voor ESBO/esters. GEA heeft beroep ingesteld tegen het litigieuze besluit. In dit beroep verzocht zij het Gerecht primair dit besluit nietig te verklaren, en subsidiair het bedrag van de geldboete te verlagen en zowel een op de vaststelling van het litigieuze besluit volgende nieuwe datum voor de betaling te bepalen, als de begindatum te bepalen van de periode waarover vertragsrente verschuldigd is.

Ter ondersteuning van haar beroep heeft GEA vijf middelen aangevoerd. Met het eerste middel voerde zij schending van de verjaringsregels aan, met het tweede middel schending van artikel 266 VWEU en van de rechten van de verdediging, met het derde middel schending van artikel 23, leden 2 en 3, van verordening nr. 1/2003, met het vierde middel schending van het gelijkheidsbeginsel, en met het vijfde middel bevoegdheidsoverschrijding en een ontoereikende motivering. De Commissie heeft aangevoerd dat het beroep niet-ontvankelijk was omdat GEA geen procesbelang had. Nadat het Gerecht GEA in het gelijk had gesteld, heeft de Commissie een hogere voorziening aan het Hof gevraagd.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 18 oktober 2018, GEA Group/Commissie (T-640/16, EU:T:2018:700), wordt vernietigd. Zaak T-640/16 wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – zaak C-59/19 – Wikingerhof – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:950 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rechterlijke bevoegdheid – Forumkeuzebeding – Kan Duits hotel in NL gevestigd booking.com voor Duitse rechter oproepen? – Misbruik machtspositie

Samenvatting onder: [IPR](#)

HvJ – ARREST – 25 november 2020 – zaak C-372/19 – SABAM – ECLI:EU:C:2020:959 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Licentievergoedingen voor gebruik muziek tijdens festivals– Misbruik van machtspositie?

Samenvatting onder: [IE](#)

GERECHT EU – ARREST – 18 november 2020 – zaak T-814/17 – Lietuvos geležinkeliai/ Commissie – ECLI:EU:T:2020:545 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Misbruik economische machtspositie – Goederenvervoer per spoor

Artikel 102 VWEU. De Europese Commissie heeft een boete opgelegd van € 27 873 000 aan het nationale spoorwegbedrijf van Litouwen vanwege het feit dat misbruik is gemaakt van de economische machtspositie op de markt van het goederenvervoer per spoor.

Gerecht: [niet officiële vertaling] De boete die is opgelegd aan Lietuvos geležinkeliai AB wordt verlaagd naar € 20 068 650; Het beroep wordt verworpen voor het overige.

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 10 november 2020 – zaak C-644/18 – Commissie/Italië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:895 – [persbericht](#) – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Luchtkwaliteit – Italië voldoet niet aan EU-normen

Richtlijn 2008/50/EG. Volgens de Commissie voldoet Italië niet aan de EU-normen inzake luchtkwaliteit. In bepaalde zones zouden grenswaarden ononderbroken gedurende meer dan tien jaar niet zijn nageleefd. De door de EU-regelgeving voorgeschreven luchtkwaliteitsplannen die Italië heeft opgesteld voldoen volgens de EU-Commissie evenmin.

Hof: Italië heeft het Unierecht inzake luchtkwaliteit geschonden. De grenswaarden voor de concentratie van PM10-deeltjes zijn tussen 2008 en 2017 systematisch en voortdurend overschreden.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 19 november 2020 – zaak C-900/19 – One Voice en Ligue pour la protection des oiseaux – Frankrijk – ECLI:EU:C:2020:941 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Dieronvriendelijke vangmethode van lijsters en merels – Traditionele jachtmethode voor recreatieve doeleinden

Richtlijn 2009/147/EG. In Frankrijk is het in vijf departementen (Zuidoosten) toegestaan lijm te gebruiken om lijsters en merels te vangen die als lokvogel worden gebruikt. Twee verenigingen voor de bescherming van dieren veroordelen deze volgens hen wrede vangstmethode, die volgens de huidige stand van de wetenschap een aanzienlijke afname van de populaties ervan te zien geven. De vogels zijn bovendien gevoelig voor lijden. De Franse Raad van State vraagt het Hof of de vogelrichtlijn (2009/147) dergelijke vangstmethode toestaat.

A-G: Het behoud van een traditionele jachtmethode voor recreatieve doeleinden kan als verstandig gebruik van de betrokken vogelsoorten worden aangemerkt. Dit behoud kan dus het ontbreken van een andere bevredigende oplossing alsook een afwijking in de zin van artikel 9, lid 1, onder c), van de vogelrichtlijn rechtvaardigen, mits aan de overige voorwaarden voor een dergelijke afwijking is

voldaan. De jachtmethode dient in het bijzonder beperkt te zijn tot de vangst van kleine hoeveelheden van de betrokken soorten.

Een jachtmethode kan worden gekwalificeerd als voldoende selectief in de zin van artikel 9, lid 1, onder c), van de vogelrichtlijn indien op grond van uiterst nauwkeurige en actuele wetenschappelijke inzichten alsmede van toereikende praktische controles gewaarborgd is dat de bijvangst van vogelsoorten en de gevolgen hiervan aanvaardbaar zijn in verhouding tot het culturele belang van de vangstmethode.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België - 18 november 2020 – zaak C-463/20 - Namur-Est Environnement

Milieueffectbeoordeling projecten

Richtlijn 2011/92/EU. Sagrex heeft een omgevingsvergunning aangevraagd met het oog op o.a. de hervatting van de exploitatie van de steengroeve in Bossimé. Het DNF (Waals agentschap voor natuur en bos) heeft een negatief advies uitgebracht omdat Sagrex nergens in het dossier had verwezen naar de benodigde afwijkingen van de maatregelen ter bescherming van de soorten die bescherming genieten, ondanks het feit dat een groot aantal beschermde soorten negatieve gevolgen van het project zal ondervinden. Hierop heeft Sagrex een afwijking gevraagd van de maatregelen vergezeld van een milieueffectbeoordeling. Het DNF heeft de gevraagde afwijking toegekend. Vervolgens heeft Sagrex in het kader van de omgevingsvergunningsaanvraag gewijzigde plannen ingediend met daarbij een aanvullende milieueffectbeoordeling. Tussen 21 november en 21 december 2016 is een openbaar onderzoek van het gewijzigde project georganiseerd, dat tot een groot aantal bezwaarschriften heeft geleid. Ten slotte heeft het DNF een voorwaardelijk positief advies over de vergunningsaanvraag uitgebracht. Verzoeker (vereniging zonder winst oogmerk Namur-Est Environnement) heeft verzocht om nietigverklaring van het besluit van het DNF.

Vraag is o.a. of het toekenningsbesluit van afwijkingen - van maatregelen ter bescherming van dieren en plantensoorten - en de omgevingsvergunning waarbij toestemming voor de exploitatie van de steengroeve wordt verleend, onder een en dezelfde vergunning vallen die een en hetzelfde project betreft in de zin van artikel 1(2)a en c) van de richtlijn?

NOOT – bij HvJ 14 oktober 2020, zaak C-629/19, Sappi

Het Europese Hof van Justitie laat zich uit over de begrippen 'afvalstof' en 'einde-afvalstatus' (Bijzonder strafrecht)

CONSULTATIE

- Klimaatverandering – actualisering van het EU-emissiehandelssysteem (ETS), Feedback mogelijk van 13 November 2020 – 5 Februari 2021 (EC)
- Nationale doelstellingen voor uitstootbeperking (verordening verdeling inspanningen) – evaluatie op basis van het klimaatplan voor 2030, Feedback mogelijk van 13 November 2020 - 5 Februari 2021 (EC)
- CO₂-uitstoot van voertuigen – monitoring en rapportage van gegevens over auto's en bestelwagens (update), Feedback mogelijk van 16 November 2020 - 14 December 2020 (EC)
- CO₂-emissies van auto's en bestelwagens – herziening van de prestatienormen, Feedback mogelijk van 13 November 2020 - 05 Februari 2021 (EC)
- Staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie – herziene richtsnoeren, Feedback mogelijk van 12 November 2020 - 7 Januari 2021 (EC)
- EU Action Plan Towards a Zero Pollution Ambition for air, water and soil, Feedback mogelijk van 11 November 2020 - 10 Februari 2021 (EC)

BNC Fiche

- BNC Fiche: Mededeling verbetering toegang tot rechter in milieuzaken in EU en lidstaten (Kamerstuk 22112, nr. 2984)

- BNC fiche: Wijziging Verordening implementatie Verdrag van Aarhus ([Kamerstuk 22112, nr. 2985](#))

OVERIG

- Commissie daagt Frankrijk voor het EU-Hof wegens schending normen luchtkwaliteit ([ECER](#))
- Wild hamsters in the city: how does EU law deal with urban biodiversity? ([European law blog](#))
- Access to Justice in Environmental Matters in the EU Legal Order – Too little too late? ([European law blog](#))
- Another Urgenda in the making ([Verfassungsblog](#))
-

EHRM factsheet

- [Environment](#)

Ne bis in idem (B – S)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 11 november 2020 – [zaak C-454/20](#) – [AZ](#)

Kenteken - Controle van motorvoertuigen en aanhangwagens – Dubbele strafbaarheid

Samenvatting onder: [vervoer](#)

EHRM factsheet

[Right not to be tried or punished twice](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 19 november 2020 – [zaak C-505/19](#) – [Bundesrepublik Deutschland](#) – [Duitsland](#) – [ECLI:EU:C:2020:939](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Schengen – Detentie – Overlevering en uitlevering - Ne bis in idem - Red notice Interpol

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

Overlevering en uitlevering (s)

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – [zaak C-510/19](#) – [Openbaar Ministerie](#) – [Grote Kamer](#) – [België](#) – [ECLI:EU:C:2020:953](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Valt Nederlandse OM onder begrip “rechterlijke autoriteit” - EAB

Samenvatting onder: [strafrecht](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 november 2020 – [gevoegde zaken C-354/20 PPU en C-412/20 PPU](#) – [Openbaar Ministerie](#) – [Grote Kamer](#) – [Nederland](#) – [Rechtbank Amsterdam](#) – [ECLI:EU:C:2020:925](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

EAB – Onafhankelijkheid Poolse rechters

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Kaderbesluit 2009/299/JBZ. Artikel 2 VEU. Artikel 7, lid 2, VEU. Artikel 47 EU Handvest. De Rechtbank Amsterdam legt het Hof vragen voor over de uitvoering van een Pools aanhoudingsbevel met betrekking tot personen die zich in Nederland bevinden. Moet de

Nederlandse rechter dat aanhoudingsbevel uitvoeren wanneer 'de rechterlijke instanties van de uitvaardigende lidstaat (Polen) niet meer onafhankelijk zouden zijn wegens structurele en fundamentele gebreken? Het Hof van Justitie behandelt deze vragen in de Grote Kamer en volgens de spoedprocedure.

A-G: De verergering van de fundamentele gebreken die de onafhankelijkheid van rechters in Polen aantasten, rechtvaardigt niet dat de tenuitvoerlegging van alle uit die lidstaat afkomstige Europese aanhoudingsbevelen automatisch wordt geweigerd.

Artikel 1, lid 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ, moet als volgt worden uitgelegd:

Bij gebreke van een formele vaststelling door de Europese Raad, overeenkomstig artikel 7, lid 2, VEU, van een ernstige en voortdurende schending door de uitvaardigende lidstaat van de in artikel 2 VEU bedoelde waarden, kan de uitvoerende rechterlijke autoriteit de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel slechts weigeren nadat zij concreet en nauwkeurig is nagegaan of er, gelet op de situatie van de opgeëiste persoon, de aard van het strafbare feit waarvoor hij wordt vervolgd en de feitelijke context die ten grondslag ligt aan de uitvaardiging van dat Europees aanhoudingsbevel, zwaarwegende en op feiten berustende gronden zijn om aan te nemen dat er een reëel gevaar bestaat dat het grondrecht van die persoon op een eerlijk proces, zoals gewaarborgd door artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, zal worden geschonden indien hij wordt overgeleverd.

Van een dergelijk gevaar kan zowel sprake zijn wanneer er reeds structurele of fundamentele gebreken waren toen het Europese aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd als wanneer die gebreken pas later zijn ontstaan en op het moment van de eventuele overlevering van de opgeëiste persoon niet zullen zijn verholpen.

 Advocaat-generaal EU-Hof: lidstaten moeten verdachten naar Polen blijven sturen ([NRC](#))

Prejudiciële procedure HvJ

WIKI

 [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Dupate t. Letland - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [18068/11](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD001806811](#)

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid](#)

HvJ – ARREST – 11 november 2020 – zaak C-61/19 – Orange Romania – Roemenië - [ECLI:EU:C:2020:901](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

AVG – Bewaren kopie ID-kaart van klant van telecomdienst – Toestemming - Vooraf aangevinkt beding

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Een Roemeense rechter stelt het Hof vragen over de verplichtingen van een aanbieder van telecommunicatiediensten bij het maken van een kopie van een identiteitskaart van een klant en het bewaren ervan.

Hof: Artikel 2, onder h), en artikel 7, onder a), van richtlijn 95/46/EG, alsmede artikel 4, punt 11, en artikel 6, lid 1, onder a), van verordening (EU) 2016/679 moeten aldus worden uitgelegd dat het aan de voor de gegevensverwerking verantwoordelijke staat om aan te tonen dat de betrokkene met een actieve gedraging blijkt heeft gegeven van zijn toestemming voor de verwerking van zijn persoonsgegevens, en dat die betrokkene vooraf geïnformeerd is over alle omstandigheden rond deze verwerking, in een begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal, zodat hij gemakkelijk kan bepalen welke gevolgen die toestemming heeft en wordt

gewaarborgd dat de toestemming met kennis van zaken wordt verleend. Een overeenkomst inzake de verstrekking van telecommunicatiediensten die een beding bevat volgens hetwelk de betrokkene in kennis is gesteld van en toestemming heeft gegeven voor het verzamelen en het bewaren van een kopie van zijn identiteitsbewijs voor identificatiedoeleinden, kan niet aantonen dat die betrokkene op geldige wijze toestemming heeft gegeven – in de zin van die bepalingen – voor dat verzamelen en dat bewaren, wanneer het vakje betreffende dat beding vóór de ondertekening van die overeenkomst, de contractuele bedingen van die overeenkomst de betrokkene kunnen misleiden, of de vrije keuze om zich tegen dat verzamelen en dat bewaren te verzetten, onnodig wordt aangetast door deze verantwoordelijke doordat geëist wordt dat de betrokkene, om te weigeren toestemming te geven, een aanvullend formulier invult waaruit die weigering blijkt.

- EU-Hof: Gegevensverwerker draagt bewijslast voor het aantonen van toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens ([ECER](#))
- Invulling van het AVG toestemmingsvereiste ([IT3338](#))
- Dark patterns and conditions for a valid consent to data processing - judgment of the CJEU in C-61/19 Orange Romania ([ECLB](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 5 november 2020 – zaak C-460/20 - Google

Verzoek tot verwijdering zoekresultaten – Actie jegens aanbieder inhoud nodig?

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679 (AVG). EU Handvest. Verzoeker is werkzaam bij verschillende vennootschappen binnen de financiële dienstverlening. Verzoekster was de partner van verzoeker en tot en met mei 2015 procuratiehouder van een van deze vennootschappen. Op een website van een derde stonden drie artikelen waarin de beleggingsstrategie van verschillende van deze vennootschappen kritisch werd besproken. Een van de artikelen was bovendien voorzien van drie foto's van verzoeker en een foto van verzoekster. De artikelen konden twijfels oproepen over het serieuze karakter van de beleggingsstrategie. In deze zaak beogen verzoekers bepaalde zoekresultaten en miniaturen uit de resultatenlijst van de zoekmachine van verweerster te laten verwijderen. Zij motiveren hun verzoek door te stellen dat de gelinkte artikelen onjuistheden bevatten. Verweerster stelt zich op het standpunt dat zij niet kan beoordelen of de gewraakte verklaringen in het artikel juist zijn of niet.

Prejudiciële vragen:

1. Is het verenigbaar met het EU Handvest (artikelen 7 en 8 EU Handvest) om bij de afweging, overeenkomstig artikel 17, lid 3, onder a), van verordening (EU) 2016/679 van de tegenstrijdige rechten en belangen die voortvloeien uit de artikelen 7, 8, 11 en 16 EU Handvest in belangrijke mate tevens rekening te houden met de vraag of van de betrokkene in redelijkheid kan worden gevergd dat deze rechtsbescherming inroept – bijvoorbeeld middels een verzoek om een voorlopige voorziening – tegen de aanbieder van de inhoud en aldus ten minste voorlopig opheldering zou kunnen verkrijgen omtrent de juistheid van de door de verantwoordelijke van de zoekmachine weergegeven inhoud?
2. Moet in het geval van een verzoek om verwijdering, in belangrijke mate rekening worden gehouden met de context van de oorspronkelijke publicatie van de derde, ook al verstrekt de zoekmachine bij het weergeven van de miniatuur weliswaar de link naar de website van de derde, maar wordt de website zelf niet genoemd en wordt de hierdoor toegankelijk gemaakte context door de internet-zoekdienst zelf ook niet weergegeven?

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Midden-Nederland – 23 november 2020 - ECLI:NL:RBMNE:2020:5111

Maken van opnames en uitzenden van voetbalwedstrijden

Verordening (EU) 2016/679. VoetbalTV is een platform op internet waarop amateurvoetbalwedstrijden worden uitgezonden. Verweerder vindt dat eiseres voor het maken van opnames en het uitzenden van voetbalwedstrijden geen geldige grondslag heeft en zij verwerkt daarmee dus onrechtmatig persoonsgegevens. Volgens verweerder maakt eiseres door de opnames inbreuk op de privacy een groot aantal betrokkenen, onder wie veel minderjarige voetballers en rechtvaardigt dit een boete van € 575.000,-.

Eiseres stelt dat het opnemen en uitzenden van de wedstrijden valt onder de journalistieke exceptie. De rechtbank oordeelt dat dit niet het geval is, omdat de beelden te weinig nieuwswaarde bevatten. Eiseres stelt verder dat zij een gerechtvaardigd belang heeft om persoonsgegevens te verwerken, zoals bedoeld in artikel 6, eerste lid, aanhef en onder f, van de AVG. Verweerder vindt dat niet. Hij stelt dat het te gelde maken van persoonsgegevens nooit een gerechtvaardigd belang kan opleveren. De rechtbank volgt verweerder hierin echter niet. Dat eiseres een commercieel belang heeft, betekent niet zonder meer dat zij geen gerechtvaardigd belang kan hebben. Het op voorhand uitsluiten van een bepaald belang als gerechtvaardigd belang, is in strijd met de Europese rechtspraak. Verweerder moet een onderzoek doen naar de belangen van eiseres en vervolgens een afweging maken of zij door het uitzenden van de amateurvoetbalwedstrijden de privacy van betrokkenen ontoelaatbaar schendt. De manier waarop verweerder deze toetsing moet uitvoeren volgt uit de in de uitspraak genoemde arresten van het Hof van Justitie.

- VoetbalTV hoeft boete Autoriteit Persoonsgegevens niet te betalen ([Privacyweb](#))

CONSULTATIE

- Gegevensbescherming – standaardcontractbepalingen voor de doorgifte van persoonsgegevens naar landen buiten de EU (uitvoeringsbesluit), Feedback mogelijk van 12 November 2020 - 10 December 2020 ([EC](#))
- Gegevensbescherming – standaardbepalingen voor contracten tussen verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers in de EU (uitvoeringsbesluit), Feedback mogelijk van 12 November 2020 - 10 December 2020 ([EC](#))

KAMERVragen

Antwoord op vragen van het lid Lodders over het bericht 'EU-hof: Amerikaanse privacybescherming onvoldoende' ([2020-2021, 2020Z14622/419](#))

EDPB

- Guidelines on Data Protection by Design & Default (following public consultation) ([EDPB](#))
- European Data Protection Board - 41st Plenary session: EDPB adopts recommendations on supplementary measures following Schrems II ([EDPB](#))
- EDPB adopts first Art. 65 decision ([EDPB](#))
- Recommendations 02/2020 on the European Essential Guarantees for surveillance measures ([EDPB](#))

OVERIG

- M.B.J. Thijssen, Privacy en gegevensuitwisseling in het huurrecht; Gegevensuitwisseling bij overlast en woonfraude, in: [HIP 2020/64](#)
- K. Dorenbos, De AVG en ontslag: twee jaar na inwerkingtreding AVG, in: [TvO 2020/4.3](#)
- A.P.W. Duijkersloot, Oplegging van bestuurlijke boetes aan overheden door de privacytoezichthouder, in: [TvT 2020/3.5](#)
- "Schrems III"? First Thoughts on the EDPB post-Schrems II Recommendations on International Data Transfers (Part 3) ([European law blog](#))
- "Schrems III"? First Thoughts on the EDPB post-Schrems II Recommendations on International Data Transfers (Part 2) ([European law blog](#))
- "Schrems III"? First Thoughts on the EDPB post-Schrems II Recommendations on International Data Transfers (Part 1) ([European law blog](#))
- GDPR Compliance in Light of Heavier Sanctions to Come: at Least in Theory – W. Gregory Voss and Hugues Bouthinon-Dumas ([GAVL](#))
- Privacy Shield ongeldig, wat nu? ([Privacyweb](#))
- Verklaring van EDPB over toezicht op de ePrivacyverordening (Engels) ([Privacyweb](#))
- Europese Commissie komt met maatregelen die data-uitwisseling binnen Europa moeten bevorderen (Engels) ([Privacyweb](#))

- [Update] EDPB komt met aanvullende waarborgen voor doorgifte van persoonsgegevens buiten de EU (Engels) ([Privacyweb](#))

EHRM Factsheets

- [Surveillance at workplace](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Mass surveillance](#)
- [Protection of personal data](#)
- [Protection of reputation](#)
- [Right to the protection of one's image](#)

WIKI

[Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

EHRM – ARREST – 10 november 2020 - Vegotex International t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [49812/09](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD004981209](#)

Samenvatting onder: [belastingen](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

EHRM – ARREST – 19 november 2020 - Efstratiou e.a. t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [53221/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD005322114](#)

Nationaal procesrecht – Eerlijk proces – Inbrengen bewijsstuk

Artikel 6 EVRM. Klagers, allen woonachtig in Athene, zijn partij in een erfrechtelijk geschil. In eerste aanleg is de jegens hen ingestelde vordering afgewezen. In hoger beroep zijn zij veroordeeld tot betaling van € 334.330,95. In cassatie hebben zij vergeefs geklaagd over de beslissing van de appelrechter om een in eerste aanleg ingebracht bewijsstuk buiten beschouwing te laten op de grond dat het niet conform het terzake geldende nationale procesrecht was overgelegd. Klagers zijn van mening dat het betreffende bewijs bepalend is voor de uitkomst van de procedure.

EHRM: de onderhavige procesrechtelijke regel, die voorschrijft op welke wijze dient te worden verwezen naar conclusies in een eerdere instantie, dient een gerechtvaardigd doel, namelijk te bevorderen dat de rechtspraak correct en efficiënt functioneert en te garanderen dat eerder aangedragen bewijs daadwerkelijk in de oordeelsvorming in hoger beroep wordt betrokken. De wijze waarop de cassatierechter deze regel in het onderhavige geval heeft gehanteerd kan niet excessief formalistisch worden genoemd nu in wezen slechts de geldende procesrechtelijke regels werden toegepast, die voor klagers, bijgestaan door een gespecialiseerde procesadvocaat, ook duidelijk en begrijpelijk waren. Dat betekent dat ook is voldaan aan het vereiste van proportionaliteit. Tegelijkertijd schrijft art. 6 (onder meer) voor dat de rechter acht slaat op alle aangedragen argumenten en bewijsstukken, voor zover relevant voor zijn beslissing. In dat verband overweegt het hof dat het buiten beschouwing gelaten bewijs, anders dan klagers stellen, niet cruciaal was voor de door hen bepleite uitkomst van deze procedure. Geen schending van artikel 6 EVRM.

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Project Trade D.O.O. t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [1920/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD000192014](#)

Samenvatting onder: [Eigendomsrecht](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 5 november 2020 – Ćwik t. Polen – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [31454/10](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1105JUD003145410](#)

Toelating van bewijs verkregen door mishandeling in strijd met artikel 6 EVRM

De zaak betreft de klacht van de heer Ćwik dat zijn recht op een eerlijk proces is geschonden in zijn strafvervolgung voor drugshandel. Ćwik beklaagt zich over het feit dat de nationale gerechten bewijs hebben toegelaten bestaande uit verklaringen van derden die door marteling door leden van een criminele bende zijn verkregen.

Het Hof oordeelt dat de nationale gerechten geen twijfel hebben gelaten over de vraag of die verklaringen door marteling als bedoeld in artikel 3 EVRM zijn verkregen. Door deze verklaringen toch tot het bewijs te gebruiken hebben zij gehandeld in strijd met het absolute verbod op mishandeling ex artikel 3 EVRM en hebben zij evenmin acht geslagen op de gevolgen daarvan voor het recht op een eerlijk proces ex artikel 6 EVRM voor de klager.

Het Hof herhaalt de regel dat het gebruik van bewijs dat in strijd met artikel 3 EVRM is verkregen ertoe leidt dat de strafprocedure in zijn geheel oneerlijk is. Dit is de eerste zaak waarin het Hof deze regel toepast met betrekking tot bewijsmateriaal verkregen als gevolg van mishandeling door particulieren. In alle eerdere gevallen betrof dit bewijs dat was verkregen door mishandeling door overheidsfunctionarissen.

- ❏ Inadmissibility of evidence obtained by private persons through the use of torture or inhuman or degrading treatment: the case of Ćwik v. Poland ([strasbourgobservers](#))

EHRM – ARREST – 17 november 2020 – Süleyman t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [59453/10](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1117JUD005945310](#)

Recht op een eerlijk proces

Artikel 6 EVRM. Klager is veroordeeld voor het schieten met vuurwapens in een hotel in augustus 2005. In januari 2006 wordt een receptionist in hetzelfde hotel neergeschoten en gedood. De kroongetuige ziet de gezichtskenmerken van de dader en identificeert hem later als klager. Klager wordt veroordeeld voor moord.

De klacht betreft een schending van het recht van klager op een eerlijk proces, omdat hij de kroongetuige niet heeft kunnen bevragen. Ondanks dat klager niet tijdig een klacht heeft ingediend stelt het hof dat een nieuw proces in overeenstemming met artikel 6 EVRM op zijn plaats is.

EHRM – ARREST – Klaus Müller t. Duitsland – 19 november 2020 – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [24173/18](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD002417318](#)

Geen schending bij beperking verschoningsrecht advocaat vanwege afstand door bedrijf dat cliënt van de advocaat was

Artikel 8 EVRM. Klager was een advocaat en gaf in 2014 juridisch advies aan bedrijven die failliet raakten. In 2017 werden de voormalige managing directors vervolgd. Klager werd als getuige gehoord. De huidige managing directors gaven toestemming om te verklaren, maar klager weigerde te verklaren omdat hij meende aan zijn verschoningsrecht te zijn gebonden tenzij de voormalige managing directors ook toestemming zouden geven. De nationale rechter oordeelde dat klager geen verschoningsrecht toekwam, nu deze alleen bestond tussen het bedrijf en de advocaat, en de belangen van de voormalig managing director tegenover die van het bedrijf konden staan.

EHRM: Onder nationaal recht mogen advocaten zich niet op hun verschoningsrecht beroepen als hun cliënt daarvan afstand heeft gedaan. Er is een ruime beoordelingsmarge ten aanzien van de grenzen van professioneel verschoningsrecht. De nationale rechter oordeelde dat alleen de bedrijven cliënt waren geweest van klager en niet de individuele managing directors die de bedrijven destijds vertegenwoordigden. Geen schending van artikel 8, tweede lid, EVRM.

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Guðmundur Andri Ástráðsson t. IJsland – Grote Kamer – persbericht – arrest (niveau 1) – 26374/18 – ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD002637418

Benoemingsprocedure rechter

Samenvatting onder: Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 20 oktober 2020 – Gröning t. Duitsland – persbericht 12.11.2020 – beslissing (niveau 3) – 71591/17 – ECLI:CE:ECHR:2020:1020DEC007159117

Klacht van bewaker van het SS Auschwitzkamp niet-ontvankelijk

Artikel 6 EVRM. Klager, een voormalig lid van de SS, klaagt over de lengte van de strafrechtelijke procedure tegen hem voor indirecte betrokkenheid bij moord in het Auschwitz concentratiekamp.

Klager is ondervraagd in 1978 gedurende een onderzoek door de openbaar aanklager van Frankfurt naar delicten begaan in Auschwitz, welk onderzoek in 1985 werd beëindigd wegens onvoldoende gronden voor een aanklacht. In 2013 werd een nieuw onderzoek gestart, waarna klager in 2015 werd veroordeeld. Klager is – op grond van artikel 6 EVRM – van oordeel dat de procedure buitensporig lang heeft geduurd, nu het onderzoek is aangevangen in 1978 en de autoriteiten hem er niet van op de hoogte hebben gesteld dat het onderzoek in 1985 was beëindigd.

Het Hof maakt een onderscheid tussen de twee strafrechtelijke procedures tegen klager. De eerste procedure was op zijn laatst geëindigd in 1985 en de tweede procedure in 2016, met het onherroepelijk worden van het oordeel. Alhoewel de autoriteiten hebben gefaald om de klager ervan op de hoogte te stellen dat het eerste onderzoek was beëindigd in 1985, overweegt het Hof dat er verschillende aanwijzingen zijn die maken dat er van uit kan worden gegaan dat klager toen wist dat hij niet langer hoefde te vrezen voor een strafrechtelijke procedure, in het bijzonder gelet op de toenmalige uitspraken van een openbaar aanklager dat klager alleen als getuige van belang was.

Het Hof komt tot de conclusie dat de klacht van klager die ziet op de eerste procedure, nu deze in 1985 is geëindigd, te laat is ingediend, en de klacht met betrekking tot de tweede procedure, die slechts twee jaar heeft geduurd voor een zaak met historische en juridische complexiteit, om die reden niet-ontvankelijk is.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 1 december 2020 – Guðmundur Andri Ástráðsson t. IJsland – Grote Kamer – persbericht – arrest (niveau 1) – 26374/18 – ECLI:CE:ECHR:2020:1201JUD002637418

Benoemingsprocedure rechter

Artikel 6 EVRM. In IJsland wordt in 2017 een 'Court of Appeal' ingevoerd, waarvoor 15 rechters dienen te worden benoemd. Voor de benoemingsprocedure wordt aangesloten bij de in IJsland bestaande wettelijke regeling. De benoeming is als volgt geregeld.

Een commissie, grotendeels bestaande uit rechters, stelt een lijst op van geschikte personen. De minister mag bij de benoeming afwijken van deze lijst maar heeft daartoe wel toestemming nodig van het parlement. In dit bijzondere geval wordt toegevoegd dat het parlement elke kandidaat voor het Court of Appeal afzonderlijk dient goed te keuren.

De minister wijkt daadwerkelijk af van de lijst, het parlement stemt vervolgens in met de door de minister voorgestelde benoemingen.

Vervolgens klaagt een inwoner van IJsland dat hij in een strafzaak niet is berecht door een gerecht dat bij wet is ingesteld. Het gaat dan om een berechting door een rechter die door de minister in afwijking van de lijst is benoemd.

Het EHRM stelt vast dat de minister zonder deugdelijke motivering van de lijst is afgeweken. Ook heeft het parlement slechts gestemd over de gehele voordracht en niet per kandidaat, zoals is voorgeschreven. Er heeft daarom volgens het EHRM niet een berechting plaatsgevonden door een 'tribunal established by law'. Het EHRM concludeert tot een schending van artikel 6 EVRM.

 A New Nail in the Coffin for the 2017 Polish Judicial Reform ([Verfassungsblog](#))

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – zaak C-510/19 – Openbaar Ministerie – Grote Kamer – België – ECLI:EU:C:2020:953 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Valt Nederlandse OM onder begrip "rechterlijke autoriteit" - EAB

Samenvatting onder: [strafrecht](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 november 2020 – gevoegde zaken C-354/20 PPU en C-412/20 PPU – Openbaar Ministerie – Grote Kamer – Nederland – Rechtbank Amsterdam – ECLI:EU:C:2020:925 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

EAB - Onafhankelijkheid Poolse rechters

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

TWEETS

- @RaadvanState - "Wie naar enkele EU-landen kijkt, ziet dat de rechtsstaat als uiting van de Verlichting onder druk staat. Het eerste slachtoffer lijkt de onafhankelijke rechter, juist omdat die de grenzen van het recht bewaakt en zo nodig tegenwicht biedt aan de rule of majority." pic.twitter.com/XOOMqI2G3p
- @RULEOFLAWpl - The bogus Disciplinary Chamber has just lifted judge Igor Tuleya's immunity for criminal investigation, suspended him in official duties and reduced his salary by 20%. <https://twitter.com/RULEOFLAWpl/status/1329113652058869760?s=20>

[red: zie gecommuniceerde zaak [Tuleya t. Polen](#) van 20 september 2020]

OVERIG

- Poolse rechter schrijft over 'werkelijke doel en resultaat van hervorming Pools rechtssysteem (Intro)
- D66: minister moet OM niet meer kunnen dwingen tot vervolging ([NRC](#))
- Dariusz Mazur, The real objective and the results of the so called 'great reform' of the Polish justice system, in: [NJB 2020, 2730](#)
- Geen Rechtsstaat, Geen Geld ([NJB](#))
- A Momentous Day for the Rule of Law The ECJ Hearing about the Disciplinary Regime for the Polish Judiciary ([Verfassungsblog](#))
- Even in Prison - A message from Judge Igor Tuleya ([Verfassungsblog](#))
- So It Goes – Part II ([Verfassungsblog](#))
- So It Goes – Part I ([verfassungsblog](#))

WIKI

- [Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Staatssteun

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – zaak C-455/19 – Viasat Broadcasting UK – Grote Kamer – Denemarken – ECLI:EU:C:2020:952 – conclusie – arrest

Staatssteun – Publieke omroeporganisaties – Onrechtmatigheidsrente

Artikelen 106, lid 2 en 108, lid 3, VWEU. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing betreft eens te meer de financiering van de publieke omroep in Denemarken middels overheidssubsidies, waarover de Unierechters reeds meerdere beslissingen hebben genomen. Volgens deze beslissingen staat onherroepelijk vast dat de financiële maatregelen van de overheid ten gunste van TV2/Danmark A/S met de interne markt verenigbare staatssteun vormen.

De steunmaatregelen werden evenwel voorafgaand aan de uitvoering daarvan niet bij de Commissie aangemeld. In het hoofdgeding gaat het thans om de vraag of de ontvanger van deze formeel onrechtmatige steun om die reden voor de periode tot aan de goedkeuring daarvan door de Commissie rente moet betalen aan Denemarken. De Commissie heeft hiervoor het begrip onrechtmatigheidsrente geïntroduceerd.

Hof: Artikel 108, lid 3, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat de op de nationale rechterlijke instanties rustende verplichting om de ontvanger van staatssteun die in strijd met deze bepaling tot uitvoering is gebracht te veroordelen tot betaling van onrechtmatigheidsrente, ook geldt wanneer de Europese Commissie in haar definitieve besluit tot de conclusie komt dat die steun op grond van artikel 106, lid 2, VWEU verenigbaar is met de interne markt.

Artikel 108, lid 3, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat de op de nationale rechterlijke instanties rustende verplichting om de ontvanger van staatssteun die in strijd met deze bepaling tot uitvoering is gebracht te veroordelen tot betaling van onrechtmatigheidsrente, ook geldt voor de steun die deze ontvanger heeft overgedragen aan met hem verbonden ondernemingen en de steun die hem is betaald door een door de staat gecontroleerde onderneming.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Estland – 27 november 2020 – zaak C-470/20 – Veejaam et Espo*

Staatssteun – Energie – Waterkrachtcentrales

Artikel 108 VWEU. Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020. Verordening 2015/1589. Verzoekers houden zich bezig met het opwekken van elektriciteit in waterkrachtcentrales in Estland. Beide bedrijven hebben bij de nationale transmissienetbeheerder voor elektriciteit een aanvraag ingediend tot betaling van steun voor hernieuwbare energie voor de al in bedrijf opgenomen elektriciteitsproductie-installatie. De aanvragen zijn afgewezen. Het door verzoekers ingestelde beroep tegen de afwijzingsbesluiten is in eerste en tweede aanleg afgewezen.

De verwijzende rechter stelt enkele vragen over staatssteun, waaronder de vraag of de Unieregels inzake staatssteun, waaronder het vereiste van een stimulerend effect als bedoeld in punt 50 van de „Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020”, aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen een steunregeling op grond waarvan een producent van hernieuwbare energie de uitbetaling van staatssteun kan aanvragen nadat met de werkzaamheden aan het project reeds een aanvang is gemaakt, wanneer een nationale bepaling iedere producent die aan de bij de wet vastgestelde voorwaarden voldoet, een recht op steun toekent en de bevoegde autoriteit in zoverre geen beoordelingsruimte laat?

CONSULTATIE

Staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie – herziene richtsnoeren, Feedback mogelijk van 12 November 2020 - 7 Januari 2021 (EC)

EUROPESE COMMISSIE

- Europese Commissie akkoord met Nederlandse steunregeling ov-bedrijven ter compensatie Covid schade ([ECER](#))
- Commissie presenteert resultaten van de evaluatie van EU-staatssteunregels ([ECER](#))

Strafrecht

EHRM – ARREST – 24 november 2020 - Kurban t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [75414/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD007541410](#)

Samenvatting onder: [Aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

HvJ – ARREST – 24 november 2020 – zaak C-510/19 – Openbaar Ministerie – [Grote Kamer](#) – België – [ECLI:EU:C:2020:953](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Begrip “rechterlijke autoriteit” – EAB – Nederlandse OM - Verzoek om aanvullende toestemming

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Het Belgische Hof van beroep van Brussel wil in essentie van het HvJ vernemen of het Nederlandse Openbaar Ministerie kan worden beschouwd als een „rechterlijke autoriteit” die *instemt* met de uitbreiding van de strafbare feiten die zijn opgenomen in een eerder, reeds uitgevoerd EAB. AZ, het Openbaar Ministerie, de Duitse, de Spaanse, de Hongaarse en de Nederlandse regering alsook de Commissie hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Het hof van beroep Brussel verzoekt het Hof daarom om een prejudiciële beslissing over het volgende:

1.1) Vormt de uitdrukking ‘rechterlijke autoriteit’ zoals bedoeld in artikel 6.2 Kaderbesluit een autonoom begrip van het Unierecht?

1.) Indien het antwoord op vraag 1.1. bevestigend luidt: aan de hand van welke criteria kan worden vastgesteld of een autoriteit van de uitvoerende lidstaat een dergelijke rechterlijke autoriteit is en het door haar ten uitvoer gelegde [EAB] bijgevolg een dergelijke rechterlijke beslissing is?

1.3) Indien het antwoord op vraag 1.1. bevestigend luidt: valt het Nederlandse Openbaar Ministerie, meer bepaald de officier van justitie, onder het begrip rechterlijke autoriteit zoals bedoeld in artikel 6.2 Kaderbesluit en is het door deze autoriteit ten uitvoer gelegde [EAB] bijgevolg een rechterlijke beslissing?

1.4) Indien het antwoord op vraag 1.3. bevestigend luidt: kan het worden toegestaan dat de initiële overlevering wordt beoordeeld door een rechterlijke autoriteit, meer bepaald de Overleveringskamer te Amsterdam, overeenkomstig artikel 15 Kaderbesluit, waarbij aan de rechtsonderhorige o.m. het hoorrecht en het recht op toegang tot de rechter wordt gerespecteerd, terwijl de aanvullende overlevering overeenkomstig artikel 27 Kaderbesluit wordt toebedeeld aan een andere autoriteit, namelijk de Officier van Justitie, waarbij aan de rechtsonderhorige geen hoorrecht of recht op toegang tot de rechter wordt gewaarborgd, zodat een manifest gebrek aan coherentie binnen het Kaderbesluit tot stand wordt gebracht zonder enige redelijke verantwoording?

1.5) Indien het antwoord op vragen 1.3. en 1.4. bevestigend luidt: dienen de artikelen 14, 19 en 27 Kaderbesluit zo te worden uitgelegd dat een openbaar ministerie hetwelk optreedt als uitvoerende rechterlijke autoriteit, vooreerst het hoorrecht en het recht op toegang tot de rechter van de rechtsonderhorige dient te respecteren, vooraleer toestemming gegeven kan worden voor het vervolgen, veroordelen of in hechtenis houden van een persoon met het oog op de uitvoering van een tot vrijheidsbeneming strekkende straf of maatregel, wegens een strafbaar feit dat is gepleegd voor zijn overlevering krachtens een [EAB], niet zijnde het strafbare feit waarvoor zijn overlevering is gevraagd?

2) Is de officier van justitie van het Openbaar Ministerie van het arrondissementsparket Amsterdam die handelt in uitvoering van artikel 14 van de [Overleveringswet], de uitvoerende rechterlijke autoriteit in de zin van artikel 6.2 van het Kaderbesluit die de gezochte persoon

overgeleverd heeft en die toestemming kan verlenen in de zin van artikel 27, lid 3, g) en lid 4 van het Kaderbesluit?"

Hof: Het begrip „uitvoerende rechterlijke autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 2, van kaderbesluit 2002/584/JBZ, is een autonoom begrip van het Unierecht dat aldus moet worden uitgelegd dat het de autoriteiten van een lidstaat omvat die, zonder noodzakelijkerwijs rechters of rechterlijke instanties te zijn, in die lidstaat deelnemen aan de strafrechtsbedeling, die onafhankelijk handelen in de uitoefening van de taken die inherent zijn aan de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, en die hun taken uitoefenen in het kader van een procedure die voldoet aan de vereisten die voortvloeien uit een effectieve rechterlijke bescherming.

Artikel 6, lid 2, en artikel 27, lid 3, onder g), en lid 4, van kaderbesluit 2002/584, moeten aldus worden uitgelegd dat de officier van justitie van een lidstaat die weliswaar aan de rechtsbedeling deelneemt maar in het kader van de uitoefening van zijn beslissingsmacht individuele instructies kan ontvangen van de uitvoerende macht, geen „uitvoerende rechterlijke autoriteit” in de zin van deze bepalingen is.

- EU-Hof: Nederlandse officier van justitie is geen 'uitvoerende rechterlijke autoriteit' voor uitvoering Europees aanhoudingsbevel ([ECER](#))
- Nederlands OM niet onafhankelijk volgens Europees Hof van Justitie ([NJB](#))
Nederlands OM niet onafhankelijk volgens Europees Hof: gevolgen voor overlevering van verdachten ([Bijzonder strafrecht](#))
- Wetsvoorstel - Op 25 november 2020 is in consultatie gegaan een [initiatiefwetsvoorstel](#) van Kamerlid Groothuizen (D66) om de aanwijzingsbevoegdheid van de Minister ten opzichte van het openbaar ministerie te schrappen.
- Beslissing IRK 25 november 2020 - De Internationale Rechtshulpkamer (IRK) van de rechtbank Amsterdam heeft zich op 25 november 2020, [ECLI:NL:RBAMS:2020:5778](#), over de gevolgen van het van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 24 november 2020 (C-510/19, [ECLI:EU:C:2020:953](#)) uitgelaten. In de beslissing wordt in algemene zin geoordeeld dat, totdat de Nederlandse wet naar aanleiding van het arrest van het Hof is aangepast, de IRK per taak of bevoegdheid zal beoordelen in hoeverre deze nog aan het Openbaar Ministerie toekomt. Meer specifiek oordeelt de rechtbank dat het OM nog steeds bevoegd is om personen tegen wie een EAB is uitgevaardigd gevangen te zetten, maar dat de verdere detentie van de betrokken persoon kort daarna door de raadkamer van de rechtbank beoordeeld moet worden, in plaats van pas wanneer de zaak inhoudelijk door de rechtbank wordt behandeld. Ook heeft de rechtbank duidelijk gemaakt dat wanneer zij de overlevering toestaat, die beslissing ook een machtiging inhoudt aan het OM om de betrokken persoon daadwerkelijk over te brengen naar de lidstaat die het EAB heeft uitgevaardigd. Zie ook het [persbericht](#).

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 19 november 2020 – zaak C-505/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland - [ECLI:EU:C:2020:939](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Schengen – Detentie – Overlevering en uitlevering - Ne bis in idem - Red notice Interpol

Artikel 54 Overeenkomst uitvoering Schengenakkoord. Artikel 50 EU Handvest. Artikel 21 VWEU. Richtlijn (EU) 2016/680. Red notices worden uitgevaardigd met betrekking tot personen die worden gezocht met het oog op vervolging of het uitzetten van een straf. Het gaat in essentie om verzoeken aan rechtshandavingsinstanties in de hele wereld om in afwachting van een verzoek om uitlevering van gezochte personen, de verblijfplaats van laatstgenoemden op te sporen en, indien mogelijk, hun bewegingsvrijheid voorlopig te beperken.

De eerste vraag is of lidstaten van de Unie de red notice mogen uitvoeren en aldus de bewegingsvrijheid van de gezochte persoon beperken wanneer een andere lidstaat van de Unie aan Interpol, en daarmee ook aan alle andere Interpol-leden, heeft meegedeeld dat die red notice betrekking heeft op feiten waarop het beginsel ne bis in idem mogelijk van toepassing is. De tweede vraag is of Unielidstaten, indien het beginsel ne bis in idem daadwerkelijk van toepassing is, de in de red notice opgenomen persoonsgegevens van de gezochte persoon verder mogen verwerken.

A-G: Artikel 54 Overeenkomst ter uitvoering van Schengenakkoord, gelezen in samenhang met artikel 50 EU Handvest, en artikel 21, lid 1, VWEU, staan eraan in de weg dat lidstaten uitvoering geven aan een red notice die op verzoek van een derde staat door Interpol is uitgevaardigd, en aldus het vrije verkeer van een persoon beperken, wanneer een bevoegde autoriteit van een lidstaat onherroepelijk heeft vastgesteld dat het beginsel ne bis in idem daadwerkelijk van toepassing is met betrekking tot de specifieke beschuldigingen waarvoor die red notice is uitgevaardigd.

De bepalingen van richtlijn (EU) 2016/680, gelezen in samenhang met artikel 54 SUO en artikel 50 EU Handvest, staan niet in de weg aan de verdere verwerking van persoonsgegevens die zijn opgenomen in een door Interpol uitgevaardigde red notice, zelfs indien het beginsel ne bis in idem van toepassing is op beschuldigingen waarvoor de red notice is uitgevaardigd, mits de verwerking overeenkomstig de regels van die richtlijn wordt verricht. De vijfde vraag is niet-ontvankelijk.

- A-G: EU-lidstaten mogen Interpolverzoek niet uitvoeren na onherroepelijke vaststelling dat ne bis in idem-beginsel van toepassing is ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 30 november 2020 – zaak C-520/20 – Nachalnik na Rayonno upravlenie Silistra*

SIS II – Strafrecht

Verordening (EG) nr. 1987/2006. Besluit 2007/533/JBZ. Verzoeker heeft begin 2017 een personenauto gekocht. Korte tijd later is in het Noorse nationale Schengeninformatiesysteem (N.SIS) een signalering opgenomen en is de auto geregistreerd als een voorwerp dat is gestolen of anderszins is vermist. Het voertuig is bij een controle door de politie ontdekt op een parkeerplaats. Na raadpleging van het N.SIS II werd vastgesteld dat het ging om het vermiste voertuig. Het voertuig is op basis van nationale wetgeving in beslag genomen. Verzoeker komt tegen dit besluit op.

De werkingssfeer van het rechtskader van de uitvoeringsovereenkomst van het Akkoord van Schengen en besluit 2007/533/JBZ beperkt zich uitsluitend tot de samenwerking in strafzaken. Het voertuig moet in Noorwegen dan ook betrokken zijn in een strafprocedure. Het is de vraag of de registratie van de signalering door de Noorse autoriteiten in het N.SIS II in lijn is met de doelstellingen van artikel 1 van verordening 1987/2006 en besluit 2007/533/JBZ.

De verwijzende rechter stelt de vraag of artikel 39 en in het bijzonder artikel 39, lid 3, van besluit 2007/533/JBZ aldus moeten worden uitgelegd dat het een nationale regeling en bestuurspraktijk toestaat op grond waarvan het bevoegde uitvoerende orgaan de uitvoering kan en moet weigeren wanneer er aanknopingspunten zijn voor de veronderstelling dat de in het SIS opgenomen signalering niet onder de doelstellingen valt die met de registratie werden nagestreefd, en meer bepaald de doelstellingen in artikel 38, lid 1?

BNC fiche

BNC Fiche: Mededeling EU-regels inzake definitie en preventie van mensensmokkel ([Kamerstuk 22112, nr. 2964](#))

OVERIG

- Artikel: De opsporings- en vervolgingscompetentie van het Europees Openbaar Ministerie in Nederland ([Bijzonder strafrecht](#))
- Het MH17-proces: creativiteit in internationale strafrechtelijke samenwerking ([Bijzonder strafrecht](#))
- EU-voorstel: Commissiemededeling EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025) (COM(2020)258); Brief van de vicevoorzitter van de Europese Commissie en het lid van het Europese Commissie inzake antwoorden EU-strategie rechten van slachtoffers (2020-2025) ([Kamerstuk 35588, nr. C](#))

EHRM factsheets

- Domestic violence (februari 2020)
- Police arrest and assistance of a lawyer
- Protection of minors (januari 2020)
- Secret detention sites
- Trafficking in human beings
- Violence against women

Tabak

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 4 november 2020 – zaak C-452/20 – Agenzia delle dogane e dei monopoli et Ministero dell'Economia e delle Finanze

Tabaksrichtlijn – Verkoop tabak aan minderjarige

Richtlijn 2014/40/EU. Vraag is of de Italiaanse regeling in kwestie – die bepaalt dat de vergunning voor het verkopen van tabak voor 15 dagen kan worden geschorst wanneer een verkoper tabak heeft verkocht aan een minderjarige – in overeenstemming is met de Unierechtelijke beginselen van evenredigheid en voorzorg.

Technische producteisen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Griekenland – 19 november 2020 – zaak C-499/20 – DIMCO Dimovasili M.I.K.E.

Aardgasinstallaties – Installatie van drukapparatuur

Richtlijn 97/23 (drukapparatuur). Verzoekster importeert buigbare roestvrijstalen buizen in Griekenland en brengt ze daar op de markt. Verzoekster heeft bij de verwijzende rechter een verzoekschrift ingediend waarin zij verzocht om nietigverklaring van verschillende bepalingen van het bestreden technische reglement die gasleidingen betreffen. Vraag is o.a. of het Unierecht zich verzet tegen nationale regelingen die de installatie van drukapparatuur aan voorwaarden en beperkingen onderwerpen wanneer die voorwaarden en beperkingen gelijkelijk van toepassing zijn op leidinginstallaties die de CE-markering dragen en volgens de verklaring van de fabrikant veilig gebruikt en geïnstalleerd kunnen worden zonder inachtneming van bedoelde voorwaarden en beperkingen?

Toegang tot documenten (B)

OVERIG

Besluit op Wob-verzoek over afschaffing dividendbelasting ([Rijksoverheid.nl](https://rijksoverheid.nl))

Vervoer en reizen (B)

HvJ – ARREST – 12 november 2020 – zaak C-769/19 – Commissie/Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:920 – geen conclusie – arrest

Veiligheidsinstantie – Spoorwegveiligheidsrichtlijn

Richtlijn 2007/59/EG. Richtlijn 2004/49/EG. Met haar verzoekschrift verzoekt de Europese Commissie het Hof vast te stellen dat Oostenrijk de krachtens artikel 3, onder a), van richtlijn 2007/59 op haar rustende verplichtingen niet is nagekomen door als „bevoegde autoriteit” in de zin van richtlijn 2007/59/EG een andere instantie aan te wijzen dan de veiligheidsinstantie die wordt bedoeld in artikel 16 van richtlijn 2004/49/EG, en van richtlijn 2001/14/EG.

Hof: Door als „bevoegde autoriteit” in de zin van richtlijn 2007/59/ een andere instantie aan te wijzen dan de veiligheidsinstantie die wordt bedoeld in artikel 16 van richtlijn 2004/49/EG, en van richtlijn 2001/14/EG is de Republiek Oostenrijk de krachtens artikel 3, onder a), van richtlijn 2007/59 op haar rustende verplichtingen niet nagekomen.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 november 2020 – zaak C-581/19 – Kuoni Travel – VK – ECLI:EU:C:2020:894 – [conclusie](#)

Pakketreizen – Is werknemer van reisorganisatie een verstrekker van diensten? – Uitsluitingsgrond voor aansprakelijk?

Richtlijn 90/314/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen X, een reizigster uit het VK, en Kuoni, een in het VK gevestigde reisorganisator, betreffende een vordering tot schadevergoeding wegens de slechte uitvoering van een tussen X en Kuoni gesloten pakketreisovereenkomst.

De verwijzende rechter wil weten of een organisator van pakketreizen zich kan beroepen op de uitsluitingsgrond voor aansprakelijkheid krachtens artikel 5, lid 2, derde streepje, tweede deel, van richtlijn 90/314, wanneer het niet of slecht uitvoeren van de tussen die organisator en een consument gesloten overeenkomst het gevolg is van de handelingen van een werknemer van de verstrekker van diensten die deze overeenkomst uitvoert.

A-G: Een werknemer van een verstrekker van diensten in het kader van een pakketreisovereenkomst kan niet zelf als verstrekker van diensten worden beschouwd met het oog op de toepassing van artikel 5, lid 2, derde streepje, tweede deel, van richtlijn 90/314/EEG.

De organisator moet aansprakelijk zijn voor het handelen en nalaten van een werknemer van een verstrekker van diensten tijdens de uitvoering van de contractuele verplichtingen die zijn omschreven in de overeenkomst, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 5, van die richtlijn, alsmede voor het handelen en nalaten van die werknemer tijdens de uitvoering van de verplichtingen die worden beschouwd als verband houdend met de in artikel 2, punt 1, onder b), van die richtlijn genoemde diensten. Dientengevolge kan een organisator van pakketreizen zich niet beroepen op de uitsluitingsgrond voor aansprakelijkheid krachtens artikel 5, lid 2, derde streepje, tweede deel, van richtlijn 90/314 wanneer het niet of slecht uitvoeren van de tussen die organisator en een consument gesloten overeenkomst het gevolg is van de handelingen van een werknemer van een verstrekker van diensten die deze overeenkomst uitvoert.

GERECHT EU – ARREST – 18 november 2020 – zaak T-814/17 – Lietuvos geležinkeliai/ Commissie – ECLI:EU:T:2020:545 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Misbruik economische machtspositie – Goederenvervoer per spoor

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 10 november 2020 – [zaak C-500/20](#) – [ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft](#)

Uitleg uniforme Regelen bij verdrag inzake spoorwegvervoer – Ontspoorde trein – Aansprakelijkheid beheerder spoor

Het Verdrag betreffende het internationale spoorwegvervoer van 9 mei 1980 (COTIF); Uniforme Regelen. Verzoekster is een in Duitsland gevestigde particuliere spoorwegmaatschappij. Zij stelt haar klanten locomotieven ter beschikking voor de uitvoering van niet-begeleid gecombineerd vervoer en andere vervoerswijzen. Verweerster is een Oostenrijkse spoorweginfrastructuuronderneming die onder meer de spoorweginfrastructuur van het station Kufstein in Oostenrijk exploiteert. Partijen sloten in december 2014 een overeenkomst inzake het gebruik van de spoorweginfrastructuur van verweerster in het internationale vervoer. In de algemene voorwaarden bij de overeenkomst staat dat partijen aansprakelijk zijn overeenkomstig de wettelijke en volkenrechtelijke bepalingen en – voor zover er geen verwijzingsregels uit hoofde van het internationale privaatrecht of het Weens Koopverdrag van toepassing zijn – Oostenrijks recht. Op 15 juli 2015 ontspoorde in het station

Kufstein een uit zes locomotieven bestaande locomotieftrain van verzoekster, waarbij twee van haar locomotieven beschadigd raakten. De beschadigde locomotieven konden gedurende de reparatieperiode niet worden ingezet, zodat verzoekster ter vervanging twee locomotieven huurde. Dit resulteerde in kosten voor verzoekster.

Vraag is ten eerste of het Hof bevoegd is deze Uniforme Regelen uit te leggen. Indien dat het geval is, wil de verwijzende rechter weten hoe deze moeten worden uitgelegd in het licht van de voorliggende zaak. En of de aansprakelijkheid van de beheerder voor zaakschade ook de kosten dekt die de vervoerder maakt doordat hij vanwege schade aan zijn locomotieven ter vervanging andere locomotieven moet huren.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 11 november 2020 - zaak C-454/20 - AZ

Kenteken - Controle van motorvoertuigen en aanhangwagens – Dubbele strafbaarheid

Richtlijn 2014/46/EU. Beklaagde is, toen hij een motorfiets zonder kenteken bestuurde, door de politie staande gehouden voor een controle. Na raadpleging van het systeem van het ministerie van Binnenlandse Zaken werd geconstateerd dat beklagde niet gerechtigd was om een motorvoertuig te besturen en dat de motorfiets niet was geregistreerd in de centrale databank van het ministerie van Binnenlandse Zaken. AZ kreeg twee bekeuringen, waarvan een voor het besturen van een motorfiets die niet op regelmatige wijze was ingeschreven en geen kenteken droeg, hetgeen een inbreuk op artikel 140, lid 1, van de wegenverkeerswet vormt. Tevens werd een versnelde strafprocedure ingeleid wegens een overtreding overeenkomstig artikel 345, lid 2, van het strafwetboek. De advocaat van beklagde stelt zich op het standpunt dat het gepleegde feit een overtreding vormt en dat er, gelet op de sociaaleconomische situatie van beklagde en diens blanco strafblad, geen sprake is van een strafbaar feit. Vragen zien erop of een Bulgaarse regeling, die voor één en dezelfde handeling, namelijk het besturen van een motorvoertuig dat niet op regelmatige wijze is ingeschreven, voorziet in zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijke verantwoordelijkheid, voldoet aan het legaliteitsvereiste.

CONSULTATIE

Intelligente vervoerssystemen (herziening van EU-regels), Feedback mogelijk van 3 November 2020 - 2 Februari 2021 ([EC](#))

Verzekeringen

HvJ – ARREST – 12 november 2020 – zaak C-427/19 – Bulstrad Vienna Insurance Group – Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:914 – conclusie – arrest

Solvabiliteit II - Liquidatieprocedure verzekeringsondernemingen – Schorsing gerechtelijke procedures?

Richtlijn 2009/138/EG. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een procedure tussen een Bulgaarse verzekeringsmaatschappij, Bulstrad en een verzekeringsonderneming naar Cypriotisch recht, Olympic Insurance Company Limited voor de Bulgaarse rechter. De procedure betreft de uitkering van een schuldvordering betreffende een verkeersongeval uit hoofde van verzekering die volgens Bulstrad door Olympic verschuldigd is als moedermaatschappij van een Bulgaarse dochteronderneming.

De vragen gaan over de uitlegging van artikel 274 van richtlijn 2009/138/EG. Vloeit uit dat artikel voort dat een Cypriotische wet op grond waarvan alle gerechtelijke procedures worden geschorst zodra de vergunning van een verzekeringsonderneming is ingetrokken en een voorlopige liquidateur is aangewezen, ook moet worden toegepast door de rechters in Bulgarije, waar deze procedures gevoerd worden.

Hof: Artikel 274 van richtlijn 2009/138/EG moet aldus worden uitgelegd dat het besluit van de bevoegde instantie om de vergunning van de betrokken verzekeringsonderneming in te trekken en een voorlopige liquidateur aan te wijzen, slechts als een „beslissing tot liquidatie van een verzekeringsonderneming” in de zin van dat artikel kan worden aangemerkt indien het recht van de

lidstaat van herkomst van die verzekeringsonderneming bepaalt dat de voorlopige liquidateur bevoegd is om de activa van de verzekeringsonderneming te gelde te maken en de opbrengst van die activa te verdelen onder haar schuldeisers, dan wel dat de intrekking van de vergunning van die verzekeringsonderneming tot gevolg heeft dat de liquidatieprocedure automatisch wordt geopend, zonder dat daartoe een formele beslissing van een afzonderlijke instantie nodig is.

Artikel 274 van richtlijn 2009/138, zoals gewijzigd bij richtlijn 2013/58, moet aldus worden uitgelegd dat, indien niet is voldaan aan de voorwaarden waaronder een besluit tot intrekking van de vergunning van een verzekeringsonderneming en tot aanwijzing van een voorlopige liquidateur voor die onderneming kan worden aangemerkt als een „beslissing tot liquidatie van een verzekeringsonderneming” in de zin van dat artikel, dit artikel de rechterlijke instanties van de andere lidstaten niet verplicht om het recht van de lidstaat van herkomst van de betrokken verzekeringsonderneming toe te passen op grond waarvan alle lopende gerechtelijke procedures tegen een dergelijke onderneming moeten worden geschorst.

Vrij verkeer

HvJ – ARREST – 19 november 2020 – zaak C-663/18 – B S en C A – ECLI:EU:C:2020:938 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beperking teelt, verwerking en handel van hennep

Artikelen 34 en 36 VWEU. Verordening (EU) nr. 1307/2013. De Franse strafrechter vraagt het Hof of Franse regelgeving die de teelt, de industriële verwerking van hennep en de handel daarin beperkt tot vezels en zaad, strookt met het EU-recht.

Het Hof oordeelt dat een lidstaat de verhandeling van in een andere lidstaat rechtmatig geproduceerde cannabidiol (CBD) niet kan verbieden wanneer deze is geëxtraheerd uit de volledige cannabisplant en niet enkel uit de vezels en het zaad daarvan. Dit verbod kan evenwel worden gerechtvaardigd door het doel de volksgezondheid te beschermen maar mag niet verder gaan dan nodig is om dit doel te bereiken.

Hof: De artikelen 34 en 36 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een nationale regeling die de verhandeling verbiedt van in een andere lidstaat rechtmatig geproduceerde cannabidiol (CBD) die wordt geëxtraheerd uit de volledige cannabisplant en niet alleen uit de vezels en het zaad ervan, tenzij deze regeling geschikt is om de verwezenlijking van het doel van bescherming van de volksgezondheid te waarborgen en niet verder gaat dan noodzakelijk is om dit doel te verwezenlijken. Verordening (EU) nr. 1307/2013 en verordening (EU) nr. 1308/2013 moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet van toepassing zijn op een dergelijke regeling.

 EU-Hof: Verbod op de handel in cannabidiol in strijd met EU-recht ([ECER](#))

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

EHRM – ARREST – 5 november 2020 - Balaskas t. Griekenland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [73087/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1105JUD007308717

Strafrechtelijke veroordeling van journalist na publiceren kritisch artikel over lokaal schoolhoofd in strijd met EVRM

Artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). Het hof heeft unaniem besloten dat er sprake is van een schending van artikel 10 EVRM. Klager, een journalist, klaagde zich nadat hij strafrechtelijk was vervolgd na het publiceren van een artikel waarin hij zich kritisch had uitgelaten over het schoolhoofd van een lokale middelbare school. Het schoolhoofd had op zijn persoonlijke blog geschreven dat het massale studentenprotest van 1973 de 'ultieme leugen' was. Klager had het schoolhoofd in zijn artikel bestempeld als 'neo-nazi' en 'theoreticus van de 'Gouden Dageraad''. Het hof vindt dat in de onderhavige zaak de Griekse nationale rechtbank een onjuiste afweging had gemaakt tussen de vrijheid van meningsuiting van klager enerzijds en het recht op privéleven van het schoolhoofd anderzijds, daarbij rekening houdende met de rechtspraak van het Europese Hof over deze onderwerpen. Daarbij heeft de nationale rechtbank in het bijzonder geen rekening gehouden met het feit dat het artikel bijdroeg aan het publieke debat, het schoolhoofd een publiek

figuur was die met het uiten van zijn politieke standpunten op zijn blog de aandacht op zichzelf had gevestigd en derhalve toleranter moest zijn tegenover kritiek en klager zijn standpunten door middel van feiten had onderbouwd. Daarnaast vond de nationale rechtbank de uitlatingen beledigend, zonder daarbij rekening te houden met de context waarbinnen het artikel was geplaatst en terwijl het artikel geen persoonlijke aanval op het schoolhoofd was.

- Case Law, Strasbourg: Balaskas v Greece, Conviction for insulting headmaster breached Article 10 – Mike Dodd ([GAVL](#))

EHRM – ARREST – 10 november 2020 - Sabuncu e.a. t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 1\)](#) – [23199/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1110JUD002319917

Voorarrest journalisten van Turkse krant vormt schending van recht op vrijheid en vrije meningsuiting

Artikel 5, 10 en 18 EVRM. De tien klagers zijn journalisten of managers bij een krant. Zij zaten vanaf november 2016 in voorarrest op verdenking van het verspreiden van propaganda voor terroristische organisaties, waaronder de PKK en FETO (Gülen beweging). Het Openbaar Ministerie stelde dat de krant zijn redactionele opstelling onder invloed van de klagers had gewijzigd. De klagers werden in juli 2017, september 2017, maart 2018 en april 2018 vrijgelaten.

EHRM: Ten aanzien van twee van de klagers had het nationale Constitutionele hof een schending van hun recht op vrijheid en veiligheid vastgesteld, en bij een van hen een schending van de persvrijheid en vrijheid van meningsuiting. Hun klachten zijn op deze onderdelen niet-ontvankelijk.

De verdenkingen hielden verband met artikelen die kritiek bevatten over beleid en acties van autoriteiten, artikelen met uitlatingen van personen die illegale organisaties zouden vertegenwoordigen en gevoelige informatie waar publieke belangstelling voor is, zoals over een officier van justitie die was gegijzeld en een interview met één van de gijzelnemers. Op grond van de feiten van de zaak kon er in de visie van het hof geen redelijke verdenking ontstaan dat de klagers propaganda van terroristische organisaties hadden verspreid. De daden van de klagers vallen binnen de marge van publiek debat over feiten en gebeurtenissen die al bekend waren en die vallen onder de vrijheden van het EVRM. Schending van artikel 5, eerste lid, EVRM.

De klagers hadden een complex beroep ingediend bij het Constitutioneel hof en hun zaak uitgebreid bepleit. Gedurende de noodtoestand van juli 2016 – juli 2018 was er daarnaast een exceptioneel grote zaaklast. Geen schending van artikel 5, vierde lid, EVRM.

Het voorarrest en de strafrechtelijke vervolging voor misdrijven met een zware straf, in verband met werkzaamheden als journalist, is een daadwerkelijke en effectieve beperking van de vrijheid van meningsuiting. Schending van artikel 10 EVRM.

Het staat niet buiten redelijke twijfel vast dat het voorarrest werd bevolen voor een doel dat niet is beschreven in het EVRM. Geen schending van artikel 18 EVRM.

EHRM – ARREST – 19 november 2020 – Dupate t. Letland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [18068/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:1119JUD001806811

Recht op privéleven versus vrijheid van meningsuiting – Positieve verplichting Staat

Artikel 8 EVRM. Klaagster was getrouwd met J.N. Hij was de voorzitter van een politieke partij en tevens het gezicht van een reclamecampagne voor een nationaal tijdschrift. In 2003 publiceerde het tijdschrift een artikel over de scheiding van J.N. en klaagster. In dat artikel werden foto's gebruikt van klaagster en informatie gegeven over haar eerste zwangerschap. In 2004 is wederom een artikel gepubliceerd over de geboorte van hun tweede kind met daarbij gepubliceerd heimelijk gemaakte foto's op het moment dat zij en haar baby het ziekenhuis verlieten. In 2006 heeft zij geklaagd bij de nationale rechter vanwege inbreuk op haar recht op privéleven. De rechtbank stelde haar in het gelijk, maar deze beslissing werd in hoger beroep vernietigd. Daarop boog de rechtbank zich nogmaals over deze zaak en oordeelde dat de ernst van de inmenging niet noopte tot het vaststellen van een schending van het recht op privéleven. De rechtbank heeft daarbij acht geslagen op het gegeven dat de foto's in het openbaar waren gemaakt, zij de partner was van een publiek figuur en de foto's betrekking hadden op één specifieke gebeurtenis die ook werd omschreven in het artikel,

namelijk de geboorte van het kind. De foto's gaven geen beeld van haar hele privéleven. De gegevens over het kind die bij het artikel werden afgedrukt, zoals het gewicht en lengte, waren bovendien verstrekt door J.N.

EHRM stelt het belang van vrijheid van meningsuiting voorop, maar benadrukt dat dit in verhouding moet staan met het belang van de bescherming van het privéleven. De klaagster had kunnen voorzien dat zij in de media zou worden genoemd als moeder van het kind (van een publiek figuur), maar het artikel ging verder dan redelijkerwijs kon worden verwacht. De rechtbank heeft ten onrechte geen onderscheid gemaakt tussen de heimelijk genomen foto's en de informatie die is verstrekt door J.N. Nu het met name een fotoverhaal was en de foto's waren gemaakt in een situatie die klaagster niet kon vermijden, had de rechtbank meer aandacht moeten besteden aan de bijdrage die het artikel heeft geleverd aan kwesties van het openbaar belang (persvrijheid) en de gevoelige aard van het onderwerp van de foto's (privéleven). Alhoewel de lidstaten een mate van beoordelingsvrijheid toekomt, is de staat in deze zaak zijn positieve verplichting niet nagekomen omdat er geen evenwicht was tussen de twee belangen. Schending artikel 8 EVRM.

- Case Law, Strasbourg: Dupate v Latvia, Publication of covert photographs of politician's partner and baby violated Article 8 – Hugh Tomlinson QC ([GAVL](#))

EHRM – ARREST – 24 november 2020 - Sik t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 2) – 36493/17 - ECLI:CE:ECHR:2020:1124JUD003649317

Schendingen van het Verdrag door de voorlopige hechtenis van de journalist Ahmet Şik.

De zaak betreft (de voortdurende) voorlopige hechtenis van journalist Ahmet Şik, klager, die werd opgepakt omdat hij artikelen en interviews plaatste in de krant en op social media waarin hij het overheidsbeleid bekritiseerde en in de visie van de overheid daarmee organisaties met een terroristisch oogmerk propageerde of steunde.

Het Hof komt tot een schending van de artikelen 5 en 10 EVRM. Met betrekking tot artikel 5 EVRM overweegt het Hof dat er geen sprake was van een redelijke verdenking jegens klager met betrekking tot het propageren of steunen van organisaties met een terroristisch oogmerk. Het Hof overweegt daartoe in het bijzonder dat hetgeen de klager had geschreven binnen het publieke debat viel en was gebaseerd op al bekende feiten en omstandigheden. De artikelen droegen niet bij aan het aanzetten tot of het gebruik van geweld in de politieke sfeer en wees er evenmin op dat de klager wilde bijdragen aan de illegale doelen van een terroristische organisatie, zoals het gebruik van geweld en terreur voor politieke doeleinden.

Het Hof is verder van oordeel dat deze inbreuk – door middel van detentie – op de rechten en vrijheden van de klager, tevens gezien in het licht van vrijheid van meningsuiting, niet door de wet was voorzien, hetgeen een schending van artikel 10 EVRM oplevert.

Lezenswaardig is de afwijkende mening van rechter Yüksel, die met een andere motivering tot een schending van artikel 5 EVRM komt en concludeert dat geen sprake is van schending van artikel 10 EVRM.

NOOT – bij EHRM 8 september 2020, OOO Regnum t. Rusland

- OOO Regnum v. Russia: extending reputational rights to legal entities? ([strasbourgobservers](#))

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Deel II - Algemeen

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e- learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
7 dec 2020	GRONDRECHTEN	Strengthening the EU Charter in the next decade (FRA), online

Datum	Onderwerp	Titel
10 dec 2020	STRAFRECHT/ EHRM	Procederen in Straatsburg, Donderdag 10 december 2020 12.30 – 17.00 uur
17 dec 2020	IPR	Brussels IIter online expert seminars: one more seminar added on 17 December 2020
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur Docent: Thom Dieben De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw en de Uw en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue: • Het bijzondere karakter van het EU recht; • Het beginsel van “wederzijdse erkenning”; • Inkomende en uitgaande EAB’s en uitleveringsverzoeken; etc.

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataprotectie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)
[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Arresten, conclusies, einduitspraken

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
10.11.20	C-445/18	Vaselife	ECLI:NL:CBB:2018:308			ECLI:NL:CBB:2020:801
12.11.20	C-354/20 C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	ECLI:EU:C:2020:925		
17.11.20	C-592/18	Darie BV	ECLI:NL:CBB:2018:500			ECLI:NL:CBB:2020:837
19.11.20	C-610/18	AFMB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878			ECLI:NL:CRVB:2020:2741 ECLI:NL:CRVB:2020:2873
24.11.20	C-225/19 en C-226/19	R.N.N.S. e.a.	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 (C-225/19) ECLI:NL:RBDHA:2019:2095 (C-226/19)		ECLI:EU:C:2020:951	
25.11.20	C-341/18	J.e.a.	ECLI:NL:RVS:2018:1503			ECLI:NL:RVS:2020:2818
25.11.20	C-361/19	De Ruiter	ECLI:NL:CBB:2019:152		ECLI:EU:C:2020:962	
27.11.20	C-791/18	Stichting Schoonzicht	ECLI:NL:HR:2018:2309			ECLI:NL:HR:2020:1884

Prejudiciële verwijzingen

De prejudiciële verwijzingen zijn terug te vinden op de [website van ECER](#) met een samenvatting van de verwijzing. De prejudiciële verwijzingen zijn nu ook te raadplegen via [curia](#), de website van het HvJ.

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ Arrest/ einduitspraak
24.11.20	Rechtbank Den Haag, zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11918	Asiel & Migratie			
20.11.20	Rechtbank Den Haag, Zittingspl. Amsterdam	ECLI:NL:RBDHA:2020:11785	Burgerschap			
19.10.20	Rechtbank Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:10488	Asiel&migratie			

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 12 (december)

30.9.20	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2020:8185 (E-archief)	Luchtvaartclaim			
10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2020:9077	Asiel & Migratie	C-459/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
3.9.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:4328	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:3552	IPR	C-498/20 ECER	BMA Nederland	
31-7-20	Rb AMS	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	Overlevering ; rechtsstaat Polen	C-354/20 PPU Openbaar Ministerie_	Openbaar Ministerie	12.11.2020 conclusie
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uvw	
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB MNL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG			
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	

19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	<u>Arrest</u> 10.9.20 Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbe waring	C-673/19	M.	<u>conclusie</u> 20.10.20
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 <u>PPU</u>	Openbaar Ministerie	<u>arrest</u> 12.12.19 <u>Conclusie</u> 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 <u>PPU</u>	Openbaar Ministerie	<u>Einduitspraak</u> 13.2.20 <u>Arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 <u>PPU</u> Gevoegd met C-566/19 <u>PPU</u>	Openbaar Ministerie	<u>Einduitspraak</u> 28.1.20 <u>Arrest</u> 12.12.2019 <u>conclusie</u> 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingspla ats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlij n	C-360/19	Crown van Gelder	<u>arrest</u> 8.10.20 <u>conclusie</u> 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	<u>arrest</u> 8.10.20

19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekken de middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	arrest 1.10.20 conclusie 27.2.20
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C- 229/19 en C- 289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C- 229/19 en C- 289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	- Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister buitenlandse zaken e.a.	arrest 24.11.20 conclusie 9.9.20
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	Arrest 3.9.20 conclusie 2.4.2020
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Arrest 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	einduitspraak 9.10.20 arrest 9.7.2020 Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevings- vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	conclusie 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C- 22/19 en C- 23/19	XN	Arrest 3.9.20 Conclusie 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Einduitspraak

						27.11.2020 Arrest 17.9.20 Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	conclusie 30.4.20
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie 23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ-vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Einduitspraak 19.11.2020 Arrest 16.7.20 Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	Einduitspraak 17.11.20 arrest 19.12.19 conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie

						18.9.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:340	landbouw; tarieven NVWA	C-478/18	Gosschalk	Einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	Einduitspraak 10.11.20 arrest 14.11.19 conclusie 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	Einduitspraak 12.12.19 arrest 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737	Schengengrenso de	C-380/18	E.P.	Einduitspraak 2.9.2020 arrest 12.12.19 conclusie 11.7.19
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrenso de	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	Einduitspraak 1739 2.9.20 arrest 12.12.19 Conclusie 11.7.19
5.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	einduitspraak 20.10.20 arrest 19.12.19 conclusie 26.6.19

9.5.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	Einduitspraak 25.11.2020 arrest 5.2.20 conclusie 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	Arrest 11.3.20 conclusie 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	Einduitspraak 19.7.19 arrest 11.4.19
19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel & migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Einduitspraak 8.11.19 Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Arrest 19.12.19 Conclusie 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Einduitspraak 10.7.20 Arrest 11.3.20 conclusie 13.6.19

21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	Einduitspraak 12.5.20 arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG advies einduitspraak Arrest 14.11.19 conclusie 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Einduitspraak 29.4.20 Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	Einduitspraak 19.12.19 arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	Einduitspraak 14.1.2020 Arrest 29.7.19 conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak

						29.11.19 <u>Arrest</u> 3.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2681</u>	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	<u>ECLI:NL:GHSHE:2017:4323</u>	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch <u>ECLI:NL:HR:2020:115</u> 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 <u>ECLI:NL:GHSHE:2019:2385</u> <u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2669</u>	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Einduitspraak</u> <u>3.7.19</u> <u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7037</u>	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u> 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7038</u>	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	<u>Einduitspraak</u> 19.9.19 <u>arrest</u> 24.6.19 <u>conclusie</u> 27.11.18
	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2571</u>	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken	H. ea.	<u>arrest</u>

27.9.17		ECLI:NL:RVS:2017:2572		C-582/17 C-583/17		2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; evelo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	Einduitspraak 16.7.19 arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	Einduitspraak 3.7.2020 ECLI:NL:PHR:2020:214 6.3.20 arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigings richtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	Einduitspraak 26.4.19 arrest 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19 conclusie 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezins-	C-380/17	K en B	Einduitspraak

			hereniging; termijn			27.12.18 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	<u>HAA 15/2526</u> (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision Europe research	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:4362</u>	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1370</u>	kenteken-bewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2017:6697</u>	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3348</u>	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	<u>C-293/17</u> <u>C-294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C-272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019

						<u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:3625</u>	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	<u>beschikking</u> 2.7.18 <u>conclusie</u> 20.6.18
10.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1252</u>	asiel & migratie	C-257/17	C en A	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:4032</u>	asiel	C-213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18
19.4.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1098</u>	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	<u>Einduitspraak</u> 12.2.20 <u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18
29.3.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:858</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:869</u>	asiel	C-175/17 C-180/17	X	<u>Einduitspraak</u> 26.9.18 <u>ECLI:NL:RVS:2019:457</u> - <u>ECLI:NL:RVS:2019:505</u> <u>Persbericht RvS</u> 24.1.18 26.9.2018 <u>arrest</u> (C-175/17) <u>arrest</u> (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:346</u> (ingetrokken) <u>ECLI:NL:HR:2017:342</u> (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktienfonds Deka	<u>Arrest</u> 30.1.20 <u>Conclusie</u> 5.9.19 <u>Beschikking</u>

						12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	Einduitspraak 7.5.19 arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	Einduitspraak CBb 5.3.19 arrest 6.6.18 conclusie 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	Beschikking 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest 14.4.2018 conclusie 26.10.17
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 conclusie 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	einduitspraak 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest

						10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	<u>arrest</u> 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	<u>einduitspraak</u> 19.10.2018 <u>arrest</u> 22.2.2018 <u>conclusie</u> <u>24.10.17</u>
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	<u>einduitspraak</u> 19.10.2018 <u>arrest</u> 22.2.2018 <u>conclusie</u> 24.10.17
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak ECLI:NL:CBB:2018:647 ECLI:NL:CBB:2018:648 <u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	<u>arrest</u> 2.5.18 <u>conclusie</u> 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	<u>arrest</u> 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u>

						15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	<u>arrest</u> 9.11.2017 <u>geen conclusie</u>
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	<u>arrest</u> 26.7.17 <u>conclusie</u> 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	<u>Einduitspraak</u> 6.2.19 <u>arrest</u> 12.6.18 <u>conclusie</u> 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	<u>arrest</u> 22.6.2017 <u>conclusie</u> 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	<u>Einduitspraak Hoge Raad</u> 15.9.2017 <u>arrest</u> 11.5.17 <u>geen conclusie</u>

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2019

- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Website COE Impact of the ECHR](#)

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (juli 2020) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	<u>25402/14</u>	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	<u>49773/15</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.02.20	No violation	Chamber	3	<u>68377/17</u>	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	<u>23192/15</u>	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	<u>29593/17</u>	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	<u>37617/10</u>	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	<u>45067/18</u>	2 EVRM		
Z.N.	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM		
Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag

						Raad van State
A.A. e,a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M.	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	<u>Rb Den Haag</u> <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-

Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Asaad	16/10/20	<u>31007/20</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Italmoda Mariano Previti e.a.	13.10.20	<u>16395/18</u>	7 EVRM	Btw – Fraude – geen straf zonder wet	
W.R.	6.10.20	<u>989/18</u>	6 EVRM	Eerlijk proces; afwezigheid advocaat bij politieverhoor en onderzoek	
Jneid	29.9.20	<u>57264/18</u>	10 EVRM; 2 Vierde Protocol	Vrijheid van verplaatsing; meningsuiting, godsdienst; terrorismebestrijding ; gebiedsverbod	
A.M.A.	3.9.20	<u>23048/19</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	<u>45644/18</u>	8 EVRM	Familierecht; ouderlijke macht	

Hoeste	27.8.20	71507/16	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	
Snijders	16.7.20	56440/15	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	
John	19.5.20	7320/20	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	19365/19	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	48062/19	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy	16.1.20	48125/19	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	46595/19	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	298/15	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 45067/18	2.9.19	45067/18	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	45036/18	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	52053/18	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	45582/18	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	49259/18	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	21325/19	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	9922/18	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	42922/18	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	585/19	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M	18.2.19	33515/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	2799/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Burando Holding B.V. v	14.12.18	3124/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Port Invest B.V.	14.12.18	3205/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	2800/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	58572/14	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-

X	15.10.18	72631/17	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen	3.9.18	61591/16	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	28190/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane Arrest; no violation 2.6.18	30.05.2018	3138/16	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	530/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	61452/15	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé	24.11.2017	58342/15	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	22.11.2017	19732/17	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	68377/17	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	21464/15	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	2445/17	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang - Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt	29.08.2017	69491/16	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink	29.08.2017	73329/16	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	54892/16	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	59133/16	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	71008/16	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	43462/16	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 12 (december)

Keskin	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; No violation 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> <u>Arrest</u> <u>EHRM</u> <u>28.7.2020</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13